శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీపరాశరమహర్షిప్రణీతే శ్రీవిష్ణుపురాణే

॥ పంచమోంఽశః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

విషయసూచీ

1	ప్రథమోఽధ్యాయః	**3**
2	ద్వితీయోఽధ్యాయః	**13**
3	తృతీయోఽధ్యాయః	**16**
4	చతుర్థోఽధ్యాయః	**20**
5	పంచమోఽధ్యాయః	**22**
6	షష్ఠోఽధ్యాయః	**25**
7	సప్తమోఽధ్యాయః	**30**
8	అష్టమోఽధ్యాయః	**39**
9	నవమోఽధ్యాయః	**41**
10	దశమోఽధ్యాయః	**46**
11	ఏకాదశోఽధ్యాయః	**51**
12	ద్వాదశోఽధ్యాయః	**54**
13	త్రయోదశోఽధ్యాయః	**57**
14	చతుర్దశోఽధ్యాయః	**64**
15	పంచదశోఽధ్యాయః	**66**
16	షోడశోఽధ్యాయః	**69**
17	సప్తదశోఽధ్యాయః	**72**
18	అష్టాదశోఽధ్యాయః	**76**
19	ఏకోనవింశోఽధ్యాయః	**83**

20 వింశోఽధ్యాయః **87**
21 ఏకవింశోఽధ్యాయః **98**
22 ద్వావింశోఽధ్యాయః **102**
23 త్రయోవింశోఽధ్యాయః **104**
24 చతుర్వింశోఽధ్యాయః **109**
25 పంచవింశోఽధ్యాయః **112**
26 షడ్వింశోఽధ్యాయః **115**
27 సప్తవింశోఽధ్యాయః **117**
28 అష్టావింశోఽధ్యాయః **121**
29 ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః **124**
30 త్రింశోఽధ్యాయః **128**
31 ఏకత్రింశోఽధ్యాయః **137**
32 ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః **140**
33 త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః **144**
34 చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః **150**
35 పంచత్రింశోఽధ్యాయః **155**
36 షట్త్రింశోఽధ్యాయః **160**
37 సప్తత్రింశోఽధ్యాయః **163**
38 అష్టాత్రింశోఽధ్యాయః **171**

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

నృపాణాం కథితస్సర్వో భవతా వంశవిస్తరః।
వంశానుచరితం చైవ యథావదనువర్ణితం ॥ **1** ॥ 1

అంశావతారో బ్రహ్మర్షే యోఽయం యదుకులోద్భవః।
విష్ణోస్తం విస్తరేణాహం శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః ॥ **2** ॥ 2

చకార యాని కర్మాణి భగవాన్పురుషోత్తమః।
అంశాంశేనావతీర్యోర్వ్యాం తత్ర తాని మునే వద ॥ **3** ॥ 3

శ్రీపరాశర ఉవాచ

మైత్రేయ శ్రూయతామేతద్యత్పృష్టోఽహమిహ త్వయా।
విష్ణోరంశాంశసంభూతిచరితం జగతో హితం ॥ **4** ॥ 4

దేవకస్య సుతాం పూర్వం వసుదేవో మహామునే।
ఉపయేమే మహాభాగాం దేవకీం దేవతోపమాం ॥ **5** ॥ 5

కంసస్తయోర్వరరథం చోదయామాస సారథిః।
వసుదేవస్య దేవక్యాః సంయోగే భోజనందనః ॥ **6** ॥ 6

అథాంతరిక్షే వాగుచ్చైఃకంసమాభాష్య సాదరం।
మేఘగంభీరనిర్ఘోషం సమాభాష్యేదమబ్రవీత్ ॥ **7** ॥ 7

యామేతాం వహసే మూఢ సహ భర్త్రా రథే స్థితాం।
అస్యాస్తవాష్టమో గర్భః ప్రాణానపహరిష్యతి ॥ **8** ॥ 8

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యాకర్ణ్య సముత్పాట్య ఖడ్గం కంసో మహాబలః।
దేవకీం హంతుమారబ్ధో వసుదేవోఽబ్రవీదిదం ॥ **9** ॥ 9

న హంతవ్యా మహాభాగ దేవకీ భవతానఘ।
సమర్పయిష్యే సకలాన్గర్భానస్యోదరోద్భవాన్ ॥ **10** ॥ 10

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తథేత్యాహ తతః కంసో వసుదేవం ద్విజోత్తమ।
న ఘాతయామాస చ తాం దేవకీం సత్యగౌరవాత్ ॥ **11** ॥ 11

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు భూరిభారావపీడితా।
జగామ ధరణీ మేరౌ సమాజం త్రిదివౌకసాం ॥ **12** ॥ 12

సబ్రహ్మకాన్సురాన్సర్వాన్ప్రణిపత్యాథ మేదినీ।
కథయామాస తత్సర్వం ఖేదాత్కరుణభాషిణీ ॥ **13** ॥ 13

భూమిరువాచ

అగ్నిస్సువర్ణస్య గురుర్గవాం సూర్యః పరో గురుః।
మమాప్యఖిలలోకానాం గురుర్నారాయణో గురుః ॥ **14** ॥ 14

ప్రజాపతిపతిర్బ్రహ్మా పూర్వేషామపి పూర్వజః।
కలాకాష్ఠానిమేషాత్మా కాలశ్చావ్యక్తమూర్తిమాన్ ॥ **15** ॥ 15

తదంశభూతస్సర్వేషాం సమూహో వస్సురోత్తమాః ॥ **16** ॥ 16

ఆదిత్యా మరుతస్సాధ్యా రుద్రా వస్వశ్వివహ్నయః।
పితరో యే చ లోకానాం స్రష్టారో ఽత్రిపురోగమాః ॥ **17** ॥ 17

ఏతే తస్యాప్రమేయస్య విష్ణో రూపం మహాత్మనః ॥ **18** ॥ 18

యక్షరాక్షసదైతేయపిశాచోరగదానవాః ।
గంధర్వాప్సరసశ్చైవ రూపం విష్ణోర్మహాత్మనః ॥ **19** ॥ 19

గ్రహర్క్షతారకాచిత్రగగనాగ్నిజలానిలాః ।
అహం చ విషయాశ్చైవ సర్వం విష్ణుమయం జగత్ ॥ **20** ॥ 20

తథాప్యనేకరూపస్య తస్య రూపాణ్యహర్నిశం ।
బాధ్యబాధకతాం యాంతి కల్లోలా ఇవ సాగరే ॥ **21** ॥ 21

తత్సాంప్రతమమీ దైత్యాః కాలనేమిపురోగమాః ।
మర్త్యలోకం సమాక్రమ్య బాధంతే ఽహర్నిశం ప్రజాః ॥ **22** ॥ 22

కాలనేమిర్హతో యోఽసౌ విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ।
ఉగ్రసేనసుతః కంసస్సంభూతస్స మహాసురః ॥ **23** ॥ 23

అరిష్టో ధేనుకః కేశీ ప్రలంబో నరకస్తథా ।
సుందోఽసురస్తథాత్యుగ్రో బాణశ్చాపి బలేస్సుతః ॥ **24** ॥ 24

తథాన్యే చ మహావీర్యా నృపాణాం భవనేషు యే ।
సముత్పన్నా దురాత్మానస్తాన్న సంఖ్యాతుముత్సహే ॥ **25** ॥ 25

అక్షౌహిణ్యోఽత్ర బహులా దివ్యమూర్తి ధరాస్సురాః ।
మహాబలానాం దృప్తానాం దైత్యేంద్రాణాం మమోపరి ॥ **26** ॥ 26

తద్భూరిభారపీడార్తా న శక్నోమ్యమరేశ్వరాః ।
విభర్తుమాత్మానమహమితి విజ్ఞాపయామి వః ॥ **27** ॥ 27

క్రియతాం తన్మహాభాగా మమ భారావతారణం ।
యథా రసాతలం నాహం గచ్ఛేయమతివిహ్వలా ॥ **28** ॥ 28

ఇత్యాకర్ణ్య ధరావాక్యమశేషైస్త్రిదశేశ్వరైః ।
భువో భారావతారార్థం బ్రహ్మా ప్రాహ ప్రచోదితః ॥ **29** ॥ 29

బ్రహ్మోవాచ

యథాహ వసుధా సర్వం సత్యమేవ దివౌకసః।
అహం భవో భవంతశ్చ సర్వే నారాయణాత్మకాః ॥ **30** ॥ 30

విభూతయశ్చ యాస్తస్య తాసామేవ పరస్పరం।
ఆధిక్యం న్యూనతా బాధ్యబాధకత్వేన వర్తతే ॥ **31** ॥ 31

తదాగచ్ఛత గచ్ఛామ క్షీరాబ్ధేస్తటముత్తమం।
తత్రారాధ్య హరిం తస్మై సర్వం విజ్ఞాపయామ వై ॥ **32** ॥ 32

సర్వథైవ జగత్యర్థే స సర్వాత్మా జగన్మయః।
సత్త్వాంశేనావతీర్యోర్వ్యాం ధర్మస్య కురుతే స్థితిం ॥ **33** ॥ 33

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ తత్ర సహ దేవైః పితామహః।
సమాహితమనాశ్చైవం తుష్టావ గరుడధ్వజం ॥ **34** ॥ 34

బ్రహ్మోవాచ

ద్వే విద్యే త్వమనామ్నాయ పరా చైవాపరా తథా।
త ఏవ భవతో రూపే మూర్తామూర్తాత్మికే ప్రభో ॥ **35** ॥ 35

ద్వే బ్రహ్మణీ త్వణీయోఽతిస్థూలాత్మన్సర్వ సర్వవిత్।
శబ్దబ్రహ్మ పరం చైవ బ్రహ్మ బ్రహ్మమయస్య యత్ ॥ **36** ॥ 36

ఋగ్వేదస్త్వం యజుర్వేదస్సామవేదస్త్వథర్వణః।
శిక్షా కల్పో నిరుక్తం చ చ్ఛందో జ్యోతిషమేవ చ ॥ **37** ॥ 37

ఇతిహాసపురాణే చ తథా వ్యాకరణం ప్రభో।
మీమాంసా న్యాయశాస్త్రం చ ధర్మశాస్త్రాణ్యధోక్షజ ॥ **38** ॥ 38

ఆత్మాత్మదేహగుణవద్విచారాచారి యద్వచః।
తదప్యాద్యపతే నాన్యదధ్యాత్మాత్మస్వరూపవత్ ॥ **39** ॥ 39

త్వమవ్యక్తమనిర్దేశ్యమచింత్యానామవర్ణవత్।
అపాణిపాదరూపం చ శుద్ధం నిత్యం పరాత్పరం ॥ **40** ॥ 40

శృణోష్యకర్ణః పరిపశ్యసి త్వ -
మచక్షురేకో బహురూపరూపః।
అపాదహస్తో జవనో గ్రహీతా
త్వం వేత్సి సర్వం న చ సర్వవేద్యః ॥ **41** ॥ 41

అణోరణీయాంసమసత్స్వరూపం
త్వాం పశ్యతోఽజ్ఞాననివృత్తిరగ్ర్యా।
ధీరస్య ధీరస్య బిభర్తి నాన్య -
ద్వరేణ్యరూపాత్పరతః పరాత్మన్ ॥ **42** ॥ 42

త్వం విశ్వనాభిర్భువనస్య గోప్తా
సర్వాణి భూతాని తవాంతరాణి।
యద్భూతభవ్యం యదణోరణీయః
పుమాంస్త్వమేకః ప్రకృతేః పరస్తాత్ ॥ **43** ॥ 43

ఏకశ్చతుర్ధా భగవాన్స్తుతాశో
వర్షేవిభూతిం జగతో దదాసి।
త్వం విశ్వతశ్చక్షురనంతమూర్తే
త్రేధా పదం త్వం నిదధాసి ధాతః ॥ **44** ॥ 44

యథాగ్నిరేకో బహుధా సమిధ్యతే
వికారభేదైరవికారరూపః।
తథా భవాన్సర్వగతైకరూపీ
రూపాణ్యశేషాణ్యనుపుష్యతీశ ॥ **45** ॥ 45

ఏకం త్వమగ్ర్యం పరమం పదం య -
త్పశ్యంతి త్వాం సూరయో జ్ఞానదృశ్యం ।
త్వత్తో నాన్యత్కించిదస్తి స్వరూపం
యద్వా భూతం యచ్చ భవ్యం పరాత్మన్ ॥ **46** ॥ 46

వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపస్త్వం సమష్టివ్యష్టిరూపవాన్ ।
సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్సర్వశక్తిజ్ఞానబలద్ధిమాన్ ॥ **47** ॥ 47

అన్యూనశ్చాప్యవృద్ధిశ్చ స్వాధీనో నాదిమాన్వశీ ।
క్లమతంద్రాభయక్రోధకామాదిభిరసంయుతః ॥ **48** ॥ 48

నిరవద్యః పరః ప్రాప్తేర్నిరధిష్ఠోఽక్షరః క్రమః ।
సర్వేశ్వరః పరాధారో ధామ్నాం ధామాత్మకోఽక్షయః ॥ **49** ॥ 49

సకలావరణాతీత నిరాలంబనభావన ।
మహావిభూతిసంస్థాన నమస్తే పురుషోత్తమ ॥ **50** ॥ 50

నాకారణాత్కారణాద్వా కారణాకారణాన్న చ ।
శరీరగ్రహణం వాపి ధర్మత్రాణాయ కేవలం ॥ **51** ॥ 51

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యేవం సంస్తవం శ్రుత్వా మనసా భగవానజః ।
బ్రహ్మాణమాహ ప్రీతేన విశ్వరూపం ప్రకాశయన్ ॥ **52** ॥ 52

శ్రీభగవానువాచ

భో భో బ్రహ్మంస్త్వయా మత్తస్సహ దేవైర్యదిష్యతే ।
తదుచ్యతామశేషం చ సిద్ధమేవావధార్యతాం ॥ **53** ॥ 53

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తతో బ్రహ్మా హరేర్దివ్యం విశ్వరూపమవేక్ష్య తత్।
తుష్టావ భూయో దేవేషు సాధ్వసావనతాత్మసు ॥ **54** ॥ 54

బ్రహ్మోవాచ

నమో నమస్తేఽస్తు సహస్రకృత్వ్ఃు
సహస్రబాహో బహువక్త్రపాద।
నమో నమస్తే జగతః ప్రవృత్తి -
వినాశసంస్థానకరాప్రమేయ ॥ **55** ॥ 55

సూక్ష్మాతిసూక్ష్మాతిబృహత్ప్రమాణ
గరీయసామప్యతిగౌరవాత్మన్।
ప్రధానబుద్ధీంద్రియవత్ప్రధాన -
మూలాత్పరాత్మన్భగవన్ప్రసీద ॥ **56** ॥ 56

ఏషా మహీ దేవ మహీప్రసూతై -
ర్మహాసురైఃు పీడితశైలబంధా।
పరాయణాం త్వాం జగతాముపైతి
భారావతారార్థమపారసార ॥ **57** ॥ 57

ఏతే వయం వృత్రరిపుస్తథాయం
నాసత్యదస్రా వరుణస్తథైవ।
ఇమే చ రుద్రా వసవస్ససూర్యా -
స్సమీరణాగ్నిప్రముఖాస్తథాన్యే ॥ **58** ॥ 58

సురాస్సమస్తాస్సురనాథ కార్య -
మేభిర్మయా యచ్చ తదీశ సర్వం।
ఆజ్ఞాపయాజ్ఞాం పరిపాలయంత -
స్తవైవ తిష్ఠామ సదాస్తదోషాః ॥ **59** ॥ 59

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏవం సంస్తూయమానస్తు భగవాన్పరమేశ్వరః।
ఉజ్జహారాత్మనః కేశౌ సితకృష్ణౌ మహామునే ॥ **60** ॥ 60

ఉవాచ చ సురానేతౌ మత్కేశౌ వసుధాతలే।
అవతీర్య భువో భారక్లేశహానిం కరిష్యతః ॥ **61** ॥ 61

సురాశ్చ సకలాస్స్వాంశైరవతీర్య మహీతలే।
కుర్వంతు యుద్ధమున్మత్తైః పూర్వోత్పన్నైర్మహాసురైః ॥ **62** ॥ 62

తతః క్షయమశేషాస్తే దైతేయా ధరణీతలే।
ప్రయాస్యంతి న సందేహో మద్దృక్పాతవిచూర్ణితాః ॥ **63** ॥ 63

వసుదేవస్య యా పత్నీ దేవకీ దేవతోపమా।
తత్రాయమష్టమో గర్భో మత్కేశో భవితా సురాః ॥ **64** ॥ 64

అవతీర్య చ తత్రాయం కంసం ఘాతయితా భువి।
కాలనేమిం సముద్భూతమిత్యుక్త్వాంతర్దధే హరిః ॥ **65** ॥ 65

అదృశ్యాయ తతస్తస్మై ప్రణిపత్య మహామునే।
మేరుపృష్ఠం సురా జగ్ముర్వతేరుశ్చ భూతలే ॥ **66** ॥ 66

కంసాయ చాష్టమో గర్భో దేవక్యా ధరణీధరః।
భవిష్యతీత్యాచచక్షే భగవాన్నారదో మునిః ॥ **67** ॥ 67

కంసోఽపి తదుపశ్రుత్య నారదాత్ప్రుపితస్తతః।
దేవకీం వసుదేవం చ గృహే గుప్తావధారయత్ ॥ **68** ॥ 68

వసుదేవేన కంసాయ తేనైవోక్తం యథా పురా।
తథైవ వసుదేవోఽపి పుత్రమర్పితవాంద్విజ ॥ **69** ॥ 69

హిరణ్యకశిపోః పుత్రాష్షడ్గర్భా ఇతి విశ్రుతాః।
విష్ణుప్రయుక్తా తాన్నిద్రా క్రమాద్గర్భానయోజయత్ ॥ **70** ॥ 70

యోగనిద్రా మహామాయా వైష్ణవీ మోహితం యయా।
అవిద్యయా జగత్సర్వం తామాహ భగవాన్హరిః ॥ **71** ॥ 71

శ్రీభగవానువాచ

నిద్రే గచ్ఛ మమాదేశాత్పాతాలతలసంశ్రయాన్।
ఏకైకత్వేన షడ్గర్భాందేవకీజఠరం నయ ॥ **72** ॥ 72

హతేషు తేషు కంసేన శేషాఖ్యోంఽశస్సతో మమ।
అంశాంశేనోదరే తస్యాస్సప్తమః సంభవిష్యతి ॥ **73** ॥ 73

గోకులే వసుదేవస్య భార్యాన్యా రోహిణీ స్థితా।
తస్యాస్స సంభూతిసమం దేవి నేయస్త్వయోదరం ॥ **74** ॥ 74

సప్తమో భోజరాజస్య భయాద్రోధోపరోధతః।
దేవక్యాః పతితో గర్భ ఇతి లోకో వదిష్యతి ॥ **75** ॥ 75

గర్భసంకర్షణాత్సోఽథ లోకే సంకర్షణేతి వై।
సంజ్ఞామవాప్స్యతే వీరశ్శ్వేతాద్రిశిఖరోపమః ॥ **76** ॥ 76

తతోఽహం సంభవిష్యామి దేవకీజఠరే శుభే।
గర్భే త్వయా యశోదాయా గంతవ్యమవిలంబితం ॥ **77** ॥ 77

ప్రావృట్కాలే చ నభసి కృష్ణాష్టమ్యామహం నిశి।
ఉత్పత్స్యామి నవమ్యాం తు ప్రసూతిం త్వమవాప్స్యసి ॥ **78** ॥ 78

యశోదాశయనే మాం తు దేవక్యాస్త్వామనిందితే।
మచ్ఛక్తిప్రేరితమతిర్వసుదేవో నయిష్యతి ॥ **79** ॥ 79

కంసశ్చ త్వాముపాదాయ దేవి శైలశిలాతలే।
ప్రక్షేప్స్యత్యంతరిక్షే చ సంస్థానం త్వమవాప్స్యసి ॥ **80** ॥ 80

తతస్త్వాం శతదృక్చక్రః ప్రణమ్య మమ గౌరవాత్।
ప్రణిపాతానతశిరా భగినీత్వే గ్రహీష్యతి ॥ **81** ॥ 81

త్వం చ శుంభనిశుంభాదీన్హత్వా దైత్యాన్సహస్రశః।
స్థానైరనేకైః పృథివీమశేషాం మండయిష్యసి ॥ **82** ॥ 82

త్వం భూతిః సన్నతిః క్షాంతిః కాంతిర్ద్యౌః పృథివీ ధృతిః।
లజ్జా పుష్టిరుషా యా తు కాచిదన్యా త్వమేవ సా ॥ **83** ॥ 83

యే త్వామార్యేతి దుర్గేతి వేదగర్భాంబికేతి చ।
భద్రేతి భద్రకాలీతి క్షేమదా భాగ్యదేతి చ ॥ **84** ॥ 84

ప్రాతశ్చైవాపరాహ్ణే చ స్తోష్యంత్యానమ్రమూర్తయః।
తేషాం హి ప్రార్థితం సర్వం మత్ప్రసాదాద్భవిష్యతి ॥ **85** ॥ 85

సురామాంసోపహారైశ్చ భక్ష్యభోజ్యైశ్చ పూజితా।
నృణామశేషకామాంస్త్వం ప్రసన్నా సంప్రదాస్యసి ॥ **86** ॥ 86

తే సర్వే సర్వదా భద్రే మత్ప్రసాదాదసంశయం।
అసందిగ్ధా భవిష్యంతి గచ్ఛ దేవి యథోదితం ॥ **87** ॥ 87

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

యథోక్తం సా జగద్ధాత్రీ దేవదేవేన వై తథా।
షడ్గర్భగర్భవిన్యాసం చక్రే చాన్యస్య కర్షణం ॥ **1** ॥ 88

సప్తమే రోహిణీం గర్భే ప్రాప్తే గర్భం తతో హరిః।
లోకత్రయోపకారాయ దేవక్యాః ప్రవివేశ హ ॥ **2** ॥ 89

యోగనిద్రా యశోదాయాస్తస్మిన్నేవ తథా దినే।
సంభూతా జఠరే తద్వద్యథోక్తం పరమేష్ఠినా ॥ **3** ॥ 90

తతో గ్రహగణస్సమ్యక్ప్రచచార దివి ద్విజ।
విష్ణోరంశే భువం యాతే ఋతవశ్చాబభుశ్శుభాః ॥ **4** ॥ 91

న సేహే దేవకీం ద్రష్టుం కశ్చిదప్యతితేజసా।
జాజ్వల్యమానాం తాం దృష్ట్వా మనాంసి క్షోభమాయయుః ॥ **5** ॥ 92

అదృష్టాః పురుషైస్స్త్రీభిర్దేవకీం దేవతాగణాః।
బిభ్రాణాం వపుషా విష్ణుం తుష్టువుస్తామహర్నిశం ॥ **6** ॥ 93

దేవతా ఊచుః

ప్రకృతిస్త్వం పరా సూక్ష్మా బ్రహ్మగర్భాభవః పురా।
తతో వాణీ జగద్ధాతుర్వేదగర్భాసి శోభనే ॥ **7** ॥ 94

సృజ్యస్వరూపగర్భాసి సృష్టిభూతా సనాతనే।
బీజభూతా తు సర్వస్య యజ్ఞభూతాభవస్త్వయా ॥ **8** ॥ 95

ఫలగర్భా త్వమేవేజ్యా వహ్నిగర్భా తథారణిః।
అదితిర్దేవగర్భా త్వం దైత్యగర్భా తథా దితిః ॥ **9** ॥ 96

జ్యోత్స్నా వాసరగర్భా త్వం జ్ఞానగర్భాసి సన్నతిః।
నయగర్భా పరా నీతిర్లజ్జా త్వం ప్రశ్రయోద్వహా ॥ **10** ॥ 97

కామగర్భా తథేచ్ఛా త్వం తుష్టిః సంతోషగర్భిణీ।
మేధా చ బోధగర్భాసి ధైర్యగర్భోద్వహా ధృతిః ॥ **11** ॥ 98

గ్రహర్క్షతారకాగర్భా ద్యౌరస్యాఖిలహైతుకీ।
ఏతా విభూతయో దేవి తథాన్యాశ్చ సహస్రశః।
తథాసంఖ్యా జగద్ధాత్రి సాంప్రతం జఠరే తవ ॥ **12** ॥ 99

సముద్రాద్రినదీద్వీపవనపత్తనభూషణా।
గ్రామఖర్వటఖేటాఢ్యా సమస్తా పృథివీ శుభే ॥ **13** ॥ 100

సమస్తవహ్నయోఽంభాంసి సకలాశ్చ సమీరణాః।
గ్రహర్క్షతారకాచిత్రం విమానశతసంకులం ॥ **14** ॥ 101

అవకాశమశేషస్య యద్దదాతి నభఃస్థలం।
భూర్లోకశ్చ భువర్లోకస్స్వర్లోకోఽథ మహర్జనః ॥ **15** ॥ 102

తపశ్చ బ్రహ్మలోకశ్చ బ్రహ్మాండమఖిలం శుభే।
తదంతరే స్థితా దేవా దైత్యగంధర్వచారణాః ॥ **16** ॥ 103

మహోరగాస్తథా యక్షా రాక్షసాః ప్రేతగుహ్యకాః।
మనుష్యాః పశవశ్చాన్యే యే చ జీవా యశస్విని ॥ **17** ॥ 104

తైరంతఃస్థైరనంతోఽసౌ సర్వగః సర్వభావనః ॥ **18** ॥ 105

రూపకర్మస్వరూపాణి న పరిచ్ఛేదగోచరే।
యస్యాఖిలప్రమాణాని స విష్ణుర్గర్భగస్తవ ॥ **19** ॥ 106

త్వం స్వాహా త్వం స్వధా విద్యా సుధా త్వం జ్యోతిరంబరే।
త్వం సర్వలోకరక్షార్థమవతీర్ణా మహీతలే ॥ **20** ॥ 107

ప్రసీద దేవి సర్వస్య జగతశ్శం శుభే కురు।
ప్రీత్యా తం ధారయేశానం ధృతం యేనాఖిలం జగత్ ॥ **21** ॥ 108

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏవం సంస్తూయమానా సా దేవైర్దేవమధారయత్ ।
గర్భేణ పుండరీకాక్షం జగతస్త్రాణకారణం ॥ **1** ॥ 109

తతోఽఖిలజగత్పద్మబోధాయాచ్యుతభానునా ।
దేవకీపూర్వసంధ్యాయామావిర్భూతం మహాత్మనా ॥ **2** ॥ 110

తజ్జన్మదినమత్యర్థమాహ్లాద్యమలదిఙ్ముఖం ।
బభూవ సర్వలోకస్య కౌముదీ శశినో యథా ॥ **3** ॥ 111

సంతస్సంతోషమధికం ప్రశమం చండమారుతాః ।
ప్రసాదం నిమ్నగా యాతా జాయమానే జనార్దనే ॥ **4** ॥ 112

సింధవో నిజశబ్దేన వాద్యం చక్రుర్మనోహరం ।
జగుర్గంధర్వపతయో ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ॥ **5** ॥ 113

ససృజుః పుష్పవర్షాణి దేవా భువ్యంతరిక్షగాః ।
జజ్వలుశ్చాగ్నయశ్శాంతా జాయమానే జనార్దనే ॥ **6** ॥ 114

మందం జగర్జుర్జలదాః పుష్పవృష్టిముచో ద్విజ ।
అర్ద్ధరాత్రేఽఖిలాధారే జాయమానే జనార్దనే ॥ **7** ॥ 115

ఫుల్లేందీవరపత్రాభం చతుర్బాహుముదీక్ష్య తం ।
శ్రీవత్సవక్షసం జాతం తుష్టావానకదుందుభిః ॥ **8** ॥ 116

అభిష్టూయ చ తం వాగ్భిః ప్రసన్నాభిర్మహామతిః।
విజ్ఞాపయామాస తదా కంసాద్భీతో ద్విజోత్తమ ॥ **9** ॥ 117

వసుదేవ ఉవాచ

జాతోఽసి దేవదేవేశ శంఖచక్రగదాధరం।
దివ్యరూపమిదం దేవ ప్రసాదేనోపసంహర ॥ **10** ॥ 118

అద్యైవ దేవ కంసోఽయం కురుతే మమ ఘాతనం।
అవతీర్ణ ఇతి జ్ఞాత్వా త్వమస్మిన్మమ మందిరే ॥ **11** ॥ 119

దేవక్యువాచ

యోఽనంతరూపోఽఖిలవిశ్వరూపో
గర్భేఽపి లోకాన్వపుషా బిభర్తి।
ప్రసీదతామేష స దేవదేవో
యో మాయయావిష్కృతబాలరూపః ॥ **12** ॥ 120

ఉపసంహర సర్వాత్మన్ రూపమేతచ్చతుర్భుజం।
జానాతు మావతారం తే కంసోఽయం దితిజన్మజః ॥ **13** ॥ 121

శ్రీభగవానువాచ

స్తుతోఽహం యత్త్వయా పూర్వం పుత్రార్థిన్యా తదద్య తే।
సఫలం దేవి సంజాతం జాతోఽహం యత్తవోదరాత్ ॥ **14** ॥ 122

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా భగవాంస్తూష్ణీం బభూవ మునిసత్తమ।
వసుదేవోఽపి తం రాత్రావాదాయ ప్రయయౌ బహిః ॥ **15** ॥ 123

మోహితాశ్చాభవంస్తత్ర రక్షిణో యోగనిద్రయా।
మథురాద్వారపాలాశ్చ వ్రజత్యానకదుందుభౌ ॥ **16** ॥ 124

వర్షతాం జలదానాం చ తోయమత్యుల్బణం నిశి।
సంవృత్యానుయయౌ శేషః ఫణైరానకదుందుభిం ॥ **17** ॥ 125

యమునాం చాతిగంభీరాం నానావర్త్త శతాకులాం।
వసుదేవో వహన్విష్ణుం జానుమాత్రవహాం యయౌ ॥ **18** ॥ 126

కంసస్య కరదానాయ తత్రైవాభ్యాగతాంస్తటే।
నందాదీన్ గోపవృద్ధాంశ్చ యమునాయా దదర్శ సః ॥ **19** ॥ 127

తస్మిన్కాలే యశోదాపి మోహితా యోగనిద్రయా।
తామేవ కన్యాం మైత్రేయ ప్రసూతా మోహతే జనే ॥ **20** ॥ 128

వసుదేవోఽపి విన్యస్య బాలమాదాయ దారికాం।
యశోదాశయనాత్తూర్ణమాజగామామితద్యుతిః ॥ **21** ॥ 129

దదృశే చ ప్రబుద్ధా సా యశోదా జాతమాత్మజం।
నీలోత్పలదలశ్యామం తతోఽత్యర్థం ముదం యయౌ ॥ **22** ॥ 130

ఆదాయ వసుదేవోఽపి దారికాం నిజమందిరే।
దేవకీశయనే న్యస్య యథాపూర్వమతిష్ఠత ॥ **23** ॥ 131

తతో బాలధ్వనిం శ్రుత్వా రక్షిణస్సహసోత్థితాః।
కంసాయావేదయామాసుర్దేవకీప్రసవం ద్విజ ॥ **24** ॥ 132

కంసస్తూర్ణముపేత్యైనాం తతో జగ్రాహ బాలికాం।
ముంచ ముంచేతి దేవక్యా సన్నకంఠ్యా నివారితః ॥ **25** ॥ 133

చిక్షేప చ శిలాపృష్ఠే సా క్షిప్తా వియతి స్థితా।
అవాప రూపం సుమహత్సాయుధాష్టమహాభుజం ॥ **26** ॥ 134

ప్రజహాస తథైవోచ్చైః కంసం చ రుషితాబ్రవీత్।
కిం మయా క్షిప్తయా కంస జాతో యస్త్వాం వధిష్యతి ॥ **27** ॥ 135

సర్వస్వభూతో దేవానామాసీన్మృత్యుః పురా స తే।
తదేతత్సంప్రధార్యాశు క్రియతాం హితమాత్మనః ॥ **28** ॥ 136

ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ దేవీ దివ్యస్రగ్గంధభూషణా।
పశ్యతో భోజరాజస్య స్తుతా సిద్ధైర్విహాయసా ॥ **29** ॥ 137

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

కంసస్తదోద్విగ్నమనాః ప్రాహ సర్వాన్మహాసురాన్ ।
ప్రలంబకేశిప్రముఖానాహూయాసురపుంగవాన్ ॥ **1** ॥ 138

కంస ఉవాచ

హే ప్రలంబ మహాబాహో కేశిన్ ధేనుక పూతనే ।
అరిష్టాద్యాస్తథైవాన్యే శ్రూయతాం వచనం మమ ॥ **2** ॥ 139

మాం హంతుమమరైర్యత్నః కృతః కిల దురాత్మభిః ।
మద్వీర్యతాపితాన్వీరో న త్వేతాన్గణయామ్యహం ॥ **3** ॥ 140

కిమింద్రేణాల్పవీర్యేణ కిం హరేణైకచారిణా ।
హరిణా వాపి కిం సాధ్యం ఛిద్రేష్వసురఘాతినా ॥ **4** ॥ 141

కిమాదిత్యైః కిం వసుభిరల్పవీర్యైః కిమగ్నిభిః ।
కిం వాన్యైరమరైః సర్వైర్మద్బాహుబలనిర్జితైః ॥ **5** ॥ 142

కిం న దృష్టోఽమరపతిర్మయా సంయుగమేత్య సః ।
పృష్ఠేనైవ వహన్బాణానపాగచ్ఛన్న వక్షసా ॥ **6** ॥ 143

మద్బ్రాష్ట్రే వారితా వృష్టిర్యదా శక్రేణ కిం తదా ।
మద్బాణభిన్నైర్జలదైర్నాపో ముక్తా యథేప్సితాః ॥ **7** ॥ 144

కిముర్వ్యామవనీపాలా మద్బాహుబలభీరవః ।
న సర్వే సన్నతిం యాతా జరాసంధమృతే గురుం ॥ **8** ॥ 145

అమరేషు మమావజ్ఞా జాయతే దైత్యపుంగవాః।
హాస్యం మే జాయతే వీరాస్తేషు యత్నపరేష్వపి ॥ **9** ॥ 146

తథాపి ఖలు దుష్టానాం తేషామప్యధికం మయా।
అపకారాయ దైత్యేంద్రా యతనీయం దురాత్మనాం ॥ **10** ॥ 147

తద్యే యశస్వినః కేచిత్పృథివ్యాం యే చ యాజకాః।
కార్యో దేవాపకారాయ తేషాం సర్వాత్మనా వధః ॥ **11** ॥ 148

ఉత్పన్నశ్చాపి మే మృత్యుర్భూతపూర్వస్స వై కిల।
ఇత్యేతద్దారికా ప్రాహ దేవకీగర్భసంభవా ॥ **12** ॥ 149

తస్మాద్బాలేషు చ పరో యత్నః కార్యో మహీతలే।
యత్రోద్రిక్తం బలం బాలే స హంతవ్యః ప్రయత్నతః ॥ **13** ॥ 150

ఇత్యాజ్ఞాప్యాసురాన్కంసః ప్రవిశ్యాశు గృహం తతః।
ముమోచ వసుదేవం చ దేవకీం చ నిరోధతః ॥ **14** ॥ 151

కంస ఉవాచ

యువయోర్ఘాతితా గర్భా వృథైవైతే మయాధునా।
కోఽప్యన్య ఏవ నాశాయ బాలో మమ సముద్గతః ॥ **15** ॥ 152

తదలం పరితాపేన నూనం తద్భావినో హి తే।
అర్భకా యువయోర్దోషాచ్చాయుషో యద్వియోజితాః ॥ **16** ॥ 153

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యాశ్వాస్య విముక్త్వా చ కంసస్తౌ పరిశంకితః।
అంతర్గృహం ద్విజశ్రేష్ఠ ప్రవివేశ తతః స్వకం ॥ **17** ॥ 154

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే పంచమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

విముక్తో వసుదేవోఽపి నందస్య శకటం గతః।
ప్రహృష్టం దృష్టవాన్నందం పుత్రో జాతో మమేతి వై ॥ **1** ॥ 155

వసుదేవోఽపి తం ప్రాహ దిష్ట్యా దిష్ట్యేతి సాదరం।
వార్ద్ధకేఽపి సముత్పన్నస్తనయోఽయం తవాధునా ॥ **2** ॥ 156

దత్తో హి వార్షికస్సర్వో భవద్భిర్నృపతేః కరః।
యదర్థమాగతాస్తస్మాన్నాత్ర స్థేయం మహాధనైః ॥ **3** ॥ 157

యదర్థమాగతాః కార్యం తన్నిష్పన్నం కిమాస్యతే।
భవద్భిర్గమ్యతాం నంద తచ్ఛీఘ్రం నిజగోకులం ॥ **4** ॥ 158

మమాపి బాలకస్తత్ర రోహిణీప్రభవో హి యః।
స రక్షణీయో భవతా యథాయం తనయో నిజః ॥ **5** ॥ 159

ఇత్యుక్తాః ప్రయయుర్గోపా నందగోపపురోగమాః।
శకటారోపితైర్భాండైః కరం దత్త్వా మహాబలాః ॥ **6** ॥ 160

వసతాం గోకులే తేషాం పూతనా బాలఘాతినీ।
సుప్తం కృష్ణముపాదాయ రాత్రౌ తస్మై స్తనం దదౌ ॥ **7** ॥ 161

యస్మై యస్మై స్తనం రాత్రౌ పూతనా సంప్రయచ్ఛతి।
తస్య తస్య క్షణేనాంగం బాలకస్యోపహన్యతే ॥ **8** ॥ 162

కృష్ణస్తు తత్స్తనం గాఢం కరాభ్యామతిపీడితం।
గృహీత్వా ప్రాణసహితం పపౌ క్రోధసమన్వితః ॥ **9** ॥ 163

సాతిముక్తమహారావా విచ్ఛిన్నస్నాయుబంధనా।
పపాత పూతనా భూమౌ మ్రియమాణాతిభీషణా ॥ **10** ॥ 164

తన్నాదశ్రుతిసంత్రస్తాః ప్రబుద్ధాస్తే వ్రజౌకసః।
దదృశుః పూతనోత్సంగే కృష్ణం తాం చ నిపాతితాం ॥ **11** ॥ 165

ఆదాయ కృష్ణం సంత్రస్తా యశోదాపి ద్విజోత్తమ।
గోపుచ్ఛభ్రామణేనాథ బాలదోషమపాకరోత్ ॥ **12** ॥ 166

గోపురీషముపాదాయ నందగోపోఽపి మస్తకే।
కృష్ణస్య ప్రదదౌ రక్షాం కుర్వంశ్చైతదుదీరయన్ ॥ **13** ॥ 167

నందగోప ఉవాచ

రక్షతు త్వామశేషాణాం భూతానాం ప్రభవో హరిః।
యస్య నాభిసముద్భూతపంకజాదభవజ్జగత్ ॥ **14** ॥ 168

యేన దంష్ట్రాగ్రవిధృతా ధారయత్యవనిర్జగత్।
వరాహరూపధృగ్దేవస్స త్వాం రక్షతు కేశవః ॥ **15** ॥ 169

నఖాంకురవినిర్భిన్నవైరివక్షస్స్థలో విభుః।
నృసింహరూపీ సర్వత్ర రక్షతు త్వాం జనార్దనః ॥ **16** ॥ 170

వామనో రక్షతు సదా భవంతం యః క్షణాదభూత్।
త్రివిక్రమః క్రమాక్రాంతత్రైలోక్యః స్ఫురదాయుధః ॥ **17** ॥ 171

శిరస్తే పాతు గోవిందః కంఠం రక్షతు కేశవః।
గుహ్యం చ జఠరం విష్ణుర్జంఘే పాదౌ జనార్దనః ॥ **18** ॥ 172

ముఖం బాహూ ప్రబాహూ చ మనః సర్వేంద్రియాణి చ।
రక్షత్వవ్యాహతైశ్వర్యస్తవ నారాయణోఽవ్యయః ॥ **19** ॥ 173

శార్ఙ్గచక్రగదాపాణేశ్శంఖనాదహతాః క్షయం।
గచ్ఛంతు ప్రేతకూష్మాండరాక్షసా యే తవాహితాః ॥ **20** ॥ 174

త్వాం పాతు దిక్షు వైకుంఠో విదిక్షు మధుసూదనః।
హృషీకేశోఽంబరే భూమౌ రక్షతు త్వాం మహీధరః ॥ **21** ॥ 175

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏవం కృతస్వస్త్యయనో నందగోపేన బాలకః।
శాయితశ్శకటస్యాధో బాలపర్యంకికాతలే ॥ **22** ॥ 176

తే చ గోపా మహద్దృష్ట్వా పూతనాయాః కలేవరం।
మృతాయాః పరమం త్రాసం విస్మయం చ తదా యయుః ॥ **23** ॥ 177

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే పంచమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

కదాచిచ్ఛకటస్యాధశ్శయానో మధుసూదనః।
చిక్షేప చరణావూర్ధ్వం స్తన్యార్థీ ప్రరురోద హ ॥ **1** ॥ 178

తస్య పాదప్రహారేణ శకటం పరివర్తితం।
విధ్వస్తకుంభభాండం తద్విపరీతం పపాత వై ॥ **2** ॥ 179

తతో హాహాకృతం సర్వో గోపగోపీజనో ద్విజ।
ఆజగామాథ దదృశే బాలముత్తానశాయినం ॥ **3** ॥ 180

గోపాః కేనేతి కేనేదం శకటం పరివర్తితం।
తత్రైవ బాలకాః ప్రోచుర్బాలేనానేన పాతితం ॥ **4** ॥ 181

రుదతా దృష్టమస్మాభిః పాదవిక్షేపపాతితం।
శకటం పరివృత్తం వై నైతదన్యస్య చేష్టితం ॥ **5** ॥ 182

తతః పునరతీవాసన్గోపా విస్మయచేతసః।
నందగోపోఽపి జగ్రాహ బాలమత్యంతవిస్మితః ॥ **6** ॥ 183

యశోదా శకటారూఢభగ్నభాండకపాలికాః।
శకటం చార్చయామాస దధిపుష్పఫలాక్షతైః ॥ **7** ॥ 184

గర్గశ్చ గోకులే తత్ర వసుదేవప్రచోదితః।
ప్రచ్ఛన్న ఏవ గోపానాం సంస్కారానకరోత్తయోః ॥ **8** ॥ 185

జ్యేష్ఠం చ రామమిత్యాహ కృష్ణం చైవ తథావరం।
గర్గో మతిమతాం శ్రేష్ఠో నామ కుర్వన్మహామతిః ॥ **9** ॥ 186

స్వల్పేనైవ తు కాలేన రింగిణౌ తౌ తదా వ్రజే।
ఘృష్టజానుకరౌ విప్ర బభూవతురుభావపి ॥ **10** ॥ 187

కరీషభస్మదిగ్ధాంగౌ భ్రమమాణావితస్తతః।
న నివారయితుం శేకే యశోదా తౌ న రోహిణీ ॥ **11** ॥ 188

గోవాటమధ్యే క్రీడంతౌ వత్సవాటం గతౌ పునః।
తదహర్జాతగోవత్సపుచ్ఛాకర్షణతత్పరౌ ॥ **12** ॥ 189

యదా యశోదా తౌ బాలావేకస్థానచరావుభౌ।
శశాక నో వారయితుం క్రీడంతావతిచంచలౌ ॥ **13** ॥ 190

దామ్నా మధ్యే తతో బద్ధ్వా బబంధ తములూఖలే।
కృష్ణమక్లిష్టకర్మాణమాహ చేదమమర్షితా ॥ **14** ॥ 191

యది శక్నోషి గచ్ఛ త్వమతిచంచలచేష్టిత।
ఇత్యుక్త్వాథ నిజం కర్మ సా చకార కుటుంబినీ ॥ **15** ॥ 192

వ్యగ్రాయామథ తస్యాం స కర్షమాణ ఉలూఖలం।
యమలార్జునమధ్యేన జగామ కమలేక్షణః ॥ **16** ॥ 193

కర్షతా వృక్షయోర్మధ్యే తిర్యగ్గతములూఖలం।
భగ్నావుత్తుంగశాఖాగ్రౌ తేన తౌ యమలార్జునౌ ॥ **17** ॥ 194

తతః కటకటాశబ్దసమాకర్ణనతత్పరః।
ఆజగామ వ్రజజనో దదర్శ చ మహాద్రుమౌ ॥ **18** ॥ 195

నవోద్ధతాల్పదంతాంశుసితహాసం చ బాలకం।
తయోర్మధ్యగతం దామ్నా బద్ధం గాఢం తథోదరే ॥ **19** ॥ 196

తతశ్చ దామోదరతాం స యయౌ దామబంధనాత్ ॥ **20** ॥ 197

గోపవృద్ధాస్తతః సర్వే నందగోపపురోగమాః।
మంత్రయామాసురుద్విగ్నా మహోత్పాతాతిభీరవః ॥ **21** ॥ 198

స్థానేనేహ న నః కార్యం వ్రజామోఽన్యన్మహావనం।
ఉత్పాతా బహవో హ్యత్ర దృశ్యంతే నాశహేతవః ॥ **22** ॥ 199

పూతనాయా వినాశశ్చ శకటస్య విపర్యయః।
వినా వాతాదిదోషేణ ద్రుమయోః పతనం తథా ॥ **23** ॥ 200

వృందావనమితః స్థానాత్తస్మాద్గచ్ఛామ మా చిరం।
యావద్భోమమహోత్పాతదోషో నాభిభవేద్వజం ॥ **24** ॥ 201

ఇతి కృత్వా మతిం సర్వే గమనే తే వ్రజౌకసః।
ఊచుస్స్వం స్వం కులం శీఘ్రం గమ్యతాం మా విలంబథ ॥ **25** ॥ 202

తతః క్షణేన ప్రయయుః శకటైర్గోధనైస్తథా।
యూథశో వత్సపాలాశ్చ కాలయంతో వ్రజౌకసః ॥ **26** ॥ 203

ద్రవ్యావయవనిర్ధూతం క్షణమాత్రేణ తత్తథా।
కాకభాససమాకీర్ణం వ్రజస్థానమభూద్విజ ॥ **27** ॥ 204

వృందావనం భగవతా కృష్ణేనాక్లిష్టకర్మణా।
శుభేన మనసా ధ్యాతం గవాం సిద్ధిమభీప్సతా ॥ **28** ॥ 205

తతస్తత్రాతిరూక్షేఽపి ఘర్మకాలే ద్విజోత్తమ।
ప్రావృట్కాల ఇవోద్భూతం నవశష్పం సమంతతః ॥ **29** ॥ 206

స సమావాసితః సర్వో వ్రజో వృందావనే తతః।
శకటీవాటపర్యంతశ్చంద్రార్ధాకారసంస్థితిః ॥ **30** ॥ 207

వత్సపాలౌ చ సంవృత్తౌ రామదామోదరౌ తతః।
ఏకస్థానస్థితౌ గోష్ఠే చేరతుర్బాలలీలయా ॥ **31** ॥ 208

బర్హిపత్రకృతాపీడౌ వన్యపుష్పావతంసకౌ।
గోపవేణుకృతాతోద్యపత్రవాద్యకృతస్వనౌ ॥ **32** ॥ 209

కాకపక్షధరౌ బాలౌ కుమారావివ పావకీ।
హసంతౌ చ రమంతౌ చ చేరతుః స్మ మహావనం ॥ **33** ॥ 210

క్వచిద్వహంతావన్యోన్యం క్రీడమానౌ తథా పరైః।
గోపపుత్త్రైస్సమం వత్సాంశ్చారయంతౌ విచేరతుః ॥ **34** ॥ 211

కాలేన గచ్ఛతా తౌ తు సప్తవర్షౌ మహావ్రజే।
సర్వస్య జగతః పాలౌ వత్సపాలౌ బభూవతుః ॥ **35** ॥ 212

ప్రావృట్కాలస్తతోఽతీవమేఘౌఘస్థగితాంబరః।
బభూవ వారిధారాభిరైక్యం కుర్వందిశామివ ॥ **36** ॥ 213

ప్రరూఢనవశష్పాఢ్యా శక్రగోపాచితా మహీ।
తథా మారకతీవాసీత్పద్మరాగవిభూషితా ॥ **37** ॥ 214

ఊహురున్మార్గవాహీని నిమ్నగాంభాంసి సర్వతః।
మనాంసి దుర్వినీతానాం ప్రాప్య లక్ష్మీం నవామివ ॥ **38** ॥ 215

న రేజేఽంతరితశ్చంద్రో నిర్మలో మలినైర్ఘనైః।
సద్వాదివాదో మూర్ఖాణాం ప్రగల్భాభిరివోక్తిభిః ॥ **39** ॥ 216

నిర్గుణేనాపి చాపేన శక్రస్య గగనే పదం।
అవాప్యతావివేకస్య నృపస్యేవ పరిగ్రహే ॥ **40** ॥ 217

మేఘపృష్ఠే బలాకానాం రరాజ విమలా తతిః।
దుర్వృత్తే వృత్తచేష్టేవ కులీనస్యాతిశోభనా ॥ **41** ॥ 218

న బబంధాంబరే స్థైర్యం విద్యుదత్యంతచంచలా ।
మైత్రీవ ప్రవరే పుంసి దుర్జనేన ప్రయోజితా ॥ **42** ॥ 219

మార్గా బభూవురస్పష్టాస్తృణశష్పచయావృతాః ।
అర్థాంతరమనుప్రాప్తాః ప్రజడానామివోక్తయః ॥ **43** ॥ 220

ఉన్మత్తశిఖిసారంగే తస్మిన్కాలే మహావనే ।
కృష్ణరామౌ ముదా యుక్తౌ గోపాలైశ్చేరతుస్సహ ॥ **44** ॥ 221

క్వచిద్గోభిస్సమం రమ్యం గేయతానరతావుభౌ ।
చేరతుః క్వచిదత్యర్థం శీతవృక్షతలాశ్రితౌ ॥ **45** ॥ 222

క్వచిత్కదంబస్రక్చిత్రౌ మయూరస్రగ్విరాజితౌ ।
విలిప్తౌ క్వచిదాసాతాం వివిధైర్గిరిధాతుభిః ॥ **46** ॥ 223

పర్ణశయ్యాసు సంసుప్తౌ క్వచిన్నిద్రాంతరైషిణౌ ।
క్వచిద్గర్జతి జీమూతే హాహాకారరవాకులౌ ॥ **47** ॥ 224

గాయతామన్యగోపానాం ప్రశంసాపరమౌ క్వచిత్ ।
మయూరకేకానుగతౌ గోపవేణుప్రవాదకౌ ॥ **48** ॥ 225

ఇతి నానావిధైర్భావైరుత్తమప్రీతిసంయుతౌ ।
క్రీడంతౌ తౌ వనే తస్మింశ్చేరతుస్తుష్టమానసౌ ॥ **49** ॥ 226

వికాలే చ సమం గోభిర్గోపవృందసమన్వితౌ ।
విహృత్యాథ యథాయోగం వ్రజమేత్య మహాబలౌ ॥ **50** ॥ 227

గోపైస్సమానైస్సహితౌ క్రీడంతావమరావివ ।
ఏవం తావూషతుస్తత్ర రామకృష్ణౌ మహాద్యుతీ ॥ **51** ॥ 228

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏకదా తు వినా రామం కృష్ణో వృందావనం యయౌ ।
విచచార వృతో గోపైర్వన్యపుష్పస్రగుజ్జ్వలః ॥ **1** ॥ 229

స జగామాథ కాలిందీం లోలకల్లోలశాలినీం ।
తీరసంలగ్నఫేనౌఘైర్హసంతీమివ సర్వతః ॥ **2** ॥ 230

తస్యాంచాతిమహాభీమం విషాగ్నిశ్రితవారికం ।
హ్రదం కాలియనాగస్య దదర్శాతివిభీషణం ॥ **3** ॥ 231

విషాగ్నినా ప్రసరతా దగ్ధతీరమహీరుహం ।
వాతాహతాంబువిక్షేపస్పర్శదగ్ధవిహంగమం ॥ **4** ॥ 232

తమతీవ మహారౌద్రం మృత్యువక్త్రమివాపరం ।
విలోక్య చింతయామాస భగవాన్మధుసూదనః ॥ **5** ॥ 233

అస్మిన్వసతి దుష్టాత్మా కాలియోఽసౌ విషాయుధః ।
యో మయా నిర్జితస్త్యక్త్వా దుష్టో నష్టః పయోనిధిం ॥ **6** ॥ 234

తేనేయం దూషితా సర్వా యమునా సాగరంగమా ।
న నరైర్గోధనైశ్చాపి తృషార్తైరుపభుజ్యతే ॥ **7** ॥ 235

తదస్య నాగరాజస్య కర్తవ్యో నిగ్రహో మయా ।
నిస్త్రాసాస్తు సుఖం యేన చరేయుర్వ్రజవాసినః ॥ **8** ॥ 236

ఏతదర్థం తు లోకేఽస్మిన్నవతారః కృతో మయా।
యదేషాముత్పథస్థానాం కార్యా శాంతిర్దురాత్మనాం ॥ **9** ॥ 237

తదేతం నాతిదూరస్థం కదంబముురుశాఖినం।
అధిరుహ్య పతిష్యామి హ్రదేఽస్మిన్ననిలాశినః ॥ **10** ॥ 238

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్థం విచింత్య బద్ధ్వా చ గాఢం పరికరం తతః।
నిపపాత హ్రదే తత్ర నాగరాజస్య వేగతః ॥ **11** ॥ 239

తేనాతిపతతా తత్ర క్షోభితస్స మహాహ్రదః।
అత్యర్థం దూరజాతాంస్తు సమసించన్మహీరుహాన్ ॥ **12** ॥ 240

తేఽహిదుష్టవిషజ్వాలాతప్తాంబుపవనోక్షితాః।
జజ్వలుః పాదపాస్సద్యో జ్వాలావ్యాప్తదిగంతరాః ॥ **13** ॥ 241

ఆస్ఫోటయామాస తదా కృష్ణో నాగహ్రదే భుజం।
తచ్ఛబ్దశ్రవణాచ్చాశు నాగరాజోఽభ్యుపాగమత్ ॥ **14** ॥ 242

ఆతామ్రనయనః కోపాద్విషజ్వాలాకులైర్ముఖైః।
వృతో మహావిషైశ్చాన్యైరురగైరనిలాశనైః ॥ **15** ॥ 243

నాగపత్న్యశ్చ శతశో హారిహారోపశోభితాః।
ప్రకంపితతనుక్షేపచలత్కుండలకాంతయః ॥ **16** ॥ 244

తతః ప్రవేష్టితస్సర్వైస్స కృష్ణో భోగబంధనైః।
దదంశుస్తేఽపి తం కృష్ణం విషజ్వాలాకులైర్ముఖైః ॥ **17** ॥ 245

తం తత్ర పతితం దృష్ట్వా సర్పభోగైర్నిపీడితం।
గోపా వ్రజముపాగమ్య చుక్రుశుః శోకలాలసాః ॥ **18** ॥ 246

గోపా ఊచుః

ఏష మోహం గతః కృష్ణో మగ్నో వై కాలియహ్రదే।
భక్ష్యతే నాగరాజేన తమాగచ్ఛత పశ్యత ॥ **19** ॥ 247

తచ్ఛ్రుత్వా తత్ర తే గోపా వజ్రపాతోపమం వచః।
గోప్యశ్చ త్వరితా జగ్ముర్యశోదాప్రముఖా హ్రదం ॥ **20** ॥ 248

హా హా క్వాసావితి జనో గోపీనామతివిహ్వలః।
యశోదయా సమం భ్రాంతో ద్రుతప్రస్ఖలితం యయౌ ॥ **21** ॥ 249

నందగోపశ్చ గోపాశ్చ రామశ్చాద్భుతవిక్రమః।
త్వరితం యమునాం జగ్ముః కృష్ణదర్శనలాలసాః ॥ **22** ॥ 250

దదృశుశ్చాపి తే తత్ర సర్పరాజవశంగతం।
నిష్ప్రయత్నీకృతం కృష్ణం సర్పభోగవివేష్టితం ॥ **23** ॥ 251

నందగోపోఽపి నిశ్చేష్టో న్యస్య పుత్రముఖే దృశం।
యశోదా చ మహాభాగా బభూవ మునిసత్తమ ॥ **24** ॥ 252

గోప్యస్త్వన్యా రుదంత్యశ్చ దదృశుః శోకకాతరాః।
ప్రోచుశ్చ కేశవం ప్రీత్యా భయకాతర్యగద్గదం ॥ **25** ॥ 253

గోప్య ఊచుః

సర్వా యశోదయా సార్ధం విశామోఽత్ర మహాహ్రదం।
సర్పరాజస్య నో గంతుమస్మాభిర్యుజ్యతే వ్రజం ॥ **26** ॥ 254

దివసః కో వినా సూర్యం వినా చంద్రేణ కా నిశా।
వినా వృషేణ కా గావో వినా కృష్ణేన కో వ్రజః ॥ **27** ॥ 255

వినాకృతా న యాస్యామః కృష్ణేనానేన గోకులం।
అరమ్యం నాతిసేవ్యం చ వారిహీనం యథా సరః ॥ **28** ॥ 256

యత్ర నేందీవరదలశ్యామకాంతిరయం హరిః।
తేనాపి మాతుర్వాసేన రతిరస్తీతి విస్మయః ॥ **29** ॥ 257

ఉత్ఫుల్లపంకజదలస్పష్టకాంతివిలోచనం।
అపశ్యంత్యో హరిం దీనాః కథం గోష్ఠే భవిష్యథ ॥ **30** ॥ 258

అత్యంతమధురాలాపహృతాశేషమనోరథం।
న వినా పుండరీకాక్షం యాస్యామో నందగోకులం ॥ **31** ॥ 259

భోగేనావేష్టితస్యాపి సర్పరాజస్య పశ్యత।
స్మితశోభి ముఖం గోప్యః కృష్ణస్యాస్మద్విలోకనే ॥ **32** ॥ 260

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి గోపీవచః శ్రుత్వా రౌహిణేయో మహాబలః।
గోపాంశ్చ త్రాసవిధురాన్విలోక్య స్తిమితేక్షణాన్ ॥ **33** ॥ 261

నందం చ దీనమత్యర్థం న్యస్తదృష్టి సుతాననే।
మూర్ఛ్చాకులాం యశోదాం చ కృష్ణమాహాత్మ్యసంజ్ఞయా ॥ **34** ॥ 262

కిమిదం దేవదేవేశ భావోఽయం మానుషస్త్వయా।
వ్యజ్యతేఽత్యంతమాత్మానం కిమనంతం న వేత్సి యత్ ॥ **35** ॥ 263

త్వమేవ జగతో నాభిరరాణామివ సంశ్రయః।
కర్తాపహర్తా పాతా చ త్రైలోక్యం త్వం త్రయీమయః ॥ **36** ॥ 264

సేంద్రై రుద్రాగ్నివసుభిరాదిత్యైర్మరుదశ్విభిః।
చింత్యసే త్వమచింత్యాత్మన్ సమస్తైశ్చైవ యోగిభిః ॥ **37** ॥ 265

జగత్యర్థం జగన్నాథ భారావతరణేచ్ఛయా।
అవతీర్ణోఽసి మర్త్యేషు తవాంశశ్చాహమగ్రజః ॥ **38** ॥ 266

మనుష్యలీలాం భగవన్ భజతా భవతా సురాః।
విడంబయంతస్త్వల్లీలాం సర్వ ఏవ సహాసతే ॥ **39** ॥ 267

అవతార్య భవాన్పూర్వం గోకులే తు సురాంగనాః।
క్రీడార్థమాత్మనః పశ్చాదవతీర్ణోఽసి శాశ్వత ॥ **40** ॥ 268

అత్రావతీర్ణయోః కృష్ణ గోపా ఏవ హి బాంధవాః।
గోప్యశ్చ సీదతః కస్మాదేతాన్బంధూనుపేక్షసే ॥ **41** ॥ 269

దర్శితో మానుషో భావో దర్శితం బాలచాపలం।
తదయం దమ్యతాం కృష్ణ దుష్టాత్మా దశనాయుధః ॥ **42** ॥ 270

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి సంస్మారితః కృష్ణః స్మితభిన్నోష్ఠసంపుటః।
ఆస్ఫోట్య మోచయామాస స్వదేహం భోగిబంధనాత్ ॥ **43** ॥ 271

ఆనమ్య చాపి హస్తాభ్యాముభాభ్యాం మధ్యమం శిరః।
ఆరుహ్యాభుగ్నశిరసః ప్రణనర్తోరువిక్రమః ॥ **44** ॥ 272

ప్రాణాః ఫణేఽభవంశ్చాస్య కృష్ణస్యాంఘ్రినికుట్టనైః।
యత్రోన్నతిం చ కురుతే ననామాస్య తతశ్శిరః ॥ **45** ॥ 273

మూర్చ్ఛముపాయయౌ భ్రాంత్యా నాగః కృష్ణస్య రేచకైః।
దండపాతనిపాతేన వవామ రుధిరం బహు ॥ **46** ॥ 274

తం విభుగ్నశిరోగ్రీవమాస్యేభ్యస్తుతశోణితం।
విలోక్యం కరుణం జగ్ముస్తత్పత్న్యో మధుసూదనం ॥ **47** ॥ 275

నాగపత్న్య ఊచుః

జ్ఞాతోఽసి దేవదేవేశ సర్వజ్ఞస్త్వమనుత్తమః।
పరం జ్యోతిరచింత్యం యత్తదంశః పరమేశ్వరః ॥ **48** ॥ 276

న సమర్థాః సురాస్స్తోతుం యమనన్యభవం విభుం।
స్వరూపవర్ణనం తస్య కథం యోషిత్కరిష్యతి ॥ **49** ॥ 277

యస్యాఖిలమహీవ్యోమజలాగ్నిపవనాత్మకం।
బ్రహ్మాండమల్పకాల్పాంశః స్తోష్యామస్తం కథం వయం ॥ **50** ॥ 278

యతంతో న విదుర్నిత్యం యత్స్వరూపం హి యోగినః।
పరమార్థమణోరల్పం స్థూలాత్స్థూలం నతాః స్మ తం ॥ **51** ॥ 279

న యస్య జన్మనే ధాతా యస్య చాంతాయ నాంతకః।
స్థితికర్తా న చాన్యోఽస్తి యస్య తస్మై నమస్సదా ॥ **52** ॥ 280

కోపః స్వల్పోఽపి తే నాస్తి స్థితిపాలనమేవ తే।
కారణం కాలియస్యాస్య దమనే శ్రూయతాం వచః ॥ **53** ॥ 281

స్త్రియోఽనుకంప్యాస్సాధూనాం మూఢా దీనాశ్చ జంతవః।
యతస్తతోఽస్య దీనస్య క్షమ్యతాం క్షమతాం వర ॥ **54** ॥ 282

సమస్తజగదాధారో భవానల్పబలః ఫణీ।
త్వత్పాదపీడితో జహ్యాన్ముహూర్తార్ద్ధేన జీవితం ॥ **55** ॥ 283

క్వ పన్నగోఽల్పవీర్యోఽయం క్వ భవాన్భువనాశ్రయః।
ప్రీతిద్వేషౌ సమోత్కృష్టగోచరౌ భవతోఽవ్యయ ॥ **56** ॥ 284

తతః కురు జగత్స్వామిన్ప్రసాదమవసీదతః।
ప్రాణాంస్త్యజతి నాగోఽయం భర్తృభిక్షా ప్రదీయతాం ॥ **57** ॥ 285

భువనేశ జగన్నాథ మహాపురుష పూర్వజ।
ప్రాణాంస్త్యజతి నాగోఽయం భర్తృభిక్షాం ప్రయచ్ఛ నః ॥ **58** ॥ 286

వేదాంతవేద్య దేవేశ దుష్టదైత్యనిబర్హణ।
ప్రాణాంస్త్యజతి నాగోఽయం భర్తృభిక్షా ప్రదీయతాం ॥ **59** ॥ 287

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తే తాభిరాశ్వస్య క్లాంతదేహోఽపి పన్నగః।
ప్రసీద దేవదేవేతి ప్రాహ వాక్యం శనైః శనైః ॥ **60** ॥ 288

కాలియ ఉవాచ

తవాష్టగుణమైశ్వర్యం నాథ స్వాభావికం పరం।
నిరస్తాతిశయం యస్య తస్య స్తోష్యామి కిన్వహం ॥ **61** ॥ 289

త్వం పరస్త్వం పరస్యాద్యుః పరం త్వత్తః పరాత్మక।
పరస్మాత్పరమో యస్త్వం తస్య స్తోష్యామి కిన్న్వహం ॥ **62** ॥ 290

యస్మాద్బ్రహ్మా చ రుద్రశ్చ చంద్రేంద్రమరుదశ్వినః।
వసవశ్చ సహాదిత్యైస్తస్య స్తోష్యామి కిన్వహం ॥ **63** ॥ 291

ఏకావయవసూక్ష్మాంశో యస్యైతదఖిలం జగత్।
కల్పనావయవస్యాంశస్తస్య స్తోష్యామి కిన్న్వహం ॥ **64** ॥ 292

సదసద్రూపిణో యస్య బ్రహ్మాద్యాస్త్రిదశేశ్వరాః।
పరమార్థం న జానంతి తస్య స్తోష్యామి కిన్వహం ॥ **65** ॥ 293

బ్రహ్మాద్యైరర్చితో యస్తు గంధపుష్పానులేపనైః।
నందనాదిసముద్భూతైస్సోఽర్చ్యతే వా కథం మయా ॥ **66** ॥ 294

యస్యావతారరూపాణి దేవరాజస్సదార్చతి।
న వేత్తి పరమం రూపం సోఽర్చ్యతే వా కథం మయా ॥ **67** ॥ 295

విషయేభ్యస్సమావృత్య సర్వాక్షాణి చ యోగినః।
యమర్చయంతి ధ్యానేన సోఽర్చ్యతే వా కథం మయా ॥ **68** ॥ 296

హృది సంకల్ప్య యద్రూపం ధ్యానేనార్చంతి యోగినః।
భావపుష్పాదినా నాథః సోఽర్చ్యతే వా కథం మయా ॥ **69** ॥ 297

సోఽహం తే దేవదేవేశ నార్చనాదౌ స్తుతౌ న చ।
సామర్థ్యవాన్ కృపామాత్రమనోవృత్తిః ప్రసీద మే ॥ **70** ॥ 298

సర్పజాతిరియం క్రూరా యస్యాం జాతోఽస్మి కేశవ।
తత్స్వభావోఽయమత్రాస్తి నాపరాధో మమాచ్యుత ॥ **71** ॥ 299

సృజ్యతే భవతా సర్వం తథా సంహ్రియతే జగత్।
జాతిరూపస్వభావాశ్చ సృజ్యంతే సృజతా త్వయా ॥ **72** ॥ 300

యథాహం భవతా సృష్టో జాత్యా రూపేణ చేశ్వర।
స్వభావేన చ సంయుక్తస్తథేదం చేష్టితం మయా ॥ **73** ॥ 301

యద్యన్యథా ప్రవర్తేయం దేవదేవ తతో మయి।
న్యాయ్యో దండనిపాతో వై తవైవ వచనం యథా ॥ **74** ॥ 302

తథాప్యజ్ఞే జగత్స్వామిందండం పాతితవాన్మయి।
స శ్లాఘ్యోఽయం పరో దండస్త్వత్తో మే నాన్యతో వరః ॥ **75** ॥ 303

హతవీర్యో హతవిషో దమితోఽహం త్వయాచ్యుత।
జీవితం దీయతామేకమాజ్ఞాపయ కరోమి కిం ॥ **76** ॥ 304

శ్రీభగవానువాచ

నాత్ర స్థేయం త్వయా సర్ప కదాచిద్యమునాజలే।
సపుత్రపరివారస్త్వం సముద్రసలిలం వ్రజ ॥ **77** ॥ 305

మత్పదాని చ తే సర్ప దృష్ట్వా మూర్ధ్ని సాగరే।
గరుడః పన్నగరిపుస్త్వయి న ప్రహరిష్యతి ॥ **78** ॥ 306

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా సర్పరాజం తం ముమోచ భగవాన్హరిః।
ప్రణమ్య సోఽపి కృష్ణాయ జగామ పయసాం నిధిం ॥ **79** ॥ 307

పశ్యతాం సర్వభూతానాం సభృత్యసుతబాంధవః।
సమస్తభార్యాసహితః పరిత్యజ్య స్వకం హ్రదం ॥ **80** ॥ 308

గతే సర్పే పరిష్వజ్య మృతం పునరివాగతం।
గోపా మూర్ద్ధని హర్దేన సిషిచుర్నేత్రజైర్జలైః ॥ **81** ॥ 309

కృష్ణమక్లిష్టకర్మాణమన్యే విస్మితచేతసః।
తుష్టువుర్ముదితా గోపా దృష్ట్వా శివజలాం నదీం ॥ **82** ॥ 310

గీయమానః స గోపీభిశ్చరితైస్సాధుచేష్టితైః।
సంస్తూయమానో గోపైశ్చ కృష్ణో వ్రజముపాగమత్ ॥ **83** ॥ 311

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

గాః పాలయంతౌ చ పునః సహితౌ బలకేశవౌ ।
భ్రమమాణౌ వనే తస్మిన్ రమ్యం తాలవనం గతౌ ॥ **1** ॥ 312

తత్తు తాలవనం దివ్యం ధేనుకో నామ దానవః ।
మృగమాంసకృతాహారః సదాధ్యాస్తే ఖరాకృతిః ॥ **2** ॥ 313

తత్తు తాలవనం పక్వఫలసంపత్సమన్వితం ।
దృష్ట్వా స్పృహాన్వితా గోపాః ఫలాదానేఽబ్రువన్వచః ॥ **3** ॥ 314

గోపా ఊచుః

హే రామ హే కృష్ణ సదా ధేనుకేనైష రక్ష్యతే ।
భూప్రదేశో యతస్తస్మాత్పక్వానీమాని సంతి వై ॥ **4** ॥ 315

ఫలాని పశ్య తాలానాం గంధామోదితదీంశి వై ।
వయమేతాన్యభీప్సామః పాత్యంతాం యది రోచతే ॥ **5** ॥ 316

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి గోపకుమారాణాం శ్రుత్వా సంకర్షణో వచః ।
ఏతత్కర్త్తవ్యమిత్యుక్త్వా పాతయామాస తాని వై ।
కృష్ణశ్చ పాతయామాస భువి తాని ఫలాని వై ॥ **6** ॥ 317

ఫలానాం పతతాం శబ్దమాకర్ణ్య సుదురాసదః ।
ఆజగామ స దుష్టాత్మా కోపాద్ధైతేయగర్దభః ॥ **7** ॥ 318

పద్భ్యాముభాభ్యాం స తదా పశ్చిమాభ్యాం బలం బలీ।
జఘానోరసి తాభ్యాం చ స చ తేనాభ్యగృహ్యత ॥ **8** ॥ 319

గృహీత్వా భ్రామయామాస సోఽంబరే గతజీవితం।
తస్మిన్నేవ స చిక్షేప వేగేన తృణరాజని ॥ **9** ॥ 320

తతః ఫలాన్యనేకాని తాలాగ్రాన్నిపతన్ఖరః।
పృథివ్యాం పాతయామాస మహావాతో ఘనానివ ॥ **10** ॥ 321

అన్యానథ సజాతీయానాగతాందైత్యగర్దభాన్।
కృష్ణశ్చిక్షేప తాలాగ్రే బలభద్రశ్చ లీలయా ॥ **11** ॥ 322

క్షణేనాలంకృతా పృథ్వీ పక్వైస్తాలఫలైస్తదా।
దైత్యగర్దభదేహైశ్చ మైత్రేయ శుశుభేఽధికం ॥ **12** ॥ 323

తతో గావో నిరాబాధాస్తస్మింస్తాలవనే ద్విజ।
నవశష్పం సుఖం చేరుర్యన్న భుక్తమభూత్పురా ॥ **13** ॥ 324

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తస్మిన్ రాసభదైతేయే సానుగే వినిపాతితే।
సౌమ్యం తద్గోపగోపీనాం రమ్యం తాలవనం బభౌ ॥ **1** ॥ 325

తతస్తౌ జాతహర్షౌ తు వసుదేవసుతావుభౌ।
హత్వా ధేనుకదైతేయం భాండీరవటమాగతౌ ॥ **2** ॥ 326

క్ష్వేలమానౌ ప్రగాయంతౌ విచిన్వంతౌ చ పాదపాన్।
చారయంతౌ చ గా దూరే వ్యాహరంతౌ చ నామభిః ॥ **3** ॥ 327

నిర్యోగపాశస్కంధౌ తౌ వనమాలావిభూషితౌ।
శుశుభాతే మహాత్మానౌ బాలశృంగావివర్షభౌ ॥ **4** ॥ 328

సువర్ణాంజనచూర్ణాభ్యాం తౌ తదా రూషితాంబరౌ।
మహేంద్రాయుధసంయుక్తౌ శ్వేతకృష్ణావివాంబుదౌ ॥ **5** ॥ 329

చేరతుర్లోకసిద్ధాభిః క్రీడాభిరితరేతరం।
సమస్తలోకనాథానాం నాథభూతౌ భువం గతౌ ॥ **6** ॥ 330

మనుష్యధర్మాభిరతౌ మానయంతౌ మనుష్యతాం।
తజ్జాతిగుణయుక్తాభిః క్రీడాభిశ్చేరతుర్వనం ॥ **7** ॥ 331

తతస్త్వాందోలికాభిశ్చ నియుద్ధైశ్చ మహాబలౌ।
వ్యాయామం చక్రతుస్తత్ర క్షేపణీయైస్తథాశ్మభిః ॥ **8** ॥ 332

తల్లిప్సురసురస్తత్ర హ్యుభయో రమమాణయోః।
ఆజగామ ప్రలంబాఖ్యో గోపవేషతిరోహితః ॥ **9** ॥ 333

సోఽవగాహత నిశ్శంకస్తేషాం మధ్యమమానుషః।
మానుషం వపురాస్థాయ ప్రలంబో దానవోత్తమః ॥ **10** ॥ 334

తయోశ్ఛిద్రాంతరప్రేప్సురవిషహ్యమమన్యత।
కృష్ణం తతో రౌహిణేయం హంతుం చక్రే మనోరథం ॥ **11** ॥ 335

హరిణాక్రీడనం నామ బాలక్రీడనకం తతః।
ప్రకుర్వంతో హి తే సర్వే ద్వౌ ద్వౌ యుగపదుత్థితౌ ॥ **12** ॥ 336

శ్రీదామ్నా సహ గోవిందః ప్రలంబేన తథా బలః।
గోపాలైరపరైశ్చాన్యే గోపాలాః పుప్లువుస్తతః ॥ **13** ॥ 337

శ్రీదామానం తతః కృష్ణః ప్రలంబం రోహిణీసుతః।
జితవాన్కృష్ణపక్షీయైర్గోపైరన్యే పరాజితాః ॥ **14** ॥ 338

తే వాహయంతస్త్వన్యోన్యం భాండీరం వటమేత్య వై।
పునర్నివవృతుస్సర్వే యే యే తత్ర పరాజితాః ॥ **15** ॥ 339

సంఘర్షణం తు స్కంధేన శీఘ్రముత్క్షిప్య దానవః।
నభస్స్థలం జగామాశు సచంద్ర ఇవ వారిదః ॥ **16** ॥ 340

అసహన్ రౌహిణేయస్య స భారం దానవోత్తమః।
వవృధే స మహాకాయః ప్రావృషీవ బలాహకః ॥ **17** ॥ 341

సంకర్షణస్తు తం దృష్ట్వా దగ్ధశైలోపమాకృతిం।
స్రగ్దామలంబాభరణం ముకుటాటోపమస్తకం ॥ **18** ॥ 342

రౌద్రం శకటచక్రాక్షం పాదన్యాసచలక్షితిం।
అభీతమనసా తేన రక్షసా రోహిణీసుతః।
హ్రియమాణస్తతః కృష్ణమిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ **19** ॥ 343

కృష్ణ కృష్ణ హ్రియే హ్యేష పర్వతోదగ్రమూర్త్తినా।
కేనాపి పశ్య దైత్యేన గోపాలచ్ఛద్మరూపిణా ॥ **20** ॥ 344

యదత్ర సాంప్రతం కార్యం మయా మధునిషూదన।
తత్కథ్యతాం ప్రయాత్యేష దురాత్మాతిత్వరాన్వితః ॥ **21** ॥ 345

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తమాహ రామం గోవిందః స్మితభిన్నోష్ఠసంపుటః।
మహాత్మా రౌహిణేయస్య బలవీర్యప్రమాణవిత్ ॥ **22** ॥ 346

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ

కిమయం మానుషో భావో వ్యక్తమేవావలంబ్యతే।
సర్వాత్మన్ సర్వగుహ్యానాం గుహ్యగుహ్యాత్మనా త్వయా ॥ **23** ॥ 347

స్మరాశేషజగద్బీజకారణం కారణాగ్రజం।
ఆత్మానమేకం తద్వచ్చ జగత్యేకార్ణవే చ యత్ ॥ **24** ॥ 348

కిం న వేత్సి యథాహం చ త్వం చైకం కారణం భువః।
భారావతారణార్థాయ మర్త్యలోకముపాగతౌ ॥ **25** ॥ 349

నభశ్శిరస్తేఽంబువహాశ్చ కేశాః
పాదౌ క్షితిర్వక్త్రమనంత వహ్నిః।
సోమో మనస్తే శ్వసితం సమీరణో
దిశశ్చతస్రోఽవ్యయ బాహవస్తే ॥ **26** ॥ 350

సహస్రవక్త్రో భగవన్మహాత్మా
సహస్రహస్తాంఘ్రిశరీరభేదః।
సహస్రపద్మోద్భవయోనిరాద్య -
స్సహస్రశస్త్వాం మునయో గృణంతి ॥ **27** ॥ 351

దివ్యం హి రూపం తవ వేత్తి నాన్యో
దేవైరశేషైరవతారరూపం।
తదర్చ్యతే వేత్సి న కిం యదంతే
త్వయ్యేవ విశ్వం లయమభ్యుపైతి ॥ **28** ॥ 352

త్వయా ధృతేయం ధరణీ బిభర్తి
చరాచరం విశ్వమనంతమూర్తే।
కృతాదిభేదైరజ కాలరూపో
నిమేషపూర్వో జగదేతదత్సి ॥ **29** ॥ 353

అత్తం యథా బాడవవహ్నినాంబు
హిమస్వరూపం పరిగృహ్య కాస్తం।
హిమాచలే భానుమతోంఽశుసంగా -
జ్జలత్వమభ్యేతి పునస్తదేవ ॥ **30** ॥ 354

ఏవం త్వయా సంహరణేఽత్తమేత -
జ్జగత్సమస్తం త్వదధీనకం పునః।
తవైవ సర్గాయ సముద్యతస్య
జగత్త్వమభ్యేత్యనుకల్పమీశ ॥ **31** ॥ 355

భవానహం చ విశ్వాత్మన్నేకమేవ చ కారణం।
జగతోఽస్య జగత్యర్థే భేదేనావాం వ్యవస్థితౌ ॥ **32** ॥ 356

తత్స్మర్యతామమేయాత్మంస్త్వయాత్మా జహి దానవం।
మానుష్యమేవావలంబ్య బంధూనాం క్రియతాం హితం ॥ **33** ॥ 357

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి సంస్మారితో విప్ర కృష్ణేన సుమహాత్మనా।
విహస్య పీడయామాస ప్రలంబం బలవాన్బలః ॥ **34** ॥ 358

ముష్టినా సోఽహనన్మూర్ధ్ని కోపసంరక్తలోచనః।
తేన చాస్య ప్రహారేణ బహిర్యాతే విలోచనే ॥ **35** ॥ 359

స నిష్కాసితమస్తిష్కో ముఖాచ్ఛోణితముద్వమన్।
నిపపాత మహీపృష్ఠే దైత్యవర్యో మమార చ ॥ **36** ॥ 360

ప్రలంబం నిహతం దృష్ట్వా బలేనాద్భుతకర్మణా।
ప్రహృష్టాస్తుష్టువుర్గోపాస్సాధుసాధ్వితి చాబ్రువన్ ॥ **37** ॥ 361

సంస్తూయమానో గోపైస్తు రామో దైత్యే నిపాతితే।
ప్రలంబే సహ కృష్ణేన పునర్గోకులమాయయౌ ॥ **38** ॥ 362

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తయోర్విహరతోరేవం రామకేశవయోర్వ్రజే।
ప్రావృడ్ వ్యతీతా వికసత్సరోజా చాభవచ్ఛరత్ ॥ **1** ॥ 363

అవాపుస్తాపమత్యర్థం శఫర్యః పల్వలోదకే।
పుత్రక్షేత్రాదిసక్తేన మమత్వేన యథా గృహీ ॥ **2** ॥ 364

మయూరా మౌనమాతస్థుః పరిత్యక్తమదా వనే।
అసారతాం పరిజ్ఞాయ సంసారస్యేవ యోగినః ॥ **3** ॥ 365

ఉత్సృజ్య జలసర్వస్వం విమలాస్సితమూర్త్తయః।
తత్యజుశ్చాంబరం మేఘా గృహం విజ్ఞానినో యథా ॥ **4** ॥ 366

శరత్సూర్యాంశుతప్తాని యయుశ్శోషం సరాంసి చ।
బహ్వాలంబమమత్వేన హృదయానీవ దేహినాం ॥ **5** ॥ 367

కుముదైశ్శరదంభాంసి యోగ్యతాలక్షణం యయుః।
అవబోధైర్మనాంసీవ సమత్వమమలాత్మనాం ॥ **6** ॥ 368

తారకావిమలే వ్యోమ్ని రరాజాఖండమండలః।
చంద్రశ్చరమదేహాత్మా యోగీ సాధుకులే యథా ॥ **7** ॥ 369

శనకైశ్శనకైస్తీరం తత్యజుశ్చ జలాశయాః।
మమత్వం క్షేత్రపుత్రాదిరూఢముచ్చైర్యథా బుధాః ॥ **8** ॥ 370

పూర్వం త్యక్తైస్సరోఽంభోభిర్హసా యోగం పునర్యయుః।
క్లేశైః కుయోగినోఽశేషైరంతరాయహతా ఇవ ॥ **9** ॥ 371

నిభృతోఽభవదత్యర్థం సముద్రః స్తిమితోదకః।
క్రమావాప్తమహాయోగో నిశ్చలాత్మా యథా యతిః ॥ **10** ॥ 372

సర్వత్రాతిప్రసన్నాని సలిలాని తథాభవన్।
జ్ఞాతే సర్వగతే విష్ణౌ మనాంసీవ సుమేధసాం ॥ **11** ॥ 373

బభూవ నిర్మలం వ్యోమ శరదా ధ్వస్తతోయదం।
యోగాగ్నిదగ్ధక్లేశౌఘం యోగినామివ మానసం ॥ **12** ॥ 374

సూర్యాంశుజనితం తాపం నిన్యే తారాపతిః శమం।
అహంమానోద్భవం దుఃఖం వివేకః సుమహానివ ॥ **13** ॥ 375

నభసోఽబ్దం భువః పంకం కాలుష్యం చాంభసశ్శరత్।
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః ప్రత్యాహార ఇవాహరత్ ॥ **14** ॥ 376

ప్రాణాయామ ఇవాంభోభిస్సరసాం కృతపూరకైః।
అభ్యస్యతేఽనుదివసం రేచకాకుంభకాదిభిః ॥ **15** ॥ 377

విమలాంబరనక్షత్రే కాలే చాభ్యాగతే వ్రజే।
దదర్శేంద్రమహారంభాయోద్యతాంస్తాన్వ్రజౌకసః ॥ **16** ॥ 378

కృష్ణస్తానుత్సుకాందృష్ట్వా గోపానుత్సవలాలసాన్।
కౌతూహలాదిదం వాక్యం ప్రాహ వృద్ధాన్మహామతిః ॥ **17** ॥ 379

కోఽయం శక్రమఖో నామ యేన వో హర్ష ఆగతః।
ప్రాహ తం నందగోపశ్చ పృచ్ఛంతమతిసాదరం ॥ **18** ॥ 380

నందగోప ఉవాచ

మేఘానాం పయసాం చేశో దేవరాజశ్శతక్రతుః।
తేన సంచోదితా మేఘా వర్షంత్యంబుమయం రసం ॥ **19** ॥ 381

తద్వృష్టిజనితం సస్యం వయమన్యే చ దేహినః।
వర్తయామోపయుంజానాస్తర్పయామశ్చ దేవతాః ॥ **20** ॥ 382

క్షీరవత్య ఇమా గావో వత్సవత్యశ్చ నిర్వృతాః।
తేన సంవర్ద్ధితైస్సస్యైస్తుష్టాః పుష్టా భవంతి వై ॥ **21** ॥ 383

నాసస్యా నాతృణా భూమిర్న బుభుక్షార్దితో జనః।
దృశ్యతే యత్ర దృశ్యంతే వృష్టిమంతో బలాహకాః ॥ **22** ॥ 384

భౌమమేతత్పయో దుగ్ధం గోభిః సూర్యస్య వారిదైః।
పర్జన్యస్సర్వలోకస్యోద్భవాయ భువి వర్షతి ॥ **23** ॥ 385

తస్మాత్ప్రావృషి రాజానస్సర్వే శక్రం ముదా యుతాః।
మఖైస్సురేశమర్చంతి వయమన్యే చ మానవాః ॥ **24** ॥ 386

శ్రీపరాశర ఉవాచ

నందగోపస్య వచనం శ్రుత్వేత్థం శక్రపూజనే।
రోషాయ త్రిదశేంద్రస్య ప్రాహ దామోదరస్తదా ॥ **25** ॥ 387

న వయం కృషికర్తారో వాణిజ్యాజీవినో న చ।
గావోఽస్మద్దైవతం తాత వయం వనచరా యతః ॥ **26** ॥ 388

ఆన్వీక్షికీ త్రయీ వార్తా దండనీతిస్తథా పరా।
విద్యా చతుష్టయం చైతద్వార్తామాత్రం శృణుష్వ మే ॥ **27** ॥ 389

కృషిర్వణిజ్యా తద్వచ్చ తృతీయం పశుపాలనం।
విద్యా హ్యేకా మహాభాగ వార్తా వృత్తిత్రయాశ్రయా ॥ **28** ॥ 390

కర్షకాణాం కృషిర్వృత్తిః పణ్యం విపణిజీవినాం ।
అస్మాకం గౌః పరా వృత్తిర్వార్తా భేదైరియం త్రిభిః ॥ **29** ॥ 391

విద్యయా యో యయా యుక్తస్తస్య సా దైవతం మహత్ ।
సైవ పూజ్యార్చనీయా చ సైవ తస్యోపకారికా ॥ **30** ॥ 392

యో యస్య ఫలమశ్నన్వై పూజయత్యపరం నరః ।
ఇహ చ ప్రేత్య చైవాసౌ న తదాప్నోతి శోభనం ॥ **31** ॥ 393

కృష్యాంతా ప్రథితా సీమా సీమాంతం చ పునర్వనం ।
వనాంతా గిరయస్సర్వే తే చాస్మాకం పరా గతిః ॥ **32** ॥ 394

న ద్వారబంధావరణా న గృహక్షేత్రిణస్తథా ।
సుఖినస్త్వఖిలే లోకే యథా వై చక్రచారిణః ॥ **33** ॥ 395

శ్రూయంతే గిరయశ్చైవ వనేఽస్మిన్కామరూపిణః ।
తత్తద్రూపం సమాస్థాయ రమంతే స్వేషు సానుషు ॥ **34** ॥ 396

యదా చైతైః ప్రబాధ్యంతే తేషాం యే కాననౌకసః ।
తదా సింహాదిరూపైస్తాన్హాతయంతి మహీధరాః ॥ **35** ॥ 397

గిరియజ్ఞస్త్వయం తస్మాద్గోయజ్ఞశ్చ ప్రవర్త్యతాం ।
కిమస్మాకం మహేంద్రేణ గావశ్శైలాశ్చ దేవతాః ॥ **36** ॥ 398

మంత్రయజ్ఞపరా విప్రాస్సీరయజ్ఞాశ్చ కర్షకాః ।
గిరిగోయజ్ఞశీలాశ్చ వయమద్రివనాశ్రయాః ॥ **37** ॥ 399

తస్మాద్గోవర్ధనశ్శైలో భవద్భిర్విధార్హణైః ।
అర్చ్యతాం పూజ్యతాం మేధ్యాన్పశూన్హత్వా విధానతః ॥ **38** ॥ 400

సర్వఘోషస్య సందోహో గృహ్యతాం మా విచార్యతాం ।
భోజ్యంతాం తేన వై విప్రాస్తథా యే చాభివాంఛకాః ॥ **39** ॥ 401

తత్రార్చితే కృతే హోమే భోజితేషు ద్విజాతిషు ।
శరత్పుష్పకృతాపీడాః పరిగచ్ఛంతు గోగణాః ॥ **40** ॥ 402

ఏతన్మమ మతం గోపాస్సంప్రీత్యా క్రియతే యది ।
తతః కృతా భవేత్ప్రీతిర్గవామద్రేస్తథా మమ ॥ **41** ॥ 403

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా నందాద్యాస్తే వ్రజౌకసః ।
ప్రీత్యుత్ఫుల్లముఖా గోపాస్సాధుసాధ్విత్యథాబ్రువన్ ॥ **42** ॥ 404

శోభనం తే మతం వత్స యదేతద్భవతోదితం ।
తత్కరిష్యామహే సర్వం గిరియజ్ఞః ప్రవర్త్యతాం ॥ **43** ॥ 405

తథా చ కృతవంతస్తే గిరియజ్ఞం వ్రజౌకసః ।
దధిపాయసమాంసాద్యైర్దదుశ్శైలబలిం తతః ॥ **44** ॥ 406

ద్విజాంశ్చ భోజయామాసుశ్శతశోఽథ సహస్రశః ॥ **45** ॥ 407

గావశ్శైలం తతశ్చక్రురర్చితాస్తాః ప్రదక్షిణం ।
వృషభాశ్చాతినర్దంతస్సతోయా జలదా ఇవ ॥ **46** ॥ 408

గిరిమూర్ద్ధని కృష్ణోఽపి శైలోఽహమితి మూర్తిమాన్ ।
బుభుజేఽన్నం బహుతరం గోపవర్యాహృతం ద్విజ ॥ **47** ॥ 409

స్వేనైవ కృష్ణో రూపేణ గోపైస్సహ గిరేశ్శిరః ।
అధిరుహ్యార్చయామాస ద్వితీయామాత్మనస్తనుం ॥ **48** ॥ 410

అంతర్ధానం గతే తస్మిన్గోపా లబ్ధ్వా తతో వరాన్ ।
కృత్వా గిరిమఖం గోష్ఠం నిజమభ్యాయయుః పునః ॥ **49** ॥ 411

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

మఖే ప్రతిహతే శక్రో మైత్రేయాతిరుషాన్వితః।
సంవర్తకం నామ గణం తోయదానామథాబ్రవీత్ ॥ **1** ॥ 412

భో భో మేఘా నిశమ్యైతద్వచనం గదతో మమ।
ఆజ్ఞానంతరమేవాశు క్రియతామవిచారితం ॥ **2** ॥ 413

నందగోపస్సుదుర్బుద్ధిర్గోపైరన్యైస్సహాయవాన్।
కృష్ణాశ్రయబలాధ్మాతో మఖభంగమచీకరత్ ॥ **3** ॥ 414

ఆజీవో యాః పరస్తేషాం గావస్తస్య చ కారణం।
తా గావో వృష్టివాతేన పీడ్యంతాం వచనాన్మమ ॥ **4** ॥ 415

అహమప్యద్రిశృంగాభం తుంగమారుహ్య వారణం।
సాహాయ్యం వః కరిష్యామి వాయ్వంబూత్సర్గయోజితం ॥ **5** ॥ 416

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యాజ్ఞప్తాస్తతస్తేన ముముచుస్తే బలాహకాః।
వాతవర్షం మహాభీమమభావాయ గవాం ద్విజ ॥ **6** ॥ 417

తతః క్షణేన పృథివీ ककుభోఽంబరమేవ చ।
ఏకం ధారామహాసారపూరణేనాభవన్మునే ॥ **7** ॥ 418

విద్యుల్లతాకశాఘాతత్రస్తైరివ ఘనైర్ఘనం।
నాదాపూరితదిక్చక్రైర్ధారాసారమపాత్యత ॥ **8** ॥ 419

అంధకారీకృతే లోకే వర్షద్భిరనిశం ఘనైః।
అధశ్చోర్ధ్వం చ తిర్యక్ చ జగదాప్యమివాభవత్ ॥ **9** ॥ 420

గావస్తు తేన పతతా వర్షవాతేన వేగినా।
ధూతాః ప్రాణాంజహుస్సన్నత్రికసక్థిశిరోధరాః ॥ **10** ॥ 421

క్రోడేన వత్సానాక్రమ్య తస్థురన్యా మహామునే।
గావో వివత్సాశ్చ కృతా వారిపూరేణ చాపరాః ॥ **11** ॥ 422

వత్సాశ్చ దీనవదనా వాతకంపితకంధరాః।
త్రాహి త్రాహీత్యల్పశబ్దాః కృష్ణమూచురివాతురాః ॥ **12** ॥ 423

తతస్తద్గోకులం సర్వం గోగోపీగోపసంకులం।
అతీవార్తం హరిర్దృష్ట్వా మైత్రేయాచింతయత్తదా ॥ **13** ॥ 424

ఏతత్కృతం మహేంద్రేణ మఖభంగవిరోధినా।
తదేతదఖిలం గోష్ఠం త్రాతవ్యమధునా మయా ॥ **14** ॥ 425

ఇమమద్రిమహం ధైర్యాదుత్పాట్యోరుశిలాఘనం।
ధారయిష్యామి గోష్ఠస్య పృథుచ్ఛత్రమివోపరి ॥ **15** ॥ 426

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి కృత్వా మతిం కృష్ణో గోవర్ధనమహీధరం।
ఉత్పాట్యైకకరేణైవ ధారయామాస లీలయా ॥ **16** ॥ 427

గోపాంశ్చాహ హసంఛౌరిస్సముత్పాటితభూధరః।
విశధ్వమత్ర త్వరితాః కృతం వర్షనివారణం ॥ **17** ॥ 428

సునివాతేషు దేశేషు యథా జోషమిహాస్యతాం।
ప్రవిశ్యతాం న భేతవ్యం గిరిపాతాచ్చ నిర్భయైః ॥ **18** ॥ 429

ఇత్యుక్తాస్తేన తే గోపా వివిశుర్గోధనైస్సహ।
శకటారోపితైర్భాండైర్గోప్యశ్చాసారపీడితాః ॥ **19** ॥ 430

కృష్ణోఽపి తం దధారైవ శైలమత్యంతనిశ్చలం।
వ్రజైకవాసిభిర్హర్షవిస్మితాక్షైర్నిరీక్షితః ॥ **20** ॥ 431

గోపగోపీజనైర్హృష్టైః ప్రీతివిస్తారితేక్షణైః।
సంస్తూయమానచరితః కృష్ణశ్శైలమధారయత్ ॥ **21** ॥ 432

సప్తరాత్రం మహామేఘా వవర్షుర్నందగోకులే।
ఇంద్రేణ చోదితా విప్ర గోపానాం నాశకారిణా ॥ **22** ॥ 433

తతో ధృతే మహాశైలే పరిత్రాతే చ గోకులే।
మిథ్యాప్రతిజ్ఞో బలభిద్వారయామాస తాన్ఘనాన్ ॥ **23** ॥ 434

వ్యభ్రే నభసి దేవేంద్రే వితథాత్మవచస్యథ।
నిష్క్రమ్య గోకులం హృష్టం స్వస్థానం పునరాగమత్ ॥ **24** ॥ 435

ముమోచ కృష్ణోఽపి తదా గోవర్ధనమహాచలం।
స్వస్థానే విస్మితముఖైర్దృష్టస్తైస్తు వ్రజౌకసైః ॥ **25** ॥ 436

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ధృతే గోవర్ధనే శైలే పరిత్రాతే చ గోకులే।
రోచయామాస కృష్ణస్య దర్శనం పాకశాసనః ॥ **1** ॥ 437

సోఽధిరుహ్య మహానాగమైరావతమమిత్రజిత్।
గోవర్ధనగిరౌ కృష్ణం దదర్శ త్రిదశేశ్వరః ॥ **2** ॥ 438

చారయంతం మహావీర్యం గాస్తు గోపవపుర్ధరం।
కృత్స్నస్య జగతో గోపం వృతం గోపకుమారకైః ॥ **3** ॥ 439

గరుడం చ దదర్శోచ్చైరంతర్ధానగతం ద్విజ।
కృతచ్ఛాయం హరేర్మూర్ధ్ని పక్షాభ్యాం పక్షిపుంగవం ॥ **4** ॥ 440

అవరుహ్య స నాగేంద్రాదేకాంతే మధుసూదనం।
శక్రస్సస్మితమాహేదం ప్రీతివిస్తారితేక్షణః ॥ **5** ॥ 441

ఇంద్ర ఉవాచ

కృష్ణ కృష్ణ శృణుష్వేదం యదర్థమహమాగతః।
త్వత్సమీపం మహాబాహో నైతచ్చింత్యం త్వయాన్యథా ॥ **6** ॥ 442

భారావతారణార్థాయ పృథివ్యాః పృథివీతలే।
అవతీర్ణోఽఖిలాధార త్వమేవ పరమేశ్వర ॥ **7** ॥ 443

మఖభంగవిరోధేన మయా గోకులనాశకాః।
సమాదిష్టా మహామేఘాస్తైశ్చేదం కదనం కృతం ॥ **8** ॥ 444

త్రాతాస్తాశ్చ త్వయా గావస్సముత్పాట్య మహీధరం।
తేనాహం తోషితో వీరకర్మణాత్యద్భుతేన తే ॥ **9** ॥ 445

సాధితం కృష్ణ దేవానామహం మన్యే ప్రయోజనం।
త్వయాయమద్రిప్రవరః కరేణైకేన యద్ధృతః ॥ **10** ॥ 446

గోభిశ్చ చోదితః కృష్ణ త్వత్సకాశమిహాగతః।
త్వయా త్రాతాభిరత్యర్థం యుష్మత్సత్కారకారణాత్ ॥ **11** ॥ 447

స త్వాం కృష్ణాభిషేక్ష్యామి గవాం వాక్యప్రచోదితః।
ఉపేంద్రత్వే గవామింద్రో గోవిందస్త్వం భవిష్యసి ॥ **12** ॥ 448

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అథోపవాహ్యాదాదాయ ఘంటామైరావతాద్గజాత్।
అభిషేకం తయా చక్రే పవిత్రజలపూర్ణయా ॥ **13** ॥ 449

క్రియమాణేఽభిషేకే తు గావః కృష్ణస్య తత్క్షణాత్।
ప్రస్రవోద్భూతదుగ్ధార్ద్రాం సద్యశ్చక్రుర్వసుంధరాం ॥ **14** ॥ 450

అభిషిచ్య గవాం వాక్యాదుపేంద్రం వై జనార్దనం।
ప్రీత్యా సప్రశ్రయం వాక్యం పునరాహ శచీపతిః ॥ **15** ॥ 451

గవామేతత్కృతం వాక్యం తథాన్యదపి మే శృణు।
యద్బ్రవీమి మహాభాగ భారావతరణేచ్ఛయా ॥ **16** ॥ 452

మమాంశః పురుషవ్యాఘ్ర పృథివ్యాం పృథివీధర।
అవతీర్ణోఽర్జునో నామ సంరక్ష్యో భవతా సదా ॥ **17** ॥ 453

భారావతరణే సాహ్యం స తే వీరః కరిష్యతి।
సంరక్షణీయో భవతా యథాత్మా మధుసూదన ॥ **18** ॥ 454

శ్రీభగవానువాచ

జానామి భారతే వంశే జాతం పార్థం తవాంశతః।
తమహం పాలయిష్యామి యావత్స్థాస్యామి భూతలే ॥ **19** ॥ 455

యావన్మహీతలే శక్ర స్థాస్యామ్యహమరిందమ।
న తావదర్జునం కశ్చిద్దేవేంద్ర యుధి జేష్యతి ॥ **20** ॥ 456

కంసో నామ మహాబాహుర్దైత్యోఽరిష్టస్తథాసురః।
కేశీ కువలయాపీడో నరకాద్యాస్తథా పరే ॥ **21** ॥ 457

హతేషు తేషు దేవేంద్ర భవిష్యతి మహాహవః।
తత్ర విద్ధి సహస్రాక్ష భారావతరణం కృతం ॥ **22** ॥ 458

స త్వం గచ్ఛ న సంతాపం పుత్రార్థే కర్తుమర్హసి।
నార్జునస్య రిపుః కశ్చిన్మమాగ్రే ప్రభవిష్యతి ॥ **23** ॥ 459

అర్జునార్థే త్వహం సర్వాన్యుధిష్ఠిరపురోగమాన్।
నివృత్తే భారతే యుద్ధే కుంత్యై దాస్యామ్యవిక్షతాన్ ॥ **24** ॥ 460

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తః సంపరిష్వజ్య దేవరాజో జనార్దనం।
ఆరుహ్యైరావతం నాగం పునరేవ దివం యయౌ ॥ **25** ॥ 461

కృష్ణో హి సహితో గోభిర్గోపాలైశ్చ పునర్వ్రజం।
ఆజగామాథ గోపీనాం దృష్టిపూతేన వర్త్మనా ॥ **26** ॥ 462

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

గతే శక్రే తు గోపాలాః కృష్ణమక్లిష్టకారిణం।
ఊచుః ప్రీత్యా ధృతం దృష్ట్వా తేన గోవర్ధనాచలం ॥ **1** ॥ 463

వయమస్మాన్మహాభాగ భగవన్మహతో భయాత్।
గావశ్చ భవతా త్రాతా గిరిధారణకర్మణా ॥ **2** ॥ 464

బాలక్రీడేయమతులా గోపాలత్వం జుగుప్సితం।
దివ్యం చ భవతః కర్మ కిమేతత్తాత కథ్యతాం ॥ **3** ॥ 465

కాలియో దమితస్తోయే ధేనుకో వినిపాతితః।
ధృతో గోవర్ధనశ్చాయం శంకితాని మనాంసి నః ॥ **4** ॥ 466

సత్యం సత్యం హరేః పాదౌ శపామోఽమితవిక్రమ।
యథావద్వీర్యమాలోక్య న త్వాం మన్యామహే నరం ॥ **5** ॥ 467

ప్రీతిః సస్త్రీకుమారస్య వ్రజస్య త్వయి కేశవ।
కర్మ చేదమశక్యం యత్సమస్తైస్త్రిదశైరపి ॥ **6** ॥ 468

బాలత్వం చాతివీర్యత్వం జన్మ చాస్మాస్వశోభనం।
చింత్యమానమమేయాత్మంఛంకా కృష్ణ ప్రయచ్ఛతి ॥ **7** ॥ 469

దేవో వా దానవో వా త్వం యక్షో గంధర్వ ఏవ వా।
కిమస్మాకం విచారేణ బాంధవోఽసి నమోఽస్తు తే ॥ **8** ॥ 470

శ్రీపరాశర ఉవాచ

క్షణం భూత్వా త్వసౌ తూష్ణీం కించిత్ప్రణయకోపవాన్ ।
ఇత్యేవముక్తస్తైర్గోపైః కృష్ణోఽప్యాహ మహామతిః ॥ **9** ॥ 471

శ్రీభగవానువాచ

మత్సంబంధేన వో గోపా యది లజ్జా న జాయతే ।
శ్లాఘ్యో వాహం తతః కిం వో విచారేణ ప్రయోజనం ॥ **10** ॥ 472

యది వోఽస్తి మయి ప్రీతిః శ్లాఘ్యోఽహం భవతాం యది ।
తదాత్మబంధుసదృశీ బుద్ధిర్వ్రజః క్రియతాం మయి ॥ **11** ॥ 473

నాహం దేవో న గంధర్వో న యక్షో న చ దానవః ।
అహం వో బాంధవో జాతో నైతచ్చింత్యమితోఽన్యథా ॥ **12** ॥ 474

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి శ్రుత్వా హరేర్వాక్యం బద్ధమౌనాస్తతో వనం ।
యయుర్గోపా మహాభాగ తస్మిన్ప్రణయకోపిని ॥ **13** ॥ 475

కృష్ణస్తు విమలం వ్యోమ శరచ్చంద్రస్య చంద్రికాం ।
తదా కుముదినీం ఫుల్లామామోదితదిగంతరాం ॥ **14** ॥ 476

వనరాజిం తథా కూజద్భృంగమాలామనోహరాం ।
విలోక్య సహ గోపీభిర్మనశ్చక్రే రతిం ప్రతి ॥ **15** ॥ 477

వినా రామేణ మధురమతీవ వనితాప్రియం ।
జగౌ కలపదం శౌరిస్తారమంద్రకృతక్రమం ॥ **16** ॥ 478

రమ్యం గీతధ్వనిం శ్రుత్వా సంత్యజ్యావసథాంస్తదా ।
ఆజగ్ముస్త్వరితా గోప్యో యత్రాస్తే మధుసూదనః ॥ **17** ॥ 479

శనైశ్శనైర్జగౌ గోపీ కాచిత్తస్య లయానుగం।
దత్తావధానా కాచిచ్చ తమేవ మనసాస్మరత్ ॥ **18** ॥ 480

కాచిత్కృష్ణేతి కృష్ణేతి ప్రోచ్య లజ్జాముపాయయౌ।
యయౌ చ కాచిత్ప్రేమాంధా తత్పార్శ్వమవిలంబితం ॥ **19** ॥ 481

కాచిచ్చావసథస్యాంతే స్థిత్వా దృష్ట్వా బహిర్గురుం।
తన్మయత్వేన గోవిందం దధ్యౌ మీలితలోచనా ॥ **20** ॥ 482

తచ్చిత్తవిమలాహ్లాదక్షీణపుణ్యచయా తథా।
తదప్రాప్తిమహాదుఃఖవిలీనాశేషపాతకా ॥ **21** ॥ 483

చింతయంతీ జగత్స్వామిం పరబ్రహ్మస్వరూపిణం।
నిరుచ్ఛ్వాసతయా ముక్తిం గతాన్యా గోపకన్యకా ॥ **22** ॥ 484

గోపీపరివృతో రాత్రిం శరచ్చంద్రమనోరమాం।
మానయామాస గోవిందో రాసారంభరసోత్సుకః ॥ **23** ॥ 485

గోప్యశ్చ వృందశః కృష్ణచేష్టాస్వాయత్తమూర్తయః।
అన్యదేశం గతే కృష్ణే చేరుర్వృందావనాంతరం ॥ **24** ॥ 486

కృష్ణే నిబద్ధహృదయా ఇదమూచుః పరస్పరం ॥ **25** ॥ 487

కృష్ణోఽహమేష లలితం వ్రజామ్యాలోక్యతాం గతిః।
అన్యా బ్రవీతి కృష్ణస్య మమ గీతిర్నిశమ్యతాం ॥ **26** ॥ 488

దుష్టకాలియ తిష్ఠాత్ర కృష్ణోఽహమితి చాపరా।
బాహుమాస్ఫోట్య కృష్ణస్య లీలయా సర్వమాదదే ॥ **27** ॥ 489

అన్యా బ్రవీతి భో గోపా నిశ్శంకైః స్థీయతామితి।
అలం వృష్టిభయేనాత్ర ధృతో గోవర్ధనో మయా ॥ **28** ॥ 490

ధేనుకోఽయం మయా క్షిప్తో విచరంతు యథేచ్ఛయా।
గావో బ్రవీతి చైవాన్యా కృష్ణలీలానుసారిణీ ॥ **29** ॥ 491

ఏవం నానాప్రకారాసు కృష్ణచేష్టాసు తాస్తదా।
గోప్యో వ్యగ్రాః సమం చేరూ రమ్యం వృందావనాంతరం ॥ **30** ॥ 492

విలోక్యైకా భువం ప్రాహ గోపీ గోపవరాంగనా।
పులకాంచితసర్వాంగీ వికాసినయనోత్పలా ॥ **31** ॥ 493

ధ్వజవజ్రాంకుశాబ్జాంక రేఖావంత్యాలి పశ్యత।
పదాన్యేతాని కృష్ణస్య లీలాలలితగామినః ॥ **32** ॥ 494

కాపి తేన సమాయాతా కృతపుణ్యా మదాలసా।
పదాని తస్యాశ్చైతాని ఘనాన్యల్పతనూని చ ॥ **33** ॥ 495

పుష్పాపచయమత్రోచ్చైశ్చక్రే దామోదరో ధ్రువం।
యేనాగ్రాక్రాంతమాత్రాణి పదాన్యత్ర మహాత్మనః ॥ **34** ॥ 496

అత్రోపవిశ్య వై తేన కాచిత్పుష్పైరలంకృతా।
అన్యజన్మని సర్వాత్మా విష్ణురభ్యర్చితస్తయా ॥ **35** ॥ 497

పుష్పబంధనసమ్మానకృతమానామపాస్య తాం।
నందగోపసుతో యాతో మార్గేణానేన పశ్యత ॥ **36** ॥ 498

అనుయాతైనమత్రాన్యా నితంబభరమంథరా।
యా గంతవ్యే ద్రుతం యాతి నిమ్నపాదాగ్రసంస్థితిః ॥ **37** ॥ 499

హస్తన్యస్తాగ్రహస్తేయం తేన యాతి తథా సఖీ।
అనాయత్తపదన్యాసా లక్ష్యతే పదపద్ధతిః ॥ **38** ॥ 500

హస్తసంస్పర్శమాత్రేణ ధూర్తేనైషా విమానితా।
నైరాశ్యాన్మందగామిన్యా నివృత్తం లక్ష్యతే పదం ॥ **39** ॥ 501

నూనముక్తా త్వరామీతి పునరేష్యామి తేఽంతికం।
తేన కృష్ణేన యేనైషా త్వరితా పదపద్ధతిః ॥ **40** ॥ 502

ప్రవిష్టో గహనం కృష్ణః పదమత్ర న లక్ష్యతే।
నివర్తధ్వం శశాంకస్య నైతద్దీధితిగోచరే ॥ **41** ॥ 503

నివృత్తాస్తాస్తదా గోప్యో నిరాశాః కృష్ణదర్శనే।
యమునాతీరమాసాద్య జగుస్తచ్చరితం తథా ॥ **42** ॥ 504

తతో దదృశురాయాంతం వికాసిముఖపంకజం।
గోప్యస్త్రైలోక్యగోప్తారం కృష్ణమక్లిష్టచేష్టితం ॥ **43** ॥ 505

కాచిదాలోక్య గోవిందమాయాంతమతిహర్షితా।
కృష్ణ కృష్ణేతి కృష్ణేతి ప్రాహ నాన్యదుదీరయత్ ॥ **44** ॥ 506

కాచిద్భ్రూభంగురం కృత్వా లలాటఫలకం హరిం।
విలోక్య నేత్రభృంగాభ్యాం పపౌ తన్ముఖపంకజం ॥ **45** ॥ 507

కాచిదాలోక్య గోవిందం నిమీలితవిలోచనా।
తస్యైవ రూపం ధ్యాయంతీ యోగారూఢేవ సా బభౌ ॥ **46** ॥ 508

తతః కాంచిత్ప్రియాలాపైః కాంచిద్భ్రూభంగవీక్షితైః।
నిన్యేఽనునయమన్యాం చ కరస్పర్శేన మాధవః ॥ **47** ॥ 509

తాభిః ప్రసన్నచిత్తాభిర్గోపీభిస్సహ సాదరం।
రరాస రాసగోష్ఠీభిరుదారచరితో హరిః ॥ **48** ॥ 510

రాసమండలబంధోఽపి కృష్ణపార్శ్వమనుజ్ఞతా।
గోపీజనేన నైవాభూదేకస్థానస్థిరాత్మనా ॥ **49** ॥ 511

హస్తేన గృహ్య చైకైకాం గోపీనాం రాసమండలం।
చకార తత్కరస్పర్శనిమీలితదృశం హరిః ॥ **50** ॥ 512

తతః ప్రవవృతే రాసశ్చలద్వలయనిస్వనః।
అనుయాతశరత్కావ్యగేయగీతిరనుక్రమాత్ ॥ **51** ॥ 513

కృష్ణశ్శరచ్చంద్రమసం కౌముదీం కుముదాకరం।
జగౌ గోపీజనస్త్వేకం కృష్ణనామ పునః పునః ॥ **52** ॥ 514

పరివృత్తిశ్రమేణైకా చలద్వలయలాపినీం।
దదౌ బాహులతాం స్కంధే గోపీ మధునిషూతినః ॥ **53** ॥ 515

కాచిత్ప్రవిలసద్బాహుః పరిరభ్య చుచుంబ తం।
గోపీ గీతస్తుతివ్యాజాన్నిపుణా మధుసూదనం ॥ **54** ॥ 516

గోపీకపోలసంశ్లేషమభిగమ్య హరేర్భుజౌ।
పులకోద్గమసస్యాయ స్వేదాంబుఘనతాం గతౌ ॥ **55** ॥ 517

రాసగేయం జగౌ కృష్ణో యావత్తారతరధ్వనిః।
సాధు కృష్ణేతి కృష్ణేతి తావత్తా ద్విగుణం జగుః ॥ **56** ॥ 518

గతేఽనుగమనం చక్రుర్వలనే సమ్ముఖం యయుః।
ప్రతిలోమానులోమాభ్యాం భేజుర్గోపాంగనా హరిం ॥ **57** ॥ 519

స తథా సహ గోపీభీ రరాస మధుసూదనః।
యథాబ్దకోటిప్రతిమః క్షణస్తేన వినాభవత్ ॥ **58** ॥ 520

తా వార్యమాణాః పతిభిః పితృభిర్భ్రాతృభిస్తథా।
కృష్ణం గోపాంగనా రాత్రౌ రమయంతి రతిప్రియాః ॥ **59** ॥ 521

సోఽపి కైశోరకవయో మానయన్మధుసూదనః।
రేమే తాభిరమేయాత్మా క్షపాసు క్షపితాహితః ॥ **60** ॥ 522

తద్భర్తృషు తథా తాసు సర్వభూతేషు చేశ్వరః।
ఆత్మస్వరూపరూపోఽసౌ వ్యాపీ వాయురివ స్థితః ॥ **61** ॥ 523

యథా సమస్తభూతేషు నభోఽగ్నిః పృథివీ జలం।
వాయుశ్చాత్మా తథైవాసౌ వ్యాప్య సర్వమవస్థితః ॥ **62** ॥ 524

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ప్రదోషాగ్రే కదాచిత్తు రాసాసక్తే జనార్దనే।
త్రాసయన్సమదో గోష్ఠమరిష్టస్సముపాగమత్ ॥ **1** ॥ 525

సతోయతోయదచ్ఛాయస్తీక్ష్ణశృంగోఽర్కలోచనః।
ఖురాగ్రపాతైరత్యర్థం దారయంధరణీతలం ॥ **2** ॥ 526

లేలిహానస్సనిష్పేషం జిహ్వయోష్ఠౌ పునః పునః।
సంరంభావిద్ధలాంగూలః కఠినస్కంధబంధనః ॥ **3** ॥ 527

ఉదగ్రకకుదాభోగప్రమాణో దురతిక్రమః।
విణ్మూత్రలిప్తపృష్ఠాంగో గవాముద్వేగకారకః ॥ **4** ॥ 528

ప్రలంబకంఠోఽతిముఖస్తరుఖాతాంకితాననః।
పాతయన్స గవాం గర్భాందైత్యో వృషభరూపధృక్ ॥ **5** ॥ 529

సూదయంస్తాపసానుగ్రో వనానటతి యస్సదా ॥ **6** ॥ 530

తతస్తమతిఘోరాక్షమవేక్ష్యాతిభయాతురాః।
గోపా గోపస్త్రియశ్చైవ కృష్ణ కృష్ణేతి చుక్రుశుః ॥ **7** ॥ 531

సింహనాదం తతశ్చక్రే తలశబ్దం చ కేశవః।
తచ్ఛబ్దశ్రవణాచ్చాసౌ దామోదరముపాయయౌ ॥ **8** ॥ 532

అగ్రన్యస్తవిషాణాగ్రః కృష్ణకుక్షికృతేక్షణః।
అభ్యధావత దుష్టాత్మా కృష్ణం వృషభదానవః ॥ **9** ॥ 533

ఆయాంతం దైత్యవృషభం దృష్ట్వా కృష్ణో మహాబలః।
న చచాల తదా స్థానాదవజ్ఞాస్మితలీలయా ॥ **10** ॥ 534

ఆసన్నం చైవ జగ్రాహ గ్రాహవన్మధుసూదనః।
జఘాన జానునా కుక్షౌ విషాణగ్రహణాచలం ॥ **11** ॥ 535

తస్య దర్పబలం భంక్త్వా గృహీతస్య విషాణయోః।
అపీడయదరిష్టస్య కంఠం క్లిన్నమివాంబరం ॥ **12** ॥ 536

ఉత్పాట్య శృంగమేకం తు తేనైవాతాడయత్తతః।
మమార స మహాదైత్యో ముఖాచ్ఛోణితముద్వమన్ ॥ **13** ॥ 537

తుష్టువుర్నిహతే తస్మిందైత్యే గోపా జనార్దనం।
జంభే హతే సహస్రాక్షం పురా దేవగణా యథా ॥ **14** ॥ 538

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఒశే పంచదశోఒధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

కకుద్మతి హతేఒరిష్టే ధేనుకే వినిపాతితే।
ప్రలంబే నిధనం నీతే ధృతే గోవర్ధనాచలే ॥ **1** ॥ 539

దమితే కాలియే నాగే భగ్నే తుంగద్రుమద్వయే।
హతాయాం పూతనాయాం చ శకటే పరివర్తితే ॥ **2** ॥ 540

కంసాయ నారదః ప్రాహ యథావృత్తమనుక్రమాత్।
యశోదాదేవకీగర్భపరివృత్త్యాద్యశేషతః ॥ **3** ॥ 541

శ్రుత్వా తత్సకలం కంసో నారదాద్దేవదర్శనాత్।
వసుదేవం ప్రతి తదా కోపం చక్రే సుదుర్మతిః ॥ **4** ॥ 542

సోఒతికోపాదుపాలభ్య సర్వయాదవసంసది।
జగర్హ యాదవాంశ్చైవ కార్యం చైతదచింతయత్ ॥ **5** ॥ 543

యావన్న బలమారూఢౌ రామకృష్ణౌ సుబాలకౌ।
తావదేవ మయా వధ్యావసాధ్యౌ రూఢయౌవనౌ ॥ **6** ॥ 544

చాణూరోఒత్ర మహావీర్యో ముష్టికశ్చ మహాబలః।
ఏతాభ్యాం మల్లయుద్ధేన మారయిష్యామి దుర్మతీ ॥ **7** ॥ 545

ధనుర్మహమహాయోగవ్యాజేనానీయ తౌ వ్రజాత్।
తథా తథా యతిష్యామి యాస్యేతే సంక్షయం యథా ॥ **8** ॥ 546

శ్వఫల్కతనయం శూరమక్రూరం యదుపుంగవం।
తయోరానయనార్థాయ ప్రేషయిష్యామి గోకులం ॥ **9** ॥ 547

వృందావనచరం ఘోరమాదేక్ష్యామి చ కేశినం।
తత్రైవాసావతిబలస్తావుభౌ ఘాతయిష్యతి ॥ **10** ॥ 548

గజః కువలయాపీడో మత్సకాశమిహాగతౌ।
ఘాతయిష్యతి వా గోపౌ వసుదేవసుతావుభౌ ॥ **11** ॥ 549

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యాలోచ్య స దుష్టాత్మా కంసో రామజనార్దనౌ।
హంతుం కృతమతిర్వీరావక్రూరం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ **12** ॥ 550

కంస ఉవాచ

భో భో దానపతే వాక్యం క్రియతాం ప్రీతయే మమ।
ఇతః స్యందనమారుహ్య గమ్యతాం నందగోకులం ॥ **13** ॥ 551

వసుదేవసుతౌ తత్ర విష్ణోరంశసముద్భవౌ।
నాశాయ కిల సంభూతౌ మమ దుష్టౌ ప్రవర్ద్ధతః ॥ **14** ॥ 552

ధనుర్మహో మమాప్యత్ర చతుర్దశ్యాం భవిష్యతి।
ఆనేయౌ భవతా గత్వా మల్లయుద్ధాయ తత్ర తౌ ॥ **15** ॥ 553

చాణూరముష్టికౌ మల్లౌ నియుద్ధకుశలౌ మమ।
తాభ్యాం సహానయోర్యుద్ధం సర్వలోకోఽత్ర పశ్యతు ॥ **16** ॥ 554

గజః కువలయాపీడో మహామాత్రప్రచోదితః।
స వా హనిష్యతే పాపౌ వసుదేవాత్మజౌ శిశూ ॥ **17** ॥ 555

తౌ హత్వా వసుదేవం చ నందగోపం చ దుర్మతిం।
హనిష్యే పితరం చైనముగ్రసేనం సుదుర్మతిం ॥ **18** ॥ 556

తతస్సమస్తగోపానాం గోధనాన్యఖిలాన్యహం ।
విత్తం చాపహరిష్యామి దుష్టానాం మద్వధైషిణాం ॥ **19** ॥ 557

త్వామృతే యాదవాశ్చైతే ద్విషో దానపతే మమ ।
ఏతేషాం చ వధాయాహం యతిష్యేఽనుక్రమాత్తతః ॥ **20** ॥ 558

తదా నిష్కంటకం సర్వం రాజ్యమేతదయాదవం ।
ప్రసాధిష్యే త్వయా తస్మాన్మత్ప్రీత్యై వీర గమ్యతాం ॥ **21** ॥ 559

యథా చ మాహిషం సర్పిర్దధి చాప్యుపహార్య వై ।
గోపాస్సమానయంత్వాశు తథా వాచ్యాస్త్వయా చ తే ॥ **22** ॥ 560

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యాజ్ఞప్తస్తదాక్రూరో మహాభాగవతో ద్విజ ।
ప్రీతిమానభవత్కృష్ణం శ్వో ద్రక్ష్యామీతి సత్వరః ॥ **23** ॥ 561

తథేత్యుక్త్వా చ రాజానం రథమారుహ్య శోభనం ।
నిశ్చక్రామ తతః పుర్యా మథురాయా మధుప్రియః ॥ **24** ॥ 562

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే షోడశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

కేశీ చాపి బలోదగ్రః కంసదూతప్రచోదితః।
కృష్ణస్య నిధనాకాంక్షీ వృందావనముపాగమత్ ॥ **1** ॥ 563

స ఖురక్షతభూపృష్ఠస్సటాక్షేపధుతాంబుదః।
ద్రుతవిక్రాంతచంద్రార్కమార్గో గోపానుపాద్రవత్ ॥ **2** ॥ 564

తస్య హేషితశబ్దేన గోపాలా దైత్యవాజినః।
గోప్యశ్చ భయసంవిగ్నా గోవిందం శరణం యయుః ॥ **3** ॥ 565

త్రాహి త్రాహీతి గోవిందః శ్రుత్వా తేషాం తతో వచః।
సతోయజలదధ్వానగంభీరమిదముక్తవాన్ ॥ **4** ॥ 566

అలం త్రాసేన గోపాలాః కేశినః కిం భయాతురైః।
భవద్భిర్గోపజాతీయైర్వీరవీర్యం విలోప్యతే ॥ **5** ॥ 567

కిమనేనాల్పసారేణ హేషితాటోపకారిణా।
దైతేయబలవాహ్యేన వల్గతా దుష్టవాజినా ॥ **6** ॥ 568

ఏహ్యేహి దుష్ట కృష్ణోఽహం పూష్ణస్త్వివ పినాకధృక్।
పాతయిష్యామి దశనాన్వదనాదఖిలాంస్తవ ॥ **7** ॥ 569

ఇత్యుక్త్వాస్ఫోట్య గోవిందః కేశినస్సమ్ముఖం యయౌ।
వివృతాస్యశ్చ సోఽప్యేనం దైతేయాశ్వ ఉపాద్రవత్ ॥ **8** ॥ 570

బాహుమాభోగినం కృత్వా ముఖే తస్య జనార్దనః।
ప్రవేశయామాస తదా కేశినో దుష్టవాజినః ॥ **9** ॥ 571

కేశినో వదనే తేన విశతా కృష్ణబాహునా।
శాతితా దశనాః పేతుః సితాభ్రావయవా ఇవ ॥ **10** ॥ 572

కృష్ణస్య వవృధే బాహుః కేశిదేహగతో ద్విజ।
వినాశాయ యథా వ్యాధిరాసంభూతేరుపేక్షితః ॥ **11** ॥ 573

విపాటితోష్ఠో బహులం సఫేనం రుధిరం వమన్।
సోఽక్షిణీ వివృతే చక్రే విశిష్టే ముక్తబంధనే ॥ **12** ॥ 574

జఘాన ధరణీం పాదైశ్శకృన్మూత్రం సముత్సృజన్।
స్వేదార్ద్రగాత్రశ్శ్రాంతశ్చ నిర్యత్నస్సోఽభవత్తదా ॥ **13** ॥ 575

వ్యాదితాస్యమహారంధ్రస్సోఽసురః కృష్ణబాహునా।
నిపాతితో ద్విధా భూమౌ వైద్యుతేన యథా ద్రుమః ॥ **14** ॥ 576

ద్విపాదే పృష్ఠపుచ్ఛార్ద్ధే శ్రవణైకాక్షినాసికే।
కేశినస్తే ద్విధాభూతే శకలే ద్వే విరేజతుః ॥ **15** ॥ 577

హత్వా తు కేశినం కృష్ణో గోపాలైర్ముదితైర్వృతః।
అనాయస్తతనుస్స్వస్థో హసంస్తత్రైవ తస్థివాన్ ॥ **16** ॥ 578

తతో గోప్యశ్చ గోపాశ్చ హతే కేశిని విస్మితాః।
తుష్టువుః పుండరీకాక్షమనురాగమనోరమం ॥ **17** ॥ 579

అథాహాంతర్హితో విప్ర నారదో జలదే స్థితః।
కేశినం నిహతం దృష్ట్వా హర్షనిర్భరమానసః ॥ **18** ॥ 580

సాధు సాధు జగన్నాథ లీలయైవ యదచ్యుత।
నిహతోఽయం త్వయా కేశీ క్లేశదస్త్రిదివౌకసాం ॥ **19** ॥ 581

యుద్ధోత్సుకోఽహమత్యర్థం నరవాజిమహాహవం।
అభూతపూర్వమన్యత్ర ద్రష్టుం స్వర్గాదిహాగతః ॥ **20** ॥ 582

కర్మాణ్యత్రావతారే తే కృతాని మధుసూదన।
యాని తైర్విస్మితం చేతస్తోషమేతేన మే గతం ॥ **21** ॥ 583

తురంగస్యాస్య శక్రోఽపి కృష్ణ దేవాశ్చ బిభ్యతి।
ధుతకేసరజాలస్య హేషతోఽభ్రావలోకినః ॥ **22** ॥ 584

యస్మాత్త్వయైష దుష్టాత్మా హతః కేశీ జనార్దన।
తస్మాత్కేశవనామ్నా త్వం లోకే ఖ్యాతో భవిష్యసి ॥ **23** ॥ 585

స్వస్త్యస్తు తే గమిష్యామి కంసయుద్ధేఽధునా పునః।
పరశ్వోఽహం సమేష్యామి త్వయా కేశినిషూదన ॥ **24** ॥ 586

ఉగ్రసేనసుతే కంసే సానుగే వినిపాతితే।
భారావతారకర్తా త్వం పృథివ్యాః పృథివీధర ॥ **25** ॥ 587

తత్రానేకప్రకారాణి యుద్ధాని పృథివీక్షితాం।
ద్రష్టవ్యాని మయాయుష్మత్ప్రణీతాని జనార్దన ॥ **26** ॥ 588

సోఽహం యాస్యామి గోవింద దేవకార్యం మహత్కృతం।
త్వయైవ విదితం సర్వం స్వస్తి తేఽస్తు వ్రజామ్యహం ॥ **27** ॥ 589

నారదే తు గతే కృష్ణస్సహ గోపైస్సభాజితః।
వివేశ గోకులం గోపీనేత్రపానైకభాజనం ॥ **28** ॥ 590

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే షోడశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అక్రూరోఽపి వినిష్క్రమ్య స్యందనేనాశుగామినా ।
కృష్ణసందర్శనాకాంక్షీ ప్రయయౌ నందగోకులం ॥ **1** ॥ 591

చింతయామాస చాక్రూరో నాస్తి ధన్యతరో మయా ।
యోఽహమంశావతీర్ణస్య ముఖం ద్రక్ష్యామి చక్రిణః ॥ **2** ॥ 592

అద్య మే సఫలం జన్మ సుప్రభాతాభవన్నిశా ।
యదున్నిద్రాభపత్రాక్షం విష్ణోర్ద్రక్ష్యామ్యహం ముఖం ॥ **3** ॥ 593

పాపం హరతి యత్పుంసాం స్మృతం సంకల్పనామయం ।
తత్పుండరీకనయనం విష్ణోర్ద్రక్ష్యామ్యహం ముఖం ॥ **4** ॥ 594

వినిర్జగ్ముర్యతో వేదా వేదాంగాన్యఖిలాని చ ।
ద్రక్ష్యామి తత్పరం ధామ ధామ్నాం భగవతో ముఖం ॥ **5** ॥ 595

యజ్ఞేషు యజ్ఞపురుషః పురుషైః పురుషోత్తమః ।
ఇజ్యతే యోఽఖిలాధారస్తం ద్రక్ష్యామి జగత్పతిం ॥ **6** ॥ 596

ఇష్ట్వా యమింద్రో యజ్ఞానాం శతేనామరరాజతాం ।
అవాప తమనంతాదిమహం ద్రక్ష్యామి కేశవం ॥ **7** ॥ 597

న బ్రహ్మా నేంద్రరుద్రాశ్వివస్వాదిత్యమరుద్గణాః ।
యస్య స్వరూపం జానంతి ప్రత్యక్షం యాతి మే హరిః ॥ **8** ॥ 598

సర్వాత్మా సర్వవిత్సర్వస్సర్వభూతేష్ఽవస్థితః।
యో హ్యచింత్యోఽవ్యయో వ్యాపీ స వక్ష్యతి మయా సహ ॥ **9** ॥ 599

మత్స్యకూర్మవరాహాశ్వసింహరూపాదిభిః స్థితిం।
చకార జగతో యోఽజః సోఽద్య మాం ప్రలపిష్యతి ॥ **10** ॥ 600

సాంప్రతం చ జగత్స్వామీ కార్యమాత్మహృది స్థితం।
కర్తుం మనుష్యతాం ప్రాప్తస్స్వేచ్ఛాదేహధృగవ్యయః ॥ **11** ॥ 601

యోఽనంతః పృథివీం ధత్తే శేఖరస్థితిసంస్థితాం।
సోఽవతీర్ణో జగత్యర్థే మామక్రూరేతి వక్ష్యతి ॥ **12** ॥ 602

పితృపుత్రసుహృద్భ్రాతృమాతృబంధుమయీమిమాం।
యన్మాయాం నాలముత్తర్తుం జగత్తస్మై నమో నమః ॥ **13** ॥ 603

తరత్యవిద్యాం వితతాం హృది యస్మిన్నివేశితే।
యోగమాయామమేయాయ తస్మై విద్యాత్మనే నమః ॥ **14** ॥ 604

యజ్వభిర్యజ్ఞపురుషో వాసుదేవశ్చ సాత్వతైః।
వేదాంతవేదిభిర్విష్ణుః ప్రోచ్యతే యో నతోఽస్మి తం ॥ **15** ॥ 605

యథా యత్ర జగద్ధామ్ని ధాతర్యేతత్ప్రతిష్ఠితం।
సదసత్తేన సత్యేన మయ్యసౌ యాతు సౌమ్యతాం ॥ **16** ॥ 606

స్మృతే సకలకల్యాణభాజనం యత్ర జాయతే।
పురుషస్తమజం నిత్యం వ్రజామి శరణం హరిం ॥ **17** ॥ 607

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్థం సంచింతయన్విష్ణుం భక్తినమ్రాత్మమానసః।
అక్రూరో గోకులం ప్రాప్తః కించిత్సూర్యే విరాజతి ॥ **18** ॥ 608

స దదర్శ తదా కృష్ణమాదావాదోహనే గవాం।
వత్సమధ్యగతం ఫుల్లనీలోత్పలదలచ్ఛవిం ॥ **19** ॥ 609

ప్రఫుల్లపద్మపత్రాక్షం శ్రీవత్సాంకితవక్షసం।
ప్రలంబబాహుమాయామతుంగోరః స్థలమున్నసం ॥ **20** ॥ 610

సవిలాసస్మితాధారం బిభ్రాణం ముఖపంకజం।
తుంగరక్తనఖం పద్భ్యాం ధరణ్యాం సుప్రతిష్ఠితం ॥ **21** ॥ 611

బిభ్రాణం వాససీ పీతే వన్యపుష్పవిభూషితం।
సేందునీలాచలాభం తం సితాంభోజావతంసకం ॥ **22** ॥ 612

హంసకుందేందుధవలం నీలాంబరధరం ద్విజ।
తస్యాను బలభద్రం చ దదర్శ యదునందనం ॥ **23** ॥ 613

ప్రాంశుముత్తంగబాహ్వంసం వికాసిముఖపంకజం।
మేఘమాలాపరివృతం కైలాసాద్రిమివాపరం ॥ **24** ॥ 614

తౌ దృష్ట్వా వికసద్వక్త్రసరోజః స మహామతిః।
పులకాంచితసర్వాంగస్తదాక్రూరోఽభవన్మునే ॥ **25** ॥ 615

తదేతత్పరమం ధామ తదేతత్పరమం పదం।
భగవద్వాసుదేవాంశో ద్విధా యోఽయం వ్యవస్థితః ॥ **26** ॥ 616

సాఫల్యమక్ష్ణోర్యుగమేతదత్ర
దృష్టే జగద్ధాతరి యాతముచ్చైః।
అప్యంగమేతద్భగవత్ప్రసాదా -
త్తదంగసంగే ఫలవన్మమ స్యాత్ ॥ **27** ॥ 617

అప్యేష పృష్ఠే మమ హస్తపద్మం
కరిష్యతి శ్రీమదనంతమూర్తిః।

యస్యాంగులిస్పర్శహతాఖిలాఘై -
రవాప్యతే సిద్ధిరపాస్తదోషా ॥ **28** ॥ 618

యేనాగ్నివిద్యుద్రవిరశ్మిమాలా -
కరాలమత్యుగ్రమపేతచక్రం ।
చక్రం ఘ్నతా దైత్యపతేర్హృతాని
దైత్యాంగనానాం నయనాంజనాని ॥ **29** ॥ 619

యత్రాంబు విన్యస్య బలిర్మనోజ్ఞా -
నవాప భోగాన్వసుధాతలస్థః ।
తథామరత్వం త్రిదశాధిపత్వం
మన్వంతరం పూర్ణమపేతశత్రుం ॥ **30** ॥ 620

అప్యేష మాం కంసపరిగ్రహేణ
దోషాస్పదీభూతమదోషదుష్టం ।
కర్తావమానోపహతం ధిగస్తు
తజ్జన్మ యత్సాధుబహిష్కృతస్య ॥ **31** ॥ 621

జ్ఞానాత్మకస్యామలసత్త్వరాశే -
రపేతదోషస్య సదా స్ఫుటస్య ।
కిం వా జగత్యత్ర సమస్తపుంసా -
మజ్ఞాతమస్యాస్తి హృది స్థితస్య ॥ **32** ॥ 622

తస్మాదహం భక్తివినమ్రచేతా
వ్రజామి సర్వేశ్వరమీశ్వరాణాం ।
అంశావతారం పురుషోత్తమస్య
హ్యనాదిమధ్యాంతమజస్య విష్ణోః ॥ **33** ॥ 623

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

చింతయన్నితి గోవిందముపగమ్య స యాదవః।
అక్రూరోఽస్మీతి చరణౌ ననామ శిరసా హరేః ॥ **1** ॥ 624

సోఽప్యేనం ధ్వజవజ్రాబ్జకృతచిహ్నేన పాణినా।
సంస్పృశ్యాకృష్య చ ప్రీత్యా సుగాఢం పరిషస్వజే ॥ **2** ॥ 625

కృతసంవందనౌ తేన యథావద్బలకేశవౌ।
తతః ప్రవిష్టౌ సంహృష్టౌ తమాదాయాత్మమందిరం ॥ **3** ॥ 626

సహ తాభ్యాం తదాక్రూరః కృతసంవందనాదికః।
భుక్తభోజ్యో యథాన్యాయమాచచక్షే తతస్తయోః ॥ **4** ॥ 627

యథా నిర్భత్సితస్తేన కంసేనానకదుందుభిః।
యథా చ దేవకీ దేవీ దానవేన దురాత్మనా ॥ **5** ॥ 628

ఉగ్రసేనే యథా కంసస్య దురాత్మా చ వర్తతే।
యం చైవార్థం సముద్దిశ్య కంసేన తు విసర్జితః ॥ **6** ॥ 629

తత్సర్వం విస్తరాచ్ఛ్రుత్వా భగవాందేవకీసుతః।
ఉవాచాఖిలమప్యేతజ్ఞాతం దానపతే మయా ॥ **7** ॥ 630

కరిష్యే తన్మహాభాగ యదత్రౌపయికం మతం।
విచింత్యం నాన్యథైతత్తే విద్ధి కంసం హతం మయా ॥ **8** ॥ 631

అహంరామశ్చ మథురాం శ్వో యాస్యావస్సహ త్వయా।
గోపవృద్ధాశ్చ యాస్యంతి హ్యాదాయోపాయనం బహు ॥ **9** ॥ 632

నిశేయం నీయతాం వీర న చింతాం కర్తు మర్హసి।
త్రిరాత్రాభ్యంతరే కంసం నిహనిష్యామి సానుగం ॥ **10** ॥ 633

శ్రీపరాశర ఉవాచ

సమాదిశ్య తతో గోపానక్రూరోఽపి చ కేశవః।
సుష్వాప బలభద్రశ్చ నందగోపగృహే తతః ॥ **11** ॥ 634

తతః ప్రభాతే విమలే కృష్ణరామౌ మహాద్యుతీ।
అక్రూరేణ సమం గంతుముద్యతౌ మథురాం పురీం ॥ **12** ॥ 635

దృష్ట్వా గోపీజనస్సాస్రః శ్లథద్వలయబాహుకః।
నిఃశశ్వాసాతిదుఃఖార్త్తః ప్రాహ చేదం పరస్పరం ॥ **13** ॥ 636

మథురాం ప్రాప్య గోవిందః కథం గోకులమేష్యతి।
నగరస్త్రీకలాలాపమధు శ్రోత్రేణ పాస్యతి ॥ **14** ॥ 637

విలాసవాక్యపానేషు నాగరీణాం కృతాస్పదం।
చిత్తమస్య కథం భూయో గ్రామ్యగోపీషు యాస్యతి ॥ **15** ॥ 638

సారం సమస్తగోష్ఠస్య విధినా హరతా హరిం।
ప్రహృతం గోపయోషిత్సు నిర్ఘృణేన దురాత్మనా ॥ **16** ॥ 639

భావగర్భస్మితం వాక్యం విలాసలలితా గతిః।
నాగరీణామతీవైతత్కటాక్షేక్షితమేవ చ ॥ **17** ॥ 640

గ్రామ్యో హరిరయం తాసాం విలాసనిగడైర్యుతః।
భవతీనాం పునః పార్శ్వం కయా యుక్త్యా సమేష్యతి ॥ **18** ॥ 641

ఏషైష రథమారుహ్య మథురాం యాతి కేశవః।
క్రూరేణాక్రూరకేణాత్ర నిర్ఘృణేన ప్రతారితః ॥ **19** ॥ 642

కిం న వేత్తి నృశంసోఽయమనురాగపరం జనం।
యేనైవమక్లోరాహ్లాదం నయత్యన్యత్ర నో హరిం ॥ **20** ॥ 643

ఏష రామేణ సహితః ప్రయాత్యత్యంతనిర్ఘృణః।
రథమారుహ్య గోవిందస్త్వర్యతామస్య వారణే ॥ **21** ॥ 644

గురూణామగ్రతో వక్తుం కిం బ్రవీషి న నః క్షమం।
గురవః కిం కరిష్యంతి దగ్ధానాం విరహాగ్నినా ॥ **22** ॥ 645

నందగోపముఖా గోపా గంతుమేతే సముద్యతాః।
నోద్యమం కురుతే కశ్చిద్గోవిందవినివర్తనే ॥ **23** ॥ 646

సుప్రభాతాద్య రజనీ మథురావాసియోషితాం।
పాస్యంత్యచ్యుతవక్త్రాబ్జం యాసాం నేత్రాలిపంక్తయః ॥ **24** ॥ 647

ధన్యాస్తే పథి యే కృష్ణమితో యాంత్యనివారితాః।
ఉద్బహిష్యంతి పశ్యంతస్స్వదేహం పులకాంచితం ॥ **25** ॥ 648

మథురానగరీపౌరనయనానాం మహోత్సవః।
గోవిందావయవైర్దృష్టైరతీవాద్య భవిష్యతి ॥ **26** ॥ 649

కో ను స్వప్నస్సభాగ్యాభిర్దృష్టస్తాభిరధోక్షజం।
విస్తారికాంతినయనా యా ద్రక్ష్యంత్యనివారితాః ॥ **27** ॥ 650

అహో గోపీజనస్యాస్య దర్శయిత్వా మహానిధిం।
ఉత్కృత్తాన్యద్య నేత్రాణి విధినాకరుణాత్మనా ॥ **28** ॥ 651

అనురాగేణ శైథిల్యమస్మాసు వ్రజితే హరౌ।
శైథిల్యముపయాంత్యాశు కరేషు వలయాన్యపి ॥ **29** ॥ 652

అక్రూరః క్రూరహృదయశ్శీఘ్రం ప్రేరయతే హయాన్ ।
ఏవమార్తాసు యోషిత్సు కృపా కస్య న జాయతే ॥ **30** ॥ 653

ఏష కృష్ణరథస్యోచ్చైశ్చక్రరేణుర్నిరీక్ష్యతాం ।
దూరీభూతో హరిర్యేన సోఽపి రేణుర్న లక్ష్యతే ॥ **31** ॥ 654

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యేవమతిహార్దేన గోపీజననిరీక్షితః ।
తత్యాజ వ్రజభూభాగం సహ రామేణ కేశవః ॥ **32** ॥ 655

గచ్ఛంతో జవనాశ్వేన రథేన యమునాతటం ।
ప్రాప్తా మధ్యాహ్నసమయే రామాక్రూరజనార్దనాః ॥ **33** ॥ 656

అథాహ కృష్ణమక్రూరో భవద్భ్యాం తావదాస్యతాం ।
యావత్కరోమి కాలింద్యాం ఆహ్నికార్హణమంభసి ॥ **34** ॥ 657

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తథేత్యుక్తస్తతస్స్నాతస్స్వచాంతస్స మహామతిః ।
దధ్యౌ బ్రహ్మ పరం విప్ర ప్రవిష్టో యమునాజలే ॥ **35** ॥ 658

ఫణాసహస్రమాలాఢ్యం బలభద్రం దదర్శ సః ।
కుందమాలాంగమున్నిద్రపద్మపత్రాయతేక్షణం ॥ **36** ॥ 659

వృతం వాసుకిరంభాద్యైర్మహద్భిః పవనాశిభిః ।
సంస్తూయమానముద్గంధివనమాలావిభూషితం ॥ **37** ॥ 660

దధానమసితే వస్త్రే చారురూపావతంసకం ।
చారుకుండలినం భాంతమంతర్జలతలే స్థితం ॥ **38** ॥ 661

తస్యోత్సంగే ఘనశ్యామమాతామ్రాయతలోచనం ।
చతుర్బాహుముదారాంగం చక్రాద్యాయుధభూషణం ॥ **39** ॥ 662

పీతే వసానం వసనే చిత్రమాల్యోపశోభితం।
శక్రచాపతడిన్మాలావిచిత్రమివ తోయదం ॥ **40** ॥ 663

శ్రీవత్సవక్షసం చారు స్ఫురన్మకరకుండలం।
దదర్శ కృష్ణమక్లిష్టం పుండరీకావతంసకం ॥ **41** ॥ 664

సనందనాద్యైర్మునిభిస్సిద్ధయోగైరకల్మషైః।
సంచింత్యమానం తత్రస్థైర్నాసాగ్రన్యస్తలోచనైః ॥ **42** ॥ 665

బలకృష్ణౌ తథాక్రూరః ప్రత్యభిజ్ఞాయ విస్మితః।
అచింతయద్రథాచ్ఛీఘ్రం కథమత్రాగతావితి ॥ **43** ॥ 666

వివక్షోః స్తంభయామాస వాచం తస్య జనార్దనః।
తతో నిష్క్రమ్య సలిలాద్రథమభ్యాగతః పునః ॥ **44** ॥ 667

దదర్శ తత్ర చైవోభౌ రథస్యోపరి నిష్ఠితౌ।
రామకృష్ణౌ యథాపూర్వం మనుష్యవపుషాన్వితౌ ॥ **45** ॥ 668

నిమగ్నశ్చ పునస్తోయే దదర్శ చ తథైవ తౌ।
సంస్తూయమానౌ గంధర్వైర్మునిసిద్ధమహోరగైః ॥ **46** ॥ 669

తతో విజ్ఞాతసద్భావస్స తు దానపతిస్తదా।
తుష్టావ సర్వవిజ్ఞానమయమచ్యుతమీశ్వరం ॥ **47** ॥ 670

అక్రూర ఉవాచ

సన్మాత్రరూపిణేఽచింత్యమహిమ్నే పరమాత్మనే।
వ్యాపినే నైకరూపైకస్వరూపాయ నమో నమః ॥ **48** ॥ 671

సర్వరూపాయ తేఽచింత్య హవిర్భూతాయ తే నమః।
నమో విజ్ఞానపారాయ పరాయ ప్రకృతేః ప్రభో ॥ **49** ॥ 672

భూతాత్మా చేంద్రియాత్మా చ ప్రధానాత్మా తథా భవాన్ ।
ఆత్మా చ పరమాత్మా చ త్వమేకః పంచధా స్థితః ॥ **50** ॥ 673

ప్రసీద సర్వ సర్వాత్మన్ క్షరాక్షరమయేశ్వర ।
బ్రహ్మవిష్ణుశివాఖ్యాభిః కల్పనాభిరుదీరితః ॥ **51** ॥ 674

అనాఖ్యేయస్వరూపాత్మన్ననాఖ్యేయప్రయోజన ।
అనాఖ్యేయాభిధానం త్వాం నతోఽస్మి పరమేశ్వర ॥ **52** ॥ 675

న యత్ర నాథ విద్యంతే నామజాత్యాదికల్పనాః ।
తద్బ్రహ్మ పరమం నిత్యమవికారి భవానజః ॥ **53** ॥ 676

న కల్పనామృతేఽర్థస్య సర్వస్యాధిగమో యతః ।
తతః కృష్ణాచ్యుతానంతవిష్ణుసంజ్ఞాభిరీడ్యతే ॥ **54** ॥ 677

సర్వార్థాస్త్వమజ వికల్పనాభిరేతై -
ర్దేవాద్యైర్భవతి హి యైరనంత విశ్వం ।
విశ్వాత్మా త్వమితి వికారహీనమేత -
త్సర్వస్మిన్న హి భవతోఽస్తి కించిదన్యత్ ॥ **55** ॥ 678

త్వం బ్రహ్మా పశుపతిరర్యమా విధాతా
ధాతా త్వం త్రిదశపతిస్సమీరణోఽగ్నిః ।
తోయేశో ధనపతిరంతకస్త్వమేకో
భిన్నార్థైర్జగదభిపాసి శక్తిభేదైః ॥ **56** ॥ 679

విశ్వం భవాన్సృజతి సూర్యగభస్తిరూపో
విశ్వేశ తే గుణమయోఽయమతః ప్రపంచః ।
రూపం పరం సదితి వాచకమక్షరం య -
జ్జ్ఞానాత్మనే సదసతే ప్రణతోఽస్మి తస్మై ॥ **57** ॥ 680

ఓం నమో వాసుదేవాయ నమస్సంకర్షణాయ చ।
ప్రద్యుమ్నాయ నమస్తుభ్యమనిరుద్ధాయ తే నమః ॥ **58** ॥ 681

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏవమంతర్జలే విష్ణుమభిష్టూయ స యాదవః।
అర్చయామాస సర్వేశం ధూపపుష్పైర్మనోమయైః ॥ **1** ॥ 682

పరిత్యక్తాన్యవిషయో మనస్తత్ర నివేశ్య సః।
బ్రహ్మభూతే చిరం స్థిత్వా విరరామ సమాధితః ॥ **2** ॥ 683

కృతకృత్యమివాత్మానం మన్యమానో మహామతిః।
ఆజగామ రథం భూయో నిర్గమ్య యమునాంభసః ॥ **3** ॥ 684

దదర్శ రామకృష్ణౌ చ యథాపూర్వమవస్థితౌ।
విస్మితాక్షస్తదాక్రూరస్తం చ కృష్ణోఽభ్యభాషత ॥ **4** ॥ 685

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ

నూనం తే దృష్టమాశ్చర్యమక్రూర యమునాజలే।
విస్మయోత్ఫుల్లనయనో భవాన్సంలక్ష్యతే యతః ॥ **5** ॥ 686

అక్రూర ఉవాచ

అంతర్జలే యదాశ్చర్యం దృష్టం తత్ర మయాచ్యుత।
తదత్రాపి హి పశ్యామి మూర్తిమత్పురతః స్థితం ॥ **6** ॥ 687

జగదేతన్మహాశ్చర్యరూపం యస్య మహాత్మనః।
తేనాశ్చర్యపరేణాహం భవతా కృష్ణ సంగతః ॥ **7** ॥ 688

తత్కిమేతేన మథురాం యాస్యామో మధుసూదన।
బిభేమి కంసాద్ధిగ్జన్మ పరపిండోపజీవినాం ॥ **8** ॥ 689

ఇత్యుక్త్వా చోదయామాస స హయాన్ వాతరంహసః।
సంప్రాప్తశ్చాపి సాయాహ్నే సోఽక్రూరో మథురాం పురీం ॥ **9** ॥ 690

విలోక్య మథురాం కృష్ణం రామం చాహ స యాదవః।
పద్భ్యాం యాతం మహావీరౌ రథేనైకో విశామ్యహం ॥ **10** ॥ 691

గంతవ్యం వసుదేవస్య నో భవద్భ్యాం తథా గృహం।
యువయోర్హి కృతే వృద్ధస్స కంసేన నిరస్యతే ॥ **11** ॥ 692

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా ప్రవివేశాథ సోఽక్రూరో మథురాం పురీం।
ప్రవిష్టౌ రామకృష్ణౌ చ రాజమార్గముపాగతౌ ॥ **12** ॥ 693

స్త్రీభిర్నరైశ్చ సానందం లోచనైరభివీక్షితౌ।
జగ్మతుర్లీలయా వీరౌ మత్తౌ బాలగజావివ ॥ **13** ॥ 694

భ్రమమాణౌ తతో దృష్ట్వా రజకం రంగకారకం।
అయాచేతాం సురూపాణి వాసాంసి రుచిరాణి తౌ ॥ **14** ॥ 695

కంసస్య రజకః సోఽథ ప్రసాదారూఢవిస్మయః।
బహూన్యాక్షేపవాక్యాని ప్రాహోచ్చై రామకేశవౌ ॥ **15** ॥ 696

తతస్తలప్రహారేణ కృష్ణస్తస్య దురాత్మనః।
పాతయామాస రోషేణ రజకస్య శిరో భువి ॥ **16** ॥ 697

హత్వాదాయ చ వస్త్రాణి పీతనీలాంబరౌ తతః।
కృష్ణరామౌ ముదా యుక్తౌ మాలాకారగృహం గతౌ ॥ **17** ॥ 698

వికాసినేత్రయుగలో మాలాకారోఽతివిస్మితః।
ఏతౌ కస్య సుతౌ యాతౌ మైత్రేయాచింతయత్తదా ॥ **18** ॥ 699

పీతనీలాంబరధరౌ తౌ దృష్ట్వాతిమనోహరౌ।
స తర్కయామాస తదా భువం దేవావుపాగతౌ ॥ **19** ॥ 700

వికాసిముఖపద్మాభ్యాం తాభ్యాం పుష్పాణి యాచితః।
భువం విష్టభ్య హస్తాభ్యాం పస్పర్శ శిరసా మహీం ॥ **20** ॥ 701

ప్రసాదపరమౌ నాథౌ మమ గేహముపాగతౌ।
ధన్యోఽహమర్చయిష్యామీత్యాహ తౌ మాల్యజీవనః ॥ **21** ॥ 702

తతః ప్రహృష్టవదనస్తయోః పుష్పాణి కామతః।
చారూణ్యేతాన్యథైతాని ప్రదదౌ స ప్రలోభయన్ ॥ **22** ॥ 703

పునః పునః ప్రణమ్యాభౌ మాలాకారో నరోత్తమౌ।
దదౌ పుష్పాణి చారూణి గంధవంత్యమలాని చ ॥ **23** ॥ 704

మాలాకారాయ కృష్ణోఽపి ప్రసన్నః ప్రదదౌ వరాన్।
శ్రీస్త్వాం మత్సంశ్రయా భద్ర న కదాచిత్త్యజిష్యతి ॥ **24** ॥ 705

బలహానిర్న తే సౌమ్య ధనహానిరథాపి వా।
యావద్దినాని తావచ్చ న నశిష్యతి సంతతిః ॥ **25** ॥ 706

భుక్త్వా చ విపులాన్భోగాంస్త్వమంతే మత్ప్రసాదతః।
మమానుస్మరణం ప్రాప్య దివ్యం లోకమవాప్స్యసి ॥ **26** ॥ 707

ధర్మే మనశ్చ తే భద్ర సర్వకాలం భవిష్యతి।
యుష్మత్సంతతిజాతానాం దీర్ఘమాయుర్భవిష్యతి ॥ **27** ॥ 708

నోపసర్గాదికం దోషం యుష్మత్సంతతిసంభవః।
అవాప్స్యతి మహాభాగ యావత్సూర్యో భవిష్యతి ॥ **28** ॥ 709

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా తద్గృహాత్కృష్ణో బలదేవసహాయవాన్ ।
నిర్జగామ మునిశ్రేష్ఠ మాలాకారేణ పూజితః ॥ **29** ॥ 710

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

రాజమార్గే తతః కృష్ణస్సానులేపనభాజనాం।
దదర్శ కుబ్జామాయాంతీం నవయౌవనగోచరాం ॥ **1** ॥ 711

తామాహ లలితం కృష్ణః కస్యేదమనులేపనం।
భవత్యా నీయతే సత్యం వదేందీవరలోచనే ॥ **2** ॥ 712

సకామేనేవ సా ప్రోక్తా సానురాగా హరిం ప్రతి।
ప్రాహ సా లలితం కుబ్జా తద్దర్శనబలాత్కృతా ॥ **3** ॥ 713

కాంత కస్మాన్న జానాసి కంసేన వినియోజితాం।
నైకవక్రేతి విఖ్యాతామనులేపనకర్మణి ॥ **4** ॥ 714

నాన్యపిష్టం హి కంసస్య ప్రీతయే హ్యనులేపనం।
భవామ్యహమతీవాస్య ప్రసాదధనభాజనం ॥ **5** ॥ 715

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ

సుగంధమేతద్రాజార్హం రుచిరం రుచిరాననే।
ఆవయోర్గాత్రసదృశం దీయతామనులేపనం ॥ **6** ॥ 716

శ్రీపరాశర ఉవాచ

శ్రుత్వైతదాహ సా కుబ్జా గృహ్యతామితి సాదరం।
అనులేపనం చ ప్రదదౌ గాత్రయోగ్యమథోభయోః ॥ **7** ॥ 717

భక్తిచ్ఛేదానులిప్తాంగౌ తతస్తౌ పురుషర్షభౌ।
సేంద్రచాపౌ వ్యరాజేతాం సితకృష్ణావివాంబుదౌ ॥ **8** ॥ 718

తతస్తాం చిబుకే శౌరిరుల్లాపనవిధానవిత్।
ఉత్పాట్య తోలయామాస ద్వ్యంగులేనాగ్రపాణినా ॥ **9** ॥ 719

చకర్ష పద్భ్యాం చ తదా ఋజుత్వం కేశవోఽనయత్।
తతస్సా ఋజుతాం ప్రాప్తా యోషితామభవద్వరా ॥ **10** ॥ 720

విలాసలలితం ప్రాహ ప్రేమగర్భభరాలసం।
వస్త్రే ప్రగృహ్య గోవిందం మమ గేహం వ్రజేతి వై ॥ **11** ॥ 721

ఏవముక్తస్తయా శౌరీ రామస్యాలోక్య చాననం।
ప్రహస్య కుబ్జాం తామాహ నైకవక్రామనిందితాం ॥ **12** ॥ 722

ఆయాస్యే భవతీగేహమితి తాం ప్రహసన్హరిః।
విససర్జ జహాసోచ్చై రామస్యాలోక్య చాననం ॥ **13** ॥ 723

భక్తిభేదానులిప్తాంగౌ నీలపీతాంబరౌ తు తౌ।
ధనుశ్శాలాం తతో యాతౌ చిత్రమాల్యోపశోభితౌ ॥ **14** ॥ 724

ఆయాగం తద్ధనూరత్నం తాభ్యాం పృష్టైస్తు రక్షిభిః।
ఆఖ్యాతే సహసా కృష్ణో గృహీత్వాపూరయద్ధనుః ॥ **15** ॥ 725

తతః పూరయతా తేన భజ్యమానం బలాద్ధనుః।
చకార సుమహచ్ఛబ్దం మథురా యేన పూరితా ॥ **16** ॥ 726

అనుయుక్తౌ తతస్తౌ తు భగ్నే ధనుషి రక్షిభిః।
రక్షిసైన్యం నిహత్యోభౌ నిష్క్రాంతౌ కార్ముకాలయాత్ ॥ **17** ॥ 727

అక్రూరాగమవృత్తాంతముపలభ్య మహద్ధనుః।
భగ్నం శ్రుత్వా చ కంసోఽపి ప్రాహ చాణూరముష్టికౌ ॥ **18** ॥ 728

కంస ఉవాచ

గోపాలదారకౌ ప్రాప్తౌ భవద్భ్యాం తు మమాగ్రతః।
మల్లయుద్ధేన హంతవ్యౌ మమ ప్రాణహరౌ హి తౌ ॥ **19** ॥ 729

నియుద్ధే తద్వినాశేన భవద్భ్యాం తోషితో హ్యహం।
దాస్యామ్యభిమతాన్కామాన్నాన్యథైతౌ మహాబలౌ ॥ **20** ॥ 730

న్యాయతోఽన్యాయతో వాపి భవద్భ్యాం తౌ మమాహితౌ।
హంతవ్యౌ తద్వధాద్రాజ్యం సామాన్యం వాం భవిష్యతి ॥ **21** ॥ 731

ఇత్యాదిశ్య స తౌ మల్లౌ తతశ్చాహూయ హస్తిపం।
ప్రోవాచోచ్చైస్త్వయా మల్లసమాజద్వారి కుంజరః ॥ **22** ॥ 732

స్థాప్యః కువలయాపీడస్తేన తౌ గోపదారకౌ।
ఘాతనీయౌ నియుద్ధాయ రంగద్వారముపాగతౌ ॥ **23** ॥ 733

తమప్యాజ్ఞాప్య దృష్ట్వా చ సర్వాన్మంచానుపాకృతాన్।
ఆసన్నమరణః కంసః సూర్యోదయముదైక్షత ॥ **24** ॥ 734

తతః సమస్తమంచేషు నాగరస్య తదా జనః।
రాజమంచేషు చారూఢాస్సహ భృత్యైర్నరాధిపాః ॥ **25** ॥ 735

మల్లప్రాశ్నికవర్గశ్చ రంగమధ్యసమీపగః।
కృతః కంసేన కంసోఽపి తుంగమంచే వ్యవస్థితః ॥ **26** ॥ 736

అంతఃపురాణాం మంచాశ్చ తథాన్యే పరికల్పితాః।
అన్యే చ వారముఖ్యానామన్యే నాగరయోషితాం ॥ **27** ॥ 737

నందగోపాదయో గోపా మంచేష్వన్యేష్వవస్థితాః।
అక్రూరవసుదేవౌ చ మంచప్రాంతే వ్యవస్థితౌ ॥ **28** ॥ 738

నాగరీయోషితాం మధ్యే దేవకీపుత్రగర్ద్ధినీ।
అంతకాలేఽపి పుత్రస్య ద్రక్ష్యామీతి ముఖం స్థితా ॥ **29** ॥ 739

వాద్యమానేషు తూర్యేషు చాణూరే చాపి వల్గతి।
హాహాకారపరే లోకే హ్యాస్ఫోటయతి ముష్టికే ॥ **30** ॥ 740

ఈషద్ధసంతౌ తౌ వీరౌ బలభద్రజనార్దనౌ।
గోపవేషధరౌ బాలౌ రంగద్వారముపాగతౌ ॥ **31** ॥ 741

తతః కువలయాపీడో మహామాత్రప్రచోదితః।
అభ్యధావత వేగేన హంతుం గోపకుమారకౌ ॥ **32** ॥ 742

హాహాకారో మహాంజజ్ఞే రంగమధ్యే ద్విజోత్తమ।
బలదేవోఽనుజం దృష్ట్వా వచనం చేదమబ్రవీత్ ॥ **33** ॥ 743

హంతవ్యో హి మహాభాగ నాగోఽయం శత్రుచోదితః ॥ **34** ॥ 744

ఇత్యుక్తస్సోఽగ్రజేనాథ బలదేవేన వై ద్విజ।
సింహనాదం తతశ్చక్రే మాధవః పరవీరహా ॥ **35** ॥ 745

కరేణ కరమాకృష్య తస్య కేశినిషూదనః।
భ్రామయామాస తం శౌరిరైరావతసమం బలే ॥ **36** ॥ 746

ఈశోఽపి సర్వజగతాం బాలలీలానుసారతః।
క్రీడిత్వా సుచిరం కృష్ణః కరిదంతపదాంతరే ॥ **37** ॥ 747

ఉత్పాట్య వామదంతం తు దక్షిణేనైవ పాణినా।
తాడయామాస యంతారం తస్యాసీచ్ఛతధా శిరః ॥ **38** ॥ 748

దక్షిణం దంతముత్పాట్య బలభద్రోఽపి తత్క్షణాత్।
సరోషస్తేన పార్శ్వస్థాన్ గజపాలానపోథయత్ ॥ **39** ॥ 749

తతస్తూత్ప్లుత్య వేగేన రౌహిణేయో మహాబలః।
జఘాన వామపాదేన మస్తకే హస్తినం రుషా ॥ **40** ॥ 750

స పపాత హతస్తేన బలభద్రేణ లీలయా।
సహస్రాక్షేణ వజ్రేణ తాడితః పర్వతో యథా ॥ **41** ॥ 751

హత్వా కువలయాపీడం హస్త్యారోహప్రచోదితం।
మదాసృగనులిప్తాంగౌ హస్తిదంతవరాయుధౌ ॥ **42** ॥ 752

మృగమధ్యే యథా సింహౌ గర్వలీలావలోకినౌ।
ప్రవిష్టౌ సుమహారంగం బలభద్రజనార్దనౌ ॥ **43** ॥ 753

హాహాకారో మహాంజజ్ఞే మహారంగే త్వనంతరం।
కృష్ణోఽయం బలభద్రోఽయమితి లోకస్య విస్మయః ॥ **44** ॥ 754

సోఽయం యేన హతా ఘోరా పూతనా బాలఘాతినీ।
క్షిప్తం తు శకటం యేన భగ్నౌ తు యమలార్జునౌ ॥ **45** ॥ 755

సోఽయం యః కాలియం నాగం మమర్దారుహ్య బాలకః।
ధృతో గోవర్ద్ధనో యేన సప్తరాత్రం మహాగిరిః ॥ **46** ॥ 756

అరిష్టో ధేనుకః కేశీ లీలయైవ మహాత్మనా।
నిహతా యేన దుర్వృత్తా దృశ్యతామేష సోఽచ్యుతః ॥ **47** ॥ 757

అయం చాస్య మహాబాహుర్బలభద్రోఽగ్రతోఽగ్రజః।
ప్రయాతి లీలయా యోషిన్మనోనయననందనః ॥ **48** ॥ 758

అయం స కథ్యతే ప్రాజ్ఞైః పురాణార్థవిశారదైః।
గోపాలో యాదవం వంశం మగ్నమభ్యుద్ధరిష్యతి ॥ **49** ॥ 759

అయం హి సర్వలోకస్య విష్ణోరఖిలజన్మనః।
అవతీర్ణో మహీమంశో నూనం భారహరో భువః ॥ **50** ॥ 760

ఇత్యేవం వర్ణితే పౌరే రామే కృష్ణే చ తత్క్షణాత్ ।
ఉరస్తతాప దేవక్యాః స్నేహస్నుతపయోధరం ॥ **51** ॥ 761

మహోత్సవమివాసాద్య పుత్రాననవిలోకనాత్ ।
యువేవ వసుదేవోఽభూద్విహాయాభ్యాగతాం జరాం ॥ **52** ॥ 762

విస్తారితాక్షియుగలో రాజాంతఃపురయోషితాం ।
నాగరస్త్రీసమూహశ్చ ద్రష్టుం న విరరామ తం ॥ **53** ॥ 763

సఖ్యః పశ్యత కృష్ణస్య ముఖమత్యరుణేక్షణం ।
గజయుద్ధకృతాయాసస్వేదాంబుకణికాచితం ॥ **54** ॥ 764

వికాసిశరదంభోజమవశ్యాయజలోక్షితం ।
పరిభూయ స్థితం జన్మ సఫలం క్రియతాం దృశః ॥ **55** ॥ 765

శ్రీవత్సాంకం మహద్ధామ బాలస్యైతద్విలోక్యతాం ।
విపక్షక్షపణం వక్షో భుజయుగ్మం చ భామిని ॥ **56** ॥ 766

కిం న పశ్యసి దుగ్ధేందుమృణాలధవలాకృతిం ।
బలభద్రమిమం నీలపరిధానముపాగతం ॥ **57** ॥ 767

వల్గతా ముష్టికేనైవ చాణూరేణ తథా సఖి ।
క్రీడతో బలభద్రస్య హరేర్హాస్యం విలోక్యతాం ॥ **58** ॥ 768

సఖ్యః పశ్యత చాణూరం నియుద్ధార్థమయం హరిః ।
సముపైతి న సంత్యత్ర కిం వృద్ధా ముక్తకారిణః ॥ **59** ॥ 769

క్వ యౌవనోన్ముఖీభూతసుకుమారతనుర్హరిః ।
క్వ వజ్రకఠినాభోగశరీరోఽయం మహాసురః ॥ **60** ॥ 770

ఇమౌ సులలితైరంగైర్వర్తేతే నవయౌవనౌ ।
దైతేయమల్లాశ్చాణూరప్రముఖాస్త్వతిదారుణాః ॥ **61** ॥ 771

నియుద్ధప్రాశ్నికానాం తు మహానేష వ్యతిక్రమః।
యద్వాలబలినోర్యుద్ధం మధ్యస్థైస్సముపేక్ష్యతే ॥ **62** ॥ 772

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్థం పురస్త్రీలోకస్య వదతశ్చాలయన్భవం।
వవల్గ బద్ధకక్ష్యోఽంతర్జనస్య భగవాన్హరిః ॥ **63** ॥ 773

బలభద్రోఽపి చాస్ఫోట్య వవల్గ లలితం తథా।
పదే పదే తథా భూమిర్యన్న శీర్ణా తదద్భుతం ॥ **64** ॥ 774

చాణూరేణ తతః కృష్ణో యుయుధేఽమితవిక్రమః।
నియుద్ధకుశలో దైత్యో బలభద్రేణ ముష్టికః ॥ **65** ॥ 775

సన్నిపాతావధూతైస్తు చాణూరేణ సమం హరిః।
ప్రక్షేపణైర్ముష్టిభిశ్చ కీలవజ్రనిపాతనైః ॥ **66** ॥ 776

పాదోద్ధూతైః ప్రమృష్టైశ్చ తయోర్యుద్ధమభూన్మహత్ ॥ **67** ॥ 777

అశస్త్రమతిఘోరం తత్తయోర్యుద్ధం సుదారుణం।
బలప్రాణవినిష్పాద్యం సమాజోత్సవసన్నిధౌ ॥ **68** ॥ 778

యావద్యావచ్చ చాణూరో యుయుధే హరిణా సహ।
ప్రాణహానిమవాపాగ్ర్యాం తావత్తావల్లవాల్లవం ॥ **69** ॥ 779

కృష్ణోఽపి యుయుధే తేన లీలయైవ జగన్మయః।
ఖేదాచ్చాలయతా కోపాన్నిజశేఖరకేసరం ॥ **70** ॥ 780

బలక్షయం వివృద్ధిం చ దృష్ట్వా చాణూరకృష్ణయోః।
వారయామాస తూర్యాణి కంసః కోపపరాయణః ॥ **71** ॥ 781

మృదంగాదిషు తూర్యేషు ప్రతిషిద్ధేషు తత్క్షణాత్।
ఖే సంగతాన్యవాద్యంత దేవతూర్యాణ్యనేకశః ॥ **72** ॥ 782

జయ గోవింద చాణూరం జహి కేశవ దానవం।
అంతర్ధానగతా దేవాస్తమూచురతిహర్షితాః ॥ **73** ॥ 783

చాణూరేణ చిరం కాలం క్రీడిత్వా మధుసూదనః।
ఉత్థాప్య భ్రామయామాస తద్వధాయ కృతోద్యమః ॥ **74** ॥ 784

భ్రామయిత్వా శతగుణం దైత్యమల్లమమిత్రజిత్।
భూమావాస్ఫోటయామాస గగనే గతజీవితం ॥ **75** ॥ 785

భూమావాస్ఫోటితస్తేన చాణూరః శతధాభవత్।
రక్తస్రావమహాపంకాం చకార చ తదా భువం ॥ **76** ॥ 786

బలదేవోఽపి తత్కాలం ముష్టికేన మహాబలః।
యుయుధే దైత్యమల్లేన చాణూరేణ యథా హరిః ॥ **77** ॥ 787

సోఽప్యేనం ముష్టినా మూర్ధ్ని వక్షస్యాహత్య జానునా।
పాతయిత్వా ధరాపృష్ఠే నిష్పిపేష గతాయుషం ॥ **78** ॥ 788

కృష్ణస్తోశలకం భూయో మల్లరాజం మహాబలం।
వామముష్టిప్రహారేణ పాతయామాస భూతలే ॥ **79** ॥ 789

చాణూరే నిహతే మల్లే ముష్టికే వినిపాతితే।
నీతే క్షయం తోశలకే సర్వే మల్లాః ప్రదుద్రువుః ॥ **80** ॥ 790

వవల్గతుస్తతో రంగే కృష్ణసంకర్షణావుభౌ।
సమానవయసో గోపాన్బలాదాకృష్య హర్షితౌ ॥ **81** ॥ 791

కంసోఽపి కోపరక్తాక్షః ప్రాహోచ్చైర్వ్యాయతాన్నరాన్।
గోపావేతౌ సమాజౌఘాన్నిష్క్రామ్యేతాం బలాదితః ॥ **82** ॥ 792

నందోఽపి గృహ్యతాం పాపో నిర్గలైరాయసైరిహ।
అవృద్ధార్హేణ దండేన వసుదేవోఽపి వధ్యతాం ॥ **83** ॥ 793

వల్గంతి గోపాః కృష్ణేన యే చేమే సహితాః పురః।
గావో నిగృహ్యతామేషాం యచ్చాస్తి వసు కించన ॥ **84** ॥ 794

ఏవమాజ్ఞాపయంతం తు ప్రహస్య మధుసూదనః।
ఉత్ప్లుత్యారుహ్య తం మంచం కంసం జగ్రాహ వేగతః ॥ **85** ॥ 795

కేశేష్వాకృష్య విగలత్కిరీటమవనీతలే।
స కంసం పాతయామాస తస్యోపరి పపాత చ ॥ **86** ॥ 796

అశేషజగదాధారగురుణా పతతోపరి।
కృష్ణేన త్యాజితః ప్రాణానుగ్రసేనాత్మజో నృపః ॥ **87** ॥ 797

మృతస్య కేశేషు తదా గృహీత్వా మధుసూదనః।
చకర్ష దేహం కంసస్య రంగమధ్యే మహాబలః ॥ **88** ॥ 798

గౌరవేణాతిమహతా పరిఘా తేన కృష్యతా।
కృతా కంసస్య దేహేన వేగేనేవ మహాంభసః ॥ **89** ॥ 799

కంసే గృహీతే కృష్ణేన తద్భ్రాతాఽభ్యాగతో రుషా।
సుమాలీ బలభద్రేణ లీలయైవ నిపాతితః ॥ **90** ॥ 800

తతో హాహాకృతం సర్వమాసీత్తద్రంగమండలం।
అవజ్ఞయా హతం దృష్ట్వా కృష్ణేన మథురేశ్వరం ॥ **91** ॥ 801

కృష్ణోఽపి వసుదేవస్య పాదౌ జగ్రాహ సత్వరః।
దేవక్యాశ్చ మహాబాహుర్బలదేవసహాయవాన్ ॥ **92** ॥ 802

ఉత్థాప్య వసుదేవస్తం దేవకీ చ జనార్దనం।
స్మృతజన్మోక్తవచనౌ తావేవ ప్రణతౌ స్థితౌ ॥ **93** ॥ 803

శ్రీవసుదేవ ఉవాచ

ప్రసీద సీదతాం దత్తో దేవానాం యో వరః ప్రభో।
తథావయోః ప్రసాదేన కృతోద్ధారస్స కేశవ ॥ **94** ॥ 804

ఆరాధితో యద్భగవానవతీర్ణో గృహే మమ।
దుర్వృత్తనిధనార్థాయ తేన నః పావితం కులం ॥ **95** ॥ 805

త్వమంతః సర్వభూతానాం సర్వభూతమయః స్థితః।
ప్రవర్తేతే సమస్తాత్మంస్త్వత్తో భూతభవిష్యతీ ॥ **96** ॥ 806

యజ్ఞైస్త్వమిజ్యసేఽచింత్య సర్వదేవమయాచ్యుత।
త్వమేవ యజ్ఞో యష్టా చ యజ్వనాం పరమేశ్వర ॥ **97** ॥ 807

సముద్భవస్సమస్తస్య జగతస్త్వం జనార్దన ॥ **98** ॥ 808

సాపహ్నవం మమ మనో యదేతత్త్వయి జాయతే।
దేవక్యాశ్చాత్మజప్రీత్యా తదత్యంతవిడంబనా ॥ **99** ॥ 809

త్వం కర్తా సర్వభూతానామనాదినిధనో భవాన్।
త్వాం మనుష్యస్య కస్యైషా జిహ్వా పుత్రేతి వక్ష్యతి ॥ **100** ॥ 810

జగదేతజ్జగన్నాథ సంభూతమఖిలం యతః।
కయా యుక్త్యా వినా మాయాం సోఽస్మత్తః సంభవిష్యతి ॥ **101** ॥ 811

యస్మిన్ప్రతిష్ఠితం సర్వం జగత్స్థావరజంగమం।
స కోష్ఠోత్సంగశయనో మానుషో జాయతే కథం ॥ **102** ॥ 812

స త్వం ప్రసీద పరమేశ్వర పాహి విశ్వ -
మంశావతారకరణైర్న మమాసి పుత్రః।
ఆబ్రహ్మపాదపమిదం జగదేతదీశ
త్వత్తో విమోహయసి కిం పురుషోత్తమాస్మాన్ ॥ **103** ॥ 813

మాయావిమోహితదృశా తనయో మమేతి
కంసాద్భయం కృతమపాస్తభయాతితీవ్రం।
నీతోఒసి గోకులమరాతిభయాకులేన
వృద్ధిం గతోఒసి మమ నాస్తి మమత్వమీశ ॥ **104** ॥ 814

కర్మాణి రుద్రమరుదశ్విశతక్రతూనాం
సాధ్యాని యస్య న భవంతి నిరీక్షితాని।
త్వం విష్ణురీశ జగతాముపకారహేతోః
ప్రాప్తోఒసి నః పరిగతో విగతో హి మోహః ॥ **105** ॥ 815

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఒశే వింశోఒధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తౌ సముత్పన్నవిజ్ఞానౌ భగవత్కర్మదర్శనాత్ ।
దేవకీవసుదేవౌ తు దృష్ట్వా మాయాం పునర్హరిః ।
మోహాయ యదుచక్రస్య వితతాన స వైష్ణవీం ॥ **1** ॥ 816

ఉవాచ చాంబ హే తాత చిరాదుత్కంఠితేన మే ।
భవంతౌ కంసభీతేన దృష్టౌ సంకర్షణేన చ ॥ **2** ॥ 817

కుర్వతాం యాతి యః కాలో మాతాపిత్రోరపూజనం ।
తత్ఖండమాయుషో వ్యర్థమసాధూనాం హి జాయతే ॥ **3** ॥ 818

గురుదేవద్విజాతీనాం మాతాపిత్రోశ్చ పూజనం ।
కుర్వతాం సఫలః కాలో దేహినాం తాత జాయతే ॥ **4** ॥ 819

తత్క్షంతవ్యమిదం సర్వమతిక్రమకృతం పితః ।
కంసవీర్యప్రతాపాభ్యామావయోః పరవశ్యయోః ॥ **5** ॥ 820

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వాథ ప్రణమ్యౌ యదువృద్ధాననుక్రమాత్ ।
యథావదభిపూజ్యాథ చక్రతుః పౌరమాననం ॥ **6** ॥ 821

కంసపత్న్యస్తతః కంసం పరివార్య హతం భువి ।
విలేపుర్మాతరశ్చాస్య దుఃఖశోకపరిప్లుతాః ॥ **7** ॥ 822

బహుప్రకారమత్యర్థం పశ్చాత్తాపాతురో హరిః।
తాస్సమాశ్వాసయామాస స్వయమస్రావిలేక్షణః ॥ **8** ॥ 823

ఉగ్రసేనం తతో బంధాన్ముమోచ మధుసూదనః।
అభ్యసించత్తదైవైనం నిజరాజ్యే హతాత్మజం ॥ **9** ॥ 824

రాజ్యేఽభిషిక్తః కృష్ణేన యదుసింహస్సుతస్య సః।
చకార ప్రేతకార్యాణి యే చాన్యే తత్ర ఘాతితాః ॥ **10** ॥ 825

కృతౌర్ధ్వదైహికం చైనం సింహాసనగతం హరిః।
ఉవాచాజ్ఞాపయ విభో యత్కార్యమవిశంకితః ॥ **11** ॥ 826

యయాతిశాపాద్వంశోఽయమరాజ్యార్హోఽపి సాంప్రతం।
మయి భృత్యే స్థితే దేవానాజ్ఞాపయతు కిం నృపైః ॥ **12** ॥ 827

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా సోఽస్మరద్వాయుమాజగామ చ తత్క్షణాత్।
ఉవాచ చైనం భగవాన్కేశవః కార్యమానుషః ॥ **13** ॥ 828

గచ్ఛేదం బ్రూహి వాయో త్వమలం గర్వేణ వాసవ।
దీయతాముగ్రసేనాయ సుధర్మా భవతా సభా ॥ **14** ॥ 829

కృష్ణో బ్రవీతి రాజార్హమేతద్రత్నమనుత్తమం।
సుధర్మాఖ్యసభా యుక్తమస్యాం యదుభిరాసితుం ॥ **15** ॥ 830

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తః పవనో గత్వా సర్వమాహ శచీపతిం।
దదౌ సోఽపి సుధర్మాఖ్యాం సభాం వాయోః పురందరః ॥ **16** ॥ 831

వాయునా చాహృతాం దివ్యాం సభాం తే యదుపుంగవాః।
బుభుజుస్సర్వరత్నాఢ్యాం గోవిందభుజసంశ్రయాః ॥ **17** ॥ 832

విదితాఖిలవిజ్ఞానౌ సర్వజ్ఞానమయావపి।
శిష్యాచార్యక్రమం వీరౌ ఖ్యాపయంతౌ యదూత్తమౌ ॥ **18** ॥ 833

తతస్సాందీపనిం కాశ్యమవంతిపురవాసినం।
విద్యార్థం జగ్మతుర్బాలౌ కృతోపనయనక్రమౌ ॥ **19** ॥ 834

వేదాభ్యాసకృతప్రీతీ సంకర్షణజనార్దనౌ।
తస్య శిష్యత్వమభ్యేత్య గురువృత్తిపరౌ హి తౌ।
దర్శయాంచక్రతుర్వీరావాచారమఖిలే జనే ॥ **20** ॥ 835

సరహస్యం ధనుర్వేదం ససంగ్రహమధీయతాం।
అహోరాత్రచతుష్షష్ట్యా తదద్భుతమభూద్విజ ॥ **21** ॥ 836

సాందీపనిరసంభావ్యం తయోః కర్మాతిమానుషం।
విచింత్య తౌ తదా మేనే ప్రాప్తౌ చంద్రదివాకరౌ ॥ **22** ॥ 837

సాంగాంశ్చ చతురో వేదాన్సర్వశాస్త్రాణి చైవ హి।
అస్త్రగ్రామమశేషం చ ప్రోక్తమాత్రమవాప్య తౌ ॥ **23** ॥ 838

ఊచతుర్ప్రియతాం యా తే దాతవ్యా గురుదక్షిణా ॥ **24** ॥ 839

సోఽప్యతీంద్రియమాలోక్య తయోః కర్మ మహామతిః।
అయాచత మృతం పుత్రం ప్రభాసే లవణార్ణవే ॥ **25** ॥ 840

గృహీతాస్త్రౌ తతస్తౌ తు సార్ఘ్యహస్తో మహోదధిః।
ఉవాచ న మయా పుత్రో హృతస్సాందీపనేరితి ॥ **26** ॥ 841

దైత్యః పంచజనో నామ శంఖరూపస్స బాలకం।
జగ్రాహ యోఽస్తి సలిలే మమైవాసురసూదన ॥ **27** ॥ 842

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తో ఒంతర్జలం గత్వా హత్వా పంచజనం చ తం।
కృష్ణో జగ్రాహ తస్యాస్థిప్రభవం శంఖముత్తమం ॥ **28** ॥ 843

యస్య నాదేన దైత్యానాం బలహానిరజాయత।
దేవానాం వవృధే తేజో యాత్యధర్మశ్చ సంక్షయం ॥ **29** ॥ 844

తం పాంచజన్యమాపూర్య గత్వా యమపురం హరిః।
బలదేవశ్చ బలవాంజిత్వా వైవస్వతం యమం ॥ **30** ॥ 845

తం బాలం యాతనాసంస్థం యథాపూర్వశరీరిణం।
పిత్రే ప్రదత్తవాన్కృష్ణో బలశ్చ బలినాం వరః ॥ **31** ॥ 846

మథురాం చ పునః ప్రాప్తావుగ్రసేనేన పాలితాం।
ప్రహృష్టపురుషస్త్రీకాముభౌ రామజనార్దనౌ ॥ **32** ॥ 847

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

జరాసంధసుతే కంస ఉపయేమే మహాబలః।
అస్తిం ప్రాప్తిం చ మైత్రేయ తయోర్భర్తృహణం హరిం ॥ **1** ॥ 848

మహాబలపరీవారో మగధాధిపతిర్బలీ।
హంతుమభ్యాయయౌ కోపాజ్జరాసంధస్సయాదవం ॥ **2** ॥ 849

ఉపేత్య మథురాం సోఽథ రురోధ మగధేశ్వరః।
అక్షౌహిణీభిస్సైన్యస్య త్రయోవింశతిభిర్వృతః ॥ **3** ॥ 850

నిష్క్రమ్యాల్పపరీవారావుభౌ రామజనార్దనౌ।
యుయుధాతే సమం తస్య బలినౌ బలిసైనికైః ॥ **4** ॥ 851

తతో రామశ్చ కృష్ణశ్చ మతిం చక్రతురంజసా।
ఆయుధానాం పురాణానామాదానే మునిసత్తమ ॥ **5** ॥ 852

అనంతరం హరేశ్శార్ఙ్గం తూణౌ చాక్షయసాయకౌ।
ఆకాశాదాగతౌ విప్ర తథా కౌమోదకీ గదా ॥ **6** ॥ 853

హలం చ బలభద్రస్య గగనాదాగతం మహత్।
మనసోఽభిమతం విప్ర సునందం ముసలం తథా ॥ **7** ॥ 854

తతో యుద్ధే పరాజిత్య ససైన్యం మగధాధిపం।
పురీం వివిశతుర్వీరావుభౌ రామజనార్దనౌ ॥ **8** ॥ 855

జితే తస్మిన్సుదుర్వృత్తే జరాసంధే మహామునే ।
జీవమానే గతే కృష్ణస్తేనామన్యత నాజితం ॥ **9** ॥ 856

పునరప్యాజగామాథ జరాసంధో బలాన్వితః ।
జితశ్చ రామకృష్ణాభ్యామపక్రాంతో ద్విజోత్తమ ॥ **10** ॥ 857

దశ చాష్టౌ చ సంగ్రామానేవమత్యంతదుర్మదః ।
యదుభిర్మాగధో రాజా చక్రే కృష్ణపురోగమైః ॥ **11** ॥ 858

సర్వేష్వేతేషు యుద్ధేషు యాదవైస్స పరాజితః ।
అపక్రాంతో జరాసంధస్స్వల్పసైన్యైర్బలాధికః ॥ **12** ॥ 859

న తద్వలం యాదవానాం విజితం యదనేకశః ।
తత్తు సన్నిధిమాహాత్మ్యం విష్ణోరంశస్య చక్రిణః ॥ **13** ॥ 860

మనుష్యధర్మశీలస్య లీలా సా జగతీపతేః ।
అస్త్రాణ్యనేకరూపాణి యదరాతిషు ముంచతి ॥ **14** ॥ 861

మనసైవ జగత్సృష్టిం సంహారం చ కరోతి యః ।
తస్యారిపక్షక్షపణే కియానుద్యమవిస్తరః ॥ **15** ॥ 862

తథాపి యో మనుష్యాణాం ధర్మస్తమనువర్తతే ।
కుర్వన్బలవతా సంధిం హీనైర్యుద్ధం కరోత్యసౌ ॥ **16** ॥ 863

సామ చోపప్రదానం చ తథా భేదం చ దర్శయన్ ।
కరోతి దండపాతం చ క్వచిదేవ పలాయనం ॥ **17** ॥ 864

మనుష్యదేహినాం చేష్టామిత్యేవమనువర్తతే ।
లీలా జగత్పతేస్తస్యచ్ఛందతః పరివర్తతే ॥ **18** ॥ 865

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

గార్గ్య గోష్ట్యాం ద్విజం శ్యాలష్షండ ఇత్యుక్తవాంద్విజ।
యదూనాం సన్నిధౌ సర్వే జహసుర్యాదవాస్తదా ॥ **1** ॥ 866

తతః కోపపరీతాత్మా దక్షిణాపథమేత్య సః।
సుతమిచ్ఛంస్తపస్తేపే యదుచక్రభయావహం ॥ **2** ॥ 867

ఆరాధయన్మహాదేవం లోహచూర్ణమభక్షయత్।
దదౌ వరం చ తుష్టోఽస్మై వర్షే తు ద్వాదశే హరః ॥ **3** ॥ 868

సంతోషయామాస చ తం యవనేశో హ్యనాత్మజః।
తద్యోషిత్సంగమాచ్చాస్య పుత్రోఽభూదలిసన్నిభః ॥ **4** ॥ 869

తం కాలయవనం నామ రాజ్యే స్వే యవనేశ్వరః।
అభిషిచ్య వనం యాతో వజ్రాగ్రకఠినోరసం ॥ **5** ॥ 870

స తు వీర్యమదోన్మత్తః పృథివ్యాం బలినో నృపాన్।
అపృచ్ఛన్నారదస్తస్మై కథయామాస యాదవాన్ ॥ **6** ॥ 871

మ్లేచ్ఛకోటిసహస్రాణాం సహస్రైస్సోఽభిసంవృతః।
గజాశ్వరథసంపన్నైశ్చకార పరమోద్యమం ॥ **7** ॥ 872

ప్రయయౌ సోఽవ్యవచ్ఛిన్నం ఛిన్నయానో దినే దినే।
యాదవాన్ప్రతి సామర్షో మైత్రేయ మథురాం పురీం ॥ **8** ॥ 873

కృష్ణోఽపి చింతయామాస క్షపితం యాదవం బలం।
యవనేన రణే గమ్యం మాగధస్య భవిష్యతి ॥ **9** ॥ 874

మాగధస్య బలం క్షీణం స కాలయవనో బలీ।
హంతైతదేవమాయాతం యదూనాం వ్యసనం ద్విధా ॥ **10** ॥ 875

తస్మాద్దుర్గం కరిష్యామి యదూనామరిదుర్జయం।
స్త్రియోఽపి యత్ర యుద్ధేయుః కిం పునర్వృష్ణిపుంగవాః ॥ **11** ॥ 876

మయి మత్తే ప్రమత్తే వా సుప్తే ప్రవసితేఽపి వా।
యాదవాభిభవం దుష్టా మా కుర్వంత్వరయోఽధికాః ॥ **12** ॥ 877

ఇతి సంచింత్య గోవిందో యోజనానాం మహోదధిం।
యయాచే ద్వాదశ పురీం ద్వారకాం తత్ర నిర్మమే ॥ **13** ॥ 878

మహోద్యానాం మహావప్రాం తటాకశతశోభితాం।
ప్రాసాదగృహసంబాధామింద్రస్యేవామరావతీం ॥ **14** ॥ 879

మథురావాసినం లోకం తత్రానీయ జనార్దనః।
ఆసన్నే కాలయవనే మథురాం చ స్వయం యయౌ ॥ **15** ॥ 880

బహిరావాసితే సైన్యే మథురాయా నిరాయుధః।
నిర్జగామ చ గోవిందో దదర్శ యవనశ్చ తం ॥ **16** ॥ 881

స జ్ఞాత్వా వాసుదేవం తం బాహుప్రహరణం నృపః।
అనుయాతో మహాయోగిచేతోభిః ప్రాప్యతే న యః ॥ **17** ॥ 882

తేనానుయాతః కృష్ణోఽపి ప్రవివేశ మహాగుహాం।
యత్ర శేతే మహావీర్యో ముచుకుందో నరేశ్వరః ॥ **18** ॥ 883

సోఽపి ప్రవిష్టో యవనో దృష్ట్వా శయ్యాగతం నృపం।
పాదేన తాడయామాస మత్వా కృష్ణం సుదుర్మతిః ॥ **19** ॥ 884

ఉత్థాయ ముచుకుందోఽపి దదర్శ యవనం నృపః ॥ **20** ॥ 885

దృష్టమాత్రశ్చ తేనాసౌ జజ్వాల యవనోఽగ్నినా ।
తత్క్రోధజేన మైత్రేయ భస్మీభూతశ్చ తత్క్షణాత్ ॥ **21** ॥ 886

స హి దేవాసురే యుద్ధే గతో హత్వా మహాసురాన్ ।
నిద్రార్త స్సుమహాకాలం నిద్రాం వవ్రే వరం సురాన్ ॥ **22** ॥ 887

ప్రోక్తశ్చ దేవైస్సంసుప్తం యస్త్వాముత్థాపయిష్యతి ।
దేహజేనాగ్నినా సద్యస్స తు భస్మీభవిష్యతి ॥ **23** ॥ 888

ఏవం దగ్ధ్వా స తం పాపం దృష్ట్వా చ మధుసూదనం ।
కస్త్వమిత్యాహ సోఽప్యాహ జాతోఽహం శశినః కులే ।
వసుదేవస్య తనయో యదోర్వంశసముద్భవః ॥ **24** ॥ 889

ముచుకుందోఽపి తత్రాసౌ వృద్ధగార్గ్యవచోఽస్మరత్ ॥ **25** ॥ 890

సంస్మృత్య ప్రణిపత్యైనం సర్వం సర్వేశ్వరం హరిం ।
ప్రాహ జ్ఞాతో భవాన్విష్ణోరంశస్త్వం పరమేశ్వర ॥ **26** ॥ 891

పురా గార్గ్యేణ కథితమష్టావింశతిమే యుగే ।
ద్వాపరాంతే హరేర్జన్మ యదువంశే భవిష్యతి ॥ **27** ॥ 892

స త్వం ప్రాప్తో న సందేహో మర్త్యానాముపకారకృత్ ।
తథాపి సుమహత్తేజో నాలం సోఢుమహం తవ ॥ **28** ॥ 893

తథా హి సజలాంభోదనాదధీరతరం తవ ।
వాక్యం నమతి చైవోర్వీ యుష్మత్పాదప్రపీడితా ॥ **29** ॥ 894

దేవాసురమహాయుద్ధే దైత్యసైన్యమహాభటాః ।
న సేహుర్మమ తేజస్తే త్వత్తేజో న సహామ్యహం ॥ **30** ॥ 895

సంసారపతితస్యైకో జంతోస్త్వం శరణం పరం।
ప్రసీద త్వం ప్రపన్నార్తిహర నాశయ మేఽశుభం ॥ **31** ॥ 896

త్వం పయోనిధయశ్శైలసరితస్త్వం వనాని చ।
మేదినీ గగనం వాయురాపోఽగ్నిస్త్వం తథా మనః ॥ **32** ॥ 897

బుద్ధిరవ్యాకృతప్రాణాః ప్రాణేశస్త్వం తథా పుమాన్।
పుంసః పరతరం యచ్చ వ్యాప్యజన్మవికారవత్ ॥ **33** ॥ 898

శబ్దాదిహీనమజరమమేయం క్షయవర్జితం।
అవృద్ధినాశం తద్బ్రహ్మ త్వమాద్యంతవివర్జితం ॥ **34** ॥ 899

త్వత్తోఽమరాస్సపితరో యక్షగంధర్వకిన్నరాః।
సిద్ధాశ్చాప్సరసస్త్వత్తో మనుష్యాః పశవః ఖగాః ॥ **35** ॥ 900

సరీసృపా మృగాస్సర్వే త్వత్తస్సర్వే మహీరుహాః।
యచ్చ భూతం భవిష్యం చ కించిదత్ర చరాచరం ॥ **36** ॥ 901

మూర్తామూర్తం తథా చాపి స్థూలం సూక్ష్మతరం తథా।
తత్సర్వం త్వం జగత్కర్తా నాస్తి కించిత్త్వయా వినా ॥ **37** ॥ 902

మయా సంసారచక్రేఽస్మిన్భ్రమతా భగవన్ సదా।
తాపత్రయాభిభూతేన న ప్రాప్తా నిర్వృతిః క్వచిత్ ॥ **38** ॥ 903

దుఃఖాన్యేవ సుఖానీతి మృగతృష్ణా జలాశయా।
మయా నాథ గృహీతాని తాని తాపాయ మేఽభవన్ ॥ **39** ॥ 904

రాజ్యముర్వీ బలం కోశో మిత్రపక్షస్తథాత్మజాః।
భార్యా భృత్యజనో యే చ శబ్దాద్యా విషయాః ప్రభో ॥ **40** ॥ 905

సుఖబుద్ధ్యా మయా సర్వం గృహీతమిదమవ్యయం।
పరిణామే తదేవేశ తాపాత్మకమభూన్మమ ॥ **41** ॥ 906

దేవలోకగతిం ప్రాప్తో నాథ దేవగణోఽపి హి ।
మత్తస్సాహాయ్యకామోఽభూచ్ఛాశ్వతీ కుత్ర నిర్వృతిః ॥ **42** ॥ 907

త్వామనారాధ్య జగతాం సర్వేషాం ప్రభవాస్పదం ।
శాశ్వతీ ప్రాప్యతే కేన పరమేశ్వర నిర్వృతిః ॥ **43** ॥ 908

త్వన్మాయామూఢమనసో జన్మమృత్యుజరాదికాన్ ।
అవాప్య తాపాన్పశ్యంతి ప్రేతరాజమనంతరం ॥ **44** ॥ 909

తతో నిజక్రియాసూతి నరకేష్వతిదారుణం ।
ప్రాప్నువంతి నరా దుఃఖమస్వరూపవిదస్తవ ॥ **45** ॥ 910

అహమత్యంతవిషయీ మోహితస్తవ మాయయా ।
మమత్వగర్వగర్తాంతర్భ్రమామి పరమేశ్వర ॥ **46** ॥ 911

సోఽహం త్వాం శరణమపారమప్రమేయం
సంప్రాప్తః పరమపదం యతో న కించిత్ ।
సంసారభ్రమపరితాపతప్తచేతా
నిర్వాణే పరిణతధామ్ని సాభిలాషః ॥ **47** ॥ 912

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్థం స్తుతస్తదా తేన ముచుకుందేన ధీమతా ।
ప్రాహేశః సర్వభూతానామనాదినిధనో హరిః ॥ **1** ॥ 913

శ్రీభగవానువాచ

యథాభివాంఛితాందివ్యాన్గచ్ఛ లోకాన్నరాధిప ।
అవ్యాహతపరైశ్వర్యో మత్ప్రసాదోపబృంహితః ॥ **2** ॥ 914

భుక్త్వా దివ్యాన్మహాభోగాన్భవిష్యసి మహాకులే ।
జాతిస్మరో మత్ప్రసాదాత్తతో మోక్షమవాప్స్యసి ॥ **3** ॥ 915

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తః ప్రణిపత్యేశం జగతామచ్యుతం నృపః ।
గుహాముఖాద్వినిష్క్రాంతస్స దదర్శాల్పకాన్నరాన్ ॥ **4** ॥ 916

తతః కలియుగం మత్వా ప్రాప్తం తప్తుం నృపస్తపః ।
నరనారాయణస్థానం ప్రయయౌ గంధమాదనం ॥ **5** ॥ 917

కృష్ణోఽపి ఘాతయిత్వారిముపాయేన హి తద్వలం ।
జగ్రాహ మథురామేత్య హస్త్యశ్వస్యందనోజ్జ్వలం ॥ **6** ॥ 918

ఆనీయ చోగ్రసేనాయ ద్వారవత్యాం న్యవేదయత్ ।
పరాభిభవనిశ్శంకం బభూవ చ యదోః కులం ॥ **7** ॥ 919

బలదేవోఽపి మైత్రేయ ప్రశాంతాఖిలవిగ్రహః।
జ్ఞాతిదర్శనసోత్కంఠః ప్రయయౌ నందగోకులం ॥ **8** ॥ 920

తతో గోపాంశ్చ గోపీశ్చ యథా పూర్వమమిత్రజిత్।
తథైవాభ్యవదత్ప్రేమ్ణా బహుమానపురస్సరం ॥ **9** ॥ 921

స కైశ్చిత్సంపరిష్వక్తః కాంశ్చిచ్చ పరిషస్వజే।
హాస్యం చక్రే సమం కైశ్చిద్గోపైర్గోపీజనైస్తథా ॥ **10** ॥ 922

ప్రియాణ్యనేకాన్యవదన్ గోపాస్తత్ర హలాయుధం।
గోప్యశ్చ ప్రేమకుపితాః ప్రోచుస్సేర్ష్యమథాపరాః ॥ **11** ॥ 923

గోప్యః పప్రచ్ఛురపరా నాగరీజనవల్లభః।
కచ్చిదాస్తే సుఖం కృష్ణశ్చలప్రేమలవాత్మకః ॥ **12** ॥ 924

అస్మచ్చేష్టామపహసన్న కచ్చిత్పురయోషితాం।
సౌభాగ్యమానమధికం కరోతి క్షణసౌహృదః ॥ **13** ॥ 925

కచ్చిత్స్మరతి నః కృష్ణో గీతానుగమనం కలం।
అప్యసౌ మాతరం ద్రష్టుం సకృదప్యాగమిష్యతి ॥ **14** ॥ 926

అథవా కిం తదాలాపైః క్రియంతామపరాః కథాః।
యస్యాస్మాభిర్వినా తేన వినాస్మాకం భవిష్యతి ॥ **15** ॥ 927

పితా మాతా తథా భ్రాతా భర్తా బంధుజనశ్చ కిం।
సంత్యక్తస్తత్కృతేఽస్మాభిరకృతజ్ఞధ్వజో హి సః ॥ **16** ॥ 928

తథాపి కచ్చిదాలాపమిహాగమనసంశ్రయం।
కరోతి కృష్ణో వక్తవ్యం భవతా రామ నానృతం ॥ **17** ॥ 929

దామోదరోఽసౌ గోవిందః పురస్త్రీసక్తమానసః।
అపేతప్రీతిరస్మాసు దుర్దర్శః ప్రతిభాతి నః ॥ **18** ॥ 930

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఆమంత్రితశ్చ కృష్ణేతి పునర్దామోదరేతి చ।
జహసుస్సస్వరం గోప్యో హరిణా హృతచేతసః ॥ **19** ॥ 931

సందేశైస్సామమధురైః ప్రేమగర్భైరగర్వితైః।
రామేణాశ్వాసితా గోప్యః కృష్ణస్యాతిమనోహరైః ॥ **20** ॥ 932

గోపైశ్చ పూర్వవద్రామః పరిహాసమనోహరాః।
కథాశ్చకార రేమే చ సహ తైర్వ్రజభూమిషు ॥ **21** ॥ 933

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

వనే విచరతస్తస్య సహ గోపైర్మహాత్మనః।
మానుషచ్ఛద్మరూపస్య శేషస్య ధరణీధృతః ॥ **1** ॥ 934

నిష్పాదితోరుకార్యస్య కార్యేణోర్వీప్రచారిణః।
ఉపభోగార్థమత్యర్థం వరుణః ప్రాహ వారుణీం ॥ **2** ॥ 935

అభీష్టా సర్వదా యస్య మదిరే త్వం మహౌజసః।
అనంతస్యోపభోగాయ తస్య గచ్ఛ ముదే శుభే ॥ **3** ॥ 936

ఇత్యుక్తా వారుణీ తేన సన్నిధానమథాకరోత్।
వృందావనసముత్పన్నకదంబతరుకోటరే ॥ **4** ॥ 937

విచరన్ బలదేవోఽపి మదిరాగంధముత్తమం।
ఆఘ్రాయ మదిరాతర్షమవాపాథ వరాననః ॥ **5** ॥ 938

తతః కదంబాత్సహసా మద్యధారాం స లాంగలీ।
పతంతీం వీక్ష్య మైత్రేయ ప్రయయౌ పరమాం ముదం ॥ **6** ॥ 939

పపౌ చ గోపగోపీభిస్సముపేతో ముదాన్వితః।
ప్రగీయమానో లలితం గీతవాద్యవిశారదైః ॥ **7** ॥ 940

స మత్తోఽత్యంతఘుర్ణాంభః కణికామౌక్తికోజ్జ్వలః।
ఆగచ్ఛ యమునే స్నాతుమిచ్ఛామీత్యాహ విహ్వలః ॥ **8** ॥ 941

తస్య వాచం నదీ సా తు మత్తోక్తామవమత్య వై।
నాజగామ తతః క్రుద్ధో హలం జగ్రాహ లాంగలీ ॥ **9** ॥ 942

గృహీత్వా తాం హలాంతేన చకర్ష మదవిహ్వలః।
పాపే నాయాసి నాయాసి గమ్యతామిచ్ఛయాన్యతః ॥ **10** ॥ 943

సాకృష్టా సహసా తేన మార్గం సంత్యజ్య నిమ్నగా।
యత్రాస్తే బలభద్రోఽసౌ ప్లావయామాస తద్వనం ॥ **11** ॥ 944

శరీరిణీ తదాభ్యేత్య త్రాసవిహ్వలలోచనా।
ప్రసీదేత్యబ్రవీద్రామం ముంచ మాం ముసలాయుధ ॥ **12** ॥ 945

తతస్తస్యాః సువచనమాకర్ణ్య స హలాయుధః।
సోఽబ్రవీదవజానాసి మమ శౌర్యబలే నది।
సోఽహం త్వాం హలపాతేన నయిష్యామి సహస్రధా ॥ **13** ॥ 946

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తయాతిసంత్రాసాత్తయా నద్యా ప్రసాదితః।
భూభాగే ప్లావితే తస్మిన్ముమోచ యమునాం బలః ॥ **14** ॥ 947

తతస్స్నాతస్య వై కాంతిరజాయత మహాత్మనః ॥ **15** ॥ 948

అవతంసోత్పలం చారు గృహీత్వైకం చ కుండలం।
వరుణప్రహితాం చాస్మై మాలామమ్లానపంకజాం।
సముద్రాభే తథా వస్త్రే నీలే లక్ష్మీరయచ్ఛత ॥ **16** ॥ 949

కృతావతంసస్య తదా చారుకుండలభూషితః।
నీలాంబరధరస్యాగ్ర్యా శుశుభే కాంతిసంయుతః ॥ **17** ॥ 950

ఇత్థం విభూషితో రేమే తత్ర రామస్తథా వ్రజే।
మాసద్వయేన యాతశ్చ స పునర్ద్వారకాం పురీం ॥ **18** ॥ 951

రేవతీం నామ తనయాం రైవతస్య మహీపతేః ।
ఉపయేమే బలస్తస్యాం జజ్ఞాతే నిశఠోల్ముకౌ ॥ **19** ॥ 952

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

భీష్మకః కుండినే రాజా విదర్భవిషయేఽభవత్ ।
రుక్మీ తస్యాభవత్పుత్రో రుక్మిణీ చ వరాననా ॥ **1** ॥ 953

రుక్మిణీం చకమే కృష్ణస్సా చ తం చారుహాసినీ ।
న దదౌ యాచతే చైనాం రుక్మీ ద్వేషేణ చక్రిణే ॥ **2** ॥ 954

దదౌ చ శిశుపాలాయ జరాసంధప్రచోదితః ।
భీష్మకో రుక్మిణా సార్ధం రుక్మిణీమురువిక్రమః ॥ **3** ॥ 955

వివాహార్థం తతః సర్వే జరాసంధముఖా నృపాః ।
భీష్మకస్య పురం జగ్ముశ్శిశుపాలప్రియైషిణః ॥ **4** ॥ 956

కృష్ణోఽపి బలభద్రాద్యైర్యదుభిః పరివారితః ।
ప్రయయౌ కుండినం ద్రష్టుం వివాహం చైద్యభూభృతః ॥ **5** ॥ 957

శ్వోభావిని వివాహే తు తాం కన్యాం హృతవాన్హరిః ।
విపక్షభారమాసజ్య రామాదిష్వథ బంధుషు ॥ **6** ॥ 958

తతశ్చ పౌండ్రకశ్శ్రీమాందంతవక్త్రో విదూరథః ।
శిశుపాలజరాసంధశాల్వాద్యాశ్చ మహీభృతః ॥ **7** ॥ 959

కుపితాస్తే హరిం హంతుం చక్రురుద్యోగముత్తమం ।
నిర్జితాశ్చ సమాగమ్య రామాద్యైర్యదుపుంగవైః ॥ **8** ॥ 960

కుండినం న ప్రవేక్ష్యామి హ్యహత్వా యుధి కేశవం ।
కృత్వా ప్రతిజ్ఞాం రుక్మీ చ హంతుం కృష్ణమనుద్రుతః ॥ **9** ॥ 961

హత్వా బలం సనాగాశ్వం పత్తిస్యందనసంకలం ।
నిర్జితః పాతితశ్చోర్వ్యాం లీలయైవ స చక్రిణా ॥ **10** ॥ 962

నిర్జిత్య రుక్మిణం సమ్యగుపయేమే చ రుక్మిణీం ।
రాక్షసేన వివాహేన సంప్రాప్తాం మధుసూదనః ॥ **11** ॥ 963

తస్యాం జజ్ఞే చ ప్రద్యుమ్నో మదనాంశస్సవీర్యవాన్ ।
జహార శంబరో యం వై యో జఘాన చ శంబరం ॥ **12** ॥ 964

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

శంబరేణ హృతో వీరః ప్రద్యుమ్నః స కథం మునే।
శంబరః స మహావీర్యః ప్రద్యుమ్నేన కథం హతః ॥ **1** ॥ 965

యస్తేనాపహృతః పూర్వం స కథం విజఘాన తం।
ఏతద్విస్తరతః శ్రోతుమిచ్ఛామి సకలం గురో ॥ **2** ॥ 966

శ్రీపరాశర ఉవాచ

షష్ఠేఽహ్ని జాతమాత్రం తు ప్రద్యుమ్నం సూతికాగృహాత్।
మమైష హంతేతి మునే హృతవాన్కాలశంబరః ॥ **3** ॥ 967

హృత్వా చిక్షేప చైవైనం గ్రాహోగ్రే లవణార్ణవే।
కల్లోలజనితావర్తే సుఘోరే మకరాలయే ॥ **4** ॥ 968

పాతితం తత్ర చైవైకో మత్స్యో జగ్రాహ బాలకం।
న మమార చ తస్యాపి జఠరాగ్నిప్రదీపితః ॥ **5** ॥ 969

మత్స్యబంధైశ్చ మత్స్యో ఽసౌ మత్స్యైరన్యైస్సహ ద్విజ।
ఘాతితోఽసురవర్యాయ శంబరాయ నివేదితః ॥ **6** ॥ 970

తస్య మాయావతీ నామపత్నీ సర్వగృహేశ్వరీ।
కారయామాస సూదానామాధిపత్యమనిందితా ॥ **7** ॥ 971

దారితే మత్స్యజఠరే సా దదర్శాతిశోభనం।
కుమారం మన్మథతరోర్దగ్ధస్య ప్రథమాంకురం ॥ **8** ॥ 972

కోఽయం కథమయం మత్స్యజఠరే ప్రవివేశితః।
ఇత్యేవం కౌతుకావిష్టాం తన్వీం ప్రాహాథ నారదః ॥ **9** ॥ 973

అయం సమస్తజగతః స్థితిసంహారకారిణః।
శంబరేణ హృతో విష్ణోస్తనయః సూతికాగృహాత్ ॥ **10** ॥ 974

క్షిప్తస్సముద్రే మత్స్యేన నిగీర్ణస్తే గృహం గతః।
నరరత్నమిదం సుభ్రు విస్రబ్ధా పరిపాలయ ॥ **11** ॥ 975

శ్రీపరాశర ఉవాచ

నారదేనైవముక్తా సా పాలయామాస తం శిశుం।
బాల్యాదేవాతిరాగేణ రూపాతిశయమోహితా ॥ **12** ॥ 976

స యదా యౌవనాభోగభూషితోఽభూన్మహామతే।
సాభిలాషా తదా సాపి బభూవ గజగామినీ ॥ **13** ॥ 977

మాయావతీ దదౌ తస్మై మాయాస్సర్వా మహామునే।
ప్రద్యుమ్నాయానురాగాంధా తన్న్యస్తహృదయేక్షణా ॥ **14** ॥ 978

ప్రసజ్జంతీం తు తాం ప్రాహ స కార్ష్ణిః కమలేక్షణాం।
మాతృత్వమపహాయాద్య కిమేవం వర్తసేఽన్యథా ॥ **15** ॥ 979

సా తస్మై కథయామాస న పుత్రస్త్వం మమేతి వై।
తనయం త్వామయం విష్ణోర్హృతవాన్కాలశంబరః ॥ **16** ॥ 980

క్షిప్తః సముద్రే మత్స్యస్య సంప్రాప్తో జఠరాన్మయా।
సా హి రోదితి తే మాతా కాంతాద్యాప్యతివత్సలా ॥ **17** ॥ 981

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తశ్శంబరం యుద్ధే ప్రద్యుమ్నః స సమాహ్వయత్।
క్రోధాకులీకృతమనా యుయుధే చ మహాబలః ॥ **18** ॥ 982

హత్వా సైన్యమశేషం తు తస్య దైత్యస్య యాదవః।
సప్త మాయా వ్యతిక్రమ్య మాయాం ప్రయుయుజేఽష్టమీం ॥ **19** ॥ 983

తయా జఘాన తం దైత్యం మాయయా కాలశంబరం।
ఉత్పత్త్య చ తయా సార్ధమాజగామ పితుః పురం ॥ **20** ॥ 984

అంతఃపురే నిపతితం మాయావత్యా సమన్వితం।
తం దృష్ట్వా కృష్ణసంకల్పా బభూవుః కృష్ణయోషితః ॥ **21** ॥ 985

రుక్మిణీ సాభవత్ప్రేమ్ణా సాస్రదృష్టిరనిందితా।
ధన్యాయాః ఖల్వయం పుత్రో వర్తతే నవయౌవనే ॥ **22** ॥ 986

అస్మిన్వయసి పుత్రో మే ప్రద్యుమ్నో యది జీవతి।
సభాగ్యా జననీ వత్స సా త్వయా కా విభూషితా ॥ **23** ॥ 987

అథవా యాదృశః స్నేహో మమ యాదృగ్వపుస్తవ।
హరేరపత్యం సువ్యక్తం భవాన్వత్స భవిష్యతి ॥ **24** ॥ 988

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏతస్మిన్నంతరే ప్రాప్తస్సహ కృష్ణేన నారదః।
అంతఃపురచరాం దేవీం రుక్మిణీం ప్రాహ హర్షయన్ ॥ **25** ॥ 989

ఏష తే తనయః సుభ్రు హత్వా శంబరమాగతః।
హృతో యేనాభవద్బాలో భవత్యాస్సూతికాగృహాత్ ॥ **26** ॥ 990

ఇయం మాయావతీ భార్యా తనయస్యాస్య తే సతీ।
శంబరస్య న భార్యేయం శ్రూయతామత్ర కారణం ॥ **27** ॥ 991

మన్మథే తు గతే నాశం తదుద్భవపరాయణా।
శంబరం మోహయామాస మాయారూపేణ రూపిణీ ॥ **28** ॥ 992

విహారాద్యుపభోగేషు రూపం మాయామయం శుభం।
దర్శయామాస దైత్యస్య తస్యేయం మదిరేక్షణా ॥ **29** ॥ 993

కామోఽవతీర్ణః పుత్రస్తే తస్యేయం దయితా రతిః।
విశంకా నాత్ర కర్తవ్యా స్నుషేయం తవ శోభనే ॥ **30** ॥ 994

తతో హర్షసమావిష్టౌ రుక్మిణీకేశవౌ తదా।
నగరీ చ సమస్తా సా సాధుసాధ్విత్యభాషత ॥ **31** ॥ 995

చిరం నష్టేన పుత్రేణ సంగతాం ప్రేక్ష్య రుక్మిణీం।
అవాప విస్మయం సర్వో ద్వారవత్యాం తదా జనః ॥ **32** ॥ 996

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

చారుదేష్ణం సుదేష్ణం చ చారుదేహం చ వీర్యవాన్ ।
సుషేణం చారుగుప్తం చ భద్రచారుం తథా పరం ॥ **1** ॥ 997

చారువిందం సుచారుం చ చారుం చ బలినాం వరం ।
రుక్మిణ్యజనయత్పుత్రాన్కన్యాం చారుమతీం తథా ॥ **2** ॥ 998

అన్యాశ్చ భార్యాః కృష్ణస్య బభూవుః సప్త శోభనాః ।
కాలిందీ మిత్రవిందా చ సత్యా నాగ్నజితీ తథా ॥ **3** ॥ 999

దేవీ జాంబవతీ చాపి రోహిణీ కామరూపిణీ ।
మద్రరాజసుతా చాన్యా సుశీలా శీలమండనా ॥ **4** ॥ 1000

సాత్రాజితీ సత్యభామా లక్ష్మణా చారుహాసినీ ।
షోడశాసన్ సహస్రాణి స్త్రీణామన్యాని చక్రిణః ॥ **5** ॥ 1001

ప్రద్యుమ్నోఽపి మహావీర్యో రుక్మిణస్తనయాం శుభాం ।
స్వయంవరే తాం జగ్రాహ సా చ తం తనయం హరేః ॥ **6** ॥ 1002

తస్యామస్యాభవత్పుత్రో మహాబలపరాక్రమః ।
అనిరుద్ధో రణేఽరుద్ధవీర్యోదధిరరిందమః ॥ **7** ॥ 1003

తస్యాపి రుక్మిణః పౌత్రీం వరయామాస కేశవః ।
దౌహిత్రాయ దదౌ రుక్మీ తాం స్పర్ద్ధన్నపి చక్రిణా ॥ **8** ॥ 1004

తస్యా వివాహే రామాద్యా యాదవా హరిణా సహ।
రుక్మిణో నగరం జగ్ముర్నామ్నా భోజకటం ద్విజ ॥ **9** ॥ 1005

వివాహే తత్ర నిర్వృత్తే ప్రాద్యుమ్నేస్తు మహాత్మనః।
కలింగరాజప్రముఖా రుక్మిణం వాక్యమబ్రువన్ ॥ **10** ॥ 1006

అనక్షజ్ఞో హలీ ద్యూతే తథాస్య వ్యసనం మహత్।
న జయామో బలం కస్మాద్ద్యూతేనైనం మహాబలం ॥ **11** ॥ 1007

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తథేతి తానాహ నృపాన్రుక్మీ బలమదాన్వితః।
సభాయాం సహ రామేణ చక్రే ద్యూతం చ వై తదా ॥ **12** ॥ 1008

సహస్రమేకం నిష్కాణాం రుక్మిణా విజితో బలః।
ద్వితీయేఽపి పణే చాన్యత్సహస్రం రుక్మిణా జితః ॥ **13** ॥ 1009

తతో దశసహస్రాణి నిష్కాణాం పణమాదదే।
బలభద్రోఽజయత్తాని రుక్మీ ద్యూతవిదాం వరః ॥ **14** ॥ 1010

తతో జహాస స్వనవత్కలింగాధిపతిర్ద్విజ।
దంతాన్విదర్శయన్మూఢో రుక్మీ చాహ మదోద్ధతః ॥ **15** ॥ 1011

అవిద్యోఽయం మయా ద్యూతే బలభద్రః పరాజితః।
ముధైవాక్షావలేపాంధో యోఽవమేనేఽక్షకోవిదాన్ ॥ **16** ॥ 1012

దృష్ట్వా కలింగరాజంతం ప్రకాశదశనాననం।
రుక్మిణం చాపి దుర్వాక్యం కోపం చక్రే హలాయుధః ॥ **17** ॥ 1013

తతః కోపపరీతాత్మా నిష్కకోటిం సమాదదే।
గ్లహం జగ్రాహ రుక్మీ చ తదర్ధేఽక్షానపాతయత్ ॥ **18** ॥ 1014

అజయద్బలదేవస్తం ప్రాహోచ్చైర్విజితం మయా ।
మయేతి రుక్మీ ప్రాహోచ్చైరలీకోక్తేరలం బల ॥ **19** ॥ 1015

త్వయోక్తోఽయం గ్లహస్సత్యం న మయైషోఽనుమోదితః ।
ఏవం త్వయా చేద్విజితం విజితం న మయా కథం ॥ **20** ॥ 1016

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అథాంతరిక్షే వాగుచ్చైఃః ప్రాహ గంభీరనాదినీ ।
బలదేవస్య తం కోపం వర్ద్ధయంతీ మహాత్మనః ॥ **21** ॥ 1017

జితం బలేన ధర్మేణ రుక్మిణా భాషితం మృషా ।
అనుక్త్వాపి వచః కించిత్కృతం భవతి కర్మణా ॥ **22** ॥ 1018

తతో బలః సముత్థాయ కోపసంరక్తలోచనః ।
జఘానాష్టాపదేనైవ రుక్మిణం స మహాబలః ॥ **23** ॥ 1019

కలింగరాజం చాదాయ విస్ఫురంతం బలాద్బలః ।
బభంజ దంతాన్కుపితో యైఃః ప్రకాశం జహాస సః ॥ **24** ॥ 1020

ఆకృష్య చ మహాస్తంభం జాతరూపమయం బలః ।
జఘాన తాన్యే తత్పక్షే భూభృతః కుపితో భృశం ॥ **25** ॥ 1021

తతో హాహాకృతం సర్వం పలాయనపరం ద్విజ ।
తద్రాజమండలం భీతం బభూవ కుపితే బలే ॥ **26** ॥ 1022

బలేన నిహతం దృష్ట్వా రుక్మిణం మధుసూదనః ।
నోవాచ కించిన్మైత్రేయ రుక్మిణీబలయోర్భయాత్ ॥ **27** ॥ 1023

తతోఽనిరుద్ధమాదాయ కృతదారం ద్విజోత్తమ ।
ద్వారకామాజగామాథ యదుచక్రం చ కేశవః ॥ **28** ॥ 1024

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ద్వారవత్యాం స్థితే కృష్ణే శక్రస్త్రిభువనేశ్వరః ।
ఆజగామాథ మైత్రేయ మత్తైరావతపృష్ఠగః ॥ **1** ॥ 1025

ప్రవిశ్య ద్వారకాం సోఽథ సమేత్య హరిణా తతః ।
కథయామాస దైత్యస్య నరకస్య విచేష్టితం ॥ **2** ॥ 1026

త్వయా నాథేన దేవానాం మనుష్యత్వేఽపి తిష్ఠతా ।
ప్రశమం సర్వదుఃఖాని నీతాని మధుసూదన ॥ **3** ॥ 1027

తపస్వివ్యసనార్థాయ సోఽరిష్టో ధేనుకస్తథా ।
ప్రవృత్తో యస్తథా కేశీ తే సర్వే నిహతాస్త్వయా ॥ **4** ॥ 1028

కంసః కువలయాపీడః పూతనా బాలఘాతినీ ।
నాశం నీతాస్త్వయా సర్వే యేఽన్యే జగదుపద్రవాః ॥ **5** ॥ 1029

యుష్మద్భోర్దండసంభూతిపరిత్రాతే జగత్త్రయే ।
యజ్వయజ్ఞాంశసంప్రాప్త్యా తృప్తిం యాంతి దివౌకసః ॥ **6** ॥ 1030

సోఽహం సాంప్రతమాయాతో యన్నిమిత్తం జనార్దన ।
తచ్ఛ్రుత్వా తత్ప్రతీకారప్రయత్నం కర్తుమర్హసి ॥ **7** ॥ 1031

భౌమోఽయం నరకో నామ ప్రాగ్జ్యోతిషపురేశ్వరః ।
కరోతి సర్వభూతానాముపఘాతమరిందమ ॥ **8** ॥ 1032

దేవసిద్ధాసురాదీనాం నృపాణాం చ జనార్దన।
హృత్వా తు సోఽసురః కన్యా రురుధే నిజమందిరే ॥ **9** ॥ 1033

ఛత్రం యత్సలిలస్రావి తజ్జహార ప్రచేతసః।
మందరస్య తథా శృంగం హృతవాన్మణిపర్వతం ॥ **10** ॥ 1034

అమృతస్రావిణీ దివ్యే మన్మాతుః కృష్ణ కుండలే।
జహార సోఽసురోఽదిత్యా వాంఛత్యైరావతం గజం ॥ **11** ॥ 1035

దుర్నీతమేతద్గోవింద మయా తస్య నివేదితం।
యదత్ర ప్రతి కర్తవ్యం తత్స్వయం పరిమృశ్యతాం ॥ **12** ॥ 1036

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇతి శ్రుత్వా స్మితం కృత్వా భగవాందేవకీసుతః।
గృహీత్వా వాసవం హస్తే సముత్తస్థౌ వరాసనాత్ ॥ **13** ॥ 1037

సంచిత్యాగతమారుహ్య గరుడం గగనేచరం।
సత్యభామాం సమారోప్య యయౌ ప్రాగ్జ్యోతిషం పురం ॥ **14** ॥ 1038

ఆరుహ్యైరావతం నాగం శక్రోఽపి త్రిదివం యయౌ।
తతో జగామ కృష్ణశ్చ పశ్యతాం ద్వారకౌకసాం ॥ **15** ॥ 1039

ప్రాగ్జ్యోతిషపురస్యాపి సమంతాచ్ఛతయోజనం।
ఆచితా మౌరవైః పాశైః క్షురాంతైర్భూర్ద్విజోత్తమ ॥ **16** ॥ 1040

తాంశ్చిచ్ఛేద హరిః పాశాన్క్షిప్త్వా చక్రం సుదర్శనం।
తతో మురస్సముత్తస్థౌ తం జఘాన చ కేశవః ॥ **17** ॥ 1041

మురస్య తనయాన్సప్త సహస్రాంస్తాంస్తతో హరిః।
చక్రధారాగ్నినిర్దగ్ధాంశ్చకార శలభానివ ॥ **18** ॥ 1042

హత్వా మురం హయగ్రీవం తథా పంచజనం ద్విజ।
ప్రాగ్జ్యోతిషపురం ధీమాంస్త్వరావాన్సముపాద్రవత్ ॥ **19** ॥ 1043

నరకేణాస్య తత్రాభూన్మహాసైన్యేన సంయుగం।
కృష్ణస్య యత్ర గోవిందో జఘ్నే దైత్యాన్సహస్రశః ॥ **20** ॥ 1044

శస్త్రాస్త్రవర్షం ముంచంతం తం భౌమం నరకం బలీ।
క్షిప్త్వా చక్రం ద్విధా చక్రే చక్రీ దైతేయచక్రహా ॥ **21** ॥ 1045

హతే తు నరకే భూమిర్గృహీత్వాదితికుండలే।
ఉపతస్థే జగన్నాథం వాక్యం చేదమథాబ్రవీత్ ॥ **22** ॥ 1046

పృథ్వువాచ

యదాహముద్ధృతా నాథ త్వయా సూకరమూర్తినా।
త్వత్స్పర్శసంభవః పుత్రస్తదాయం మయ్యజాయత ॥ **23** ॥ 1047

సోఽయం త్వయైవ దత్తో మే త్వయైవ వినిపాతితః।
గృహాణ కుండలే చేమే పాలయాస్య చ సంతతిం ॥ **24** ॥ 1048

భారావతరణార్థాయ మమైవ భగవానిమం।
అంశేన లోకమాయాతః ప్రసాదసుముఖః ప్రభో ॥ **25** ॥ 1049

త్వం కర్తా చ వికర్తా చ సంహర్తా ప్రభవోఽప్యయః।
జగతాం త్వం జగద్రూపః స్తూయతేఽచ్యుత కిం తవ ॥ **26** ॥ 1050

వ్యాప్తిర్వ్యాప్యం క్రియా కర్తా కార్యం చ భగవాన్యథా।
సర్వభూతాత్మభూతస్య స్తూయతే తవ కిం తథా ॥ **27** ॥ 1051

పరమాత్మా చ భూతాత్మా త్వమాత్మా చావ్యయో భవాన్।
యథా తథా స్తుతిర్నాథ కిమర్థం తే ప్రవర్తతే ॥ **28** ॥ 1052

ప్రసీద సర్వభూతాత్మన్నరకేణ తు యత్కృతం।
తత్క్షమ్యతామదోషాయ త్వత్సుతస్త్వన్నిపాతితః ॥ **29** ॥ 1053

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తథేతి చోక్త్వా ధరణీం భగవాన్భూతభావనః।
రత్నాని నరకావాసాజ్జగ్రాహ మునిసత్తమ ॥ **30** ॥ 1054

కన్యాపురే స కన్యానాం షోడశాతులవిక్రమః।
శతాధికాని దదృశే సహస్రాణి మహామునే ॥ **31** ॥ 1055

చతుర్దంష్ట్రాన్గజాంశ్చాగ్ర్యాన్ షట్సహస్రాంశ్చ దృష్టవాన్।
కాంబోజానాం తథాశ్వానాం నియుతాన్యేకవింశతిం ॥ **32** ॥ 1056

తాః కన్యాస్తాంస్తథా నాగాంస్తానశ్వాన్ ద్వారకాం పురీం।
ప్రాపయామాస గోవిందస్సద్యో నరకకింకరైః ॥ **33** ॥ 1057

దదృశే వారుణం ఛత్రం తథైవ మణిపర్వతం।
ఆరోపయామాస హరిర్గరుడే పతగేశ్వరే ॥ **34** ॥ 1058

ఆరుహ్య చ స్వయం కృష్ణస్సత్యభామాసహాయవాన్।
అదిత్యాః కుండలే దాతుం జగామ త్రిదశాలయం ॥ **35** ॥ 1059

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

గరుడో వారుణం ఛత్రం తథైవ మణిపర్వతం।
సభార్యం చ హృషీకేశం లీలయైవ వహన్యయౌ ॥ **1** ॥ 1060

తతశ్శంఖముపాధ్మాసీత్స్వర్గద్వారగతో హరిః।
ఉపతస్థుస్తథా దేవాస్సార్ఘ్యహస్తా జనార్దనం ॥ **2** ॥ 1061

స దేవైరర్చితః కృష్ణో దేవమాతుర్నివేశనం।
సితాభ్రశిఖరాకారం ప్రవిశ్య దదృశేఽదితిం ॥ **3** ॥ 1062

స తాం ప్రణమ్య శక్రేణ సహ తే కుండలోత్తమే।
దదౌ నరకనాశం చ శశంసాస్యై జనార్దనః ॥ **4** ॥ 1063

తతః ప్రీతా జగన్మాతా ధాతారం జగతాం హరిం।
తుష్టావాదితిరవ్యగ్రా కృత్వా తత్ప్రవణం మనః ॥ **5** ॥ 1064

అదితిరువాచ

నమస్తే పుండరీకాక్ష భక్తానామభయంకర।
సనాతనాత్మన్ సర్వాత్మన్ భూతాత్మన్ భూతభావన ॥ **6** ॥ 1065

ప్రణేతర్మనసో బుద్ధేరింద్రియాణాం గుణాత్మక।
త్రిగుణాతీత నిర్ద్వంద్వ శుద్ధసత్త్వ హృది స్థిత ॥ **7** ॥ 1066

సితదీర్ఘాదినిశ్శేషకల్పనాపరివర్జిత।
జన్మాదిభిరసంస్పృష్ట స్వప్నాదిపరివర్జిత ॥ **8** ॥ 1067

సంధ్యా రాత్రిరహో భూమిర్గగనం వాయురంబు చ।
హుతాశనో మనో బుద్ధిర్భూతాదిస్త్వం తథాచ్యుత ॥ **9** ॥ 1068

సర్గస్థితివినాశానాం కర్తా కర్తృపతిర్భవాన్।
బ్రహ్మవిష్ణుశివాఖ్యాభిరాత్మమూర్తిభిరీశ్వర ॥ **10** ॥ 1069

దేవా దైత్యాస్తథా యక్షా రాక్షసాస్సిద్ధపన్నగాః।
కూష్మాండాశ్చ పిశాచాశ్చ గంధర్వా మనుజాస్తథా ॥ **11** ॥ 1070

పశవశ్చ మృగాశ్చైవ పతంగాశ్చ సరీసృపాః।
వృక్షగుల్మలతా బహ్వ్యాః సమస్తాస్తృణజాతయః ॥ **12** ॥ 1071

స్థూలా మధ్యాస్తథా సూక్ష్మాస్సూక్ష్మాత్సూక్ష్మతరాశ్చ యే।
దేహభేదా భవాన్ సర్వే యే కేచిత్పుర్గలాశ్రయాః ॥ **13** ॥ 1072

మాయా తవేయమజ్ఞాతపరమార్థాతిమోహినీ।
అనాత్మన్యాత్మవిజ్ఞానం యయా మూఢో నిరుద్ధ్యతే ॥ **14** ॥ 1073

అస్వే స్వమితి భావోఽత్ర యత్పుంసాముపజాయతే।
అహం మమేతి భావో యత్ప్రాయేణైవాభిజాయతే।
సంసారమాతుర్మాయాయాస్తవైతన్నాథ చేష్టితం ॥ **15** ॥ 1074

యైః స్వధర్మపరైర్నాథ నరైరారాధితో భవాన్।
తే తరంత్యఖిలామేతాం మాయామాత్మవిముక్తయే ॥ **16** ॥ 1075

బ్రహ్మాద్యాస్సకలా దేవా మనుష్యాః పశవస్తథా।
విష్ణుమాయామహావర్తమోహాంధతమసావృతాః ॥ **17** ॥ 1076

ఆరాధ్య త్వామభీప్సంతే కామానాత్మభవక్షయం।
యదేతే పురుషా మాయా సైవేయం భగవంస్తవ ॥ **18** ॥ 1077

మయా త్వం పుత్రకామిన్యా వైరిపక్షజయాయ చ।
ఆరాధితో న మోక్షాయ మాయావిలసితం హి తత్ ॥ **19** ॥ 1078

కౌపీనాచ్ఛాదనప్రాయా వాంఛా కల్పద్రుమాదపి।
జాయతే యదపుణ్యానాం సోఽపరాధః స్వదోషజః ॥ **20** ॥ 1079

తత్ప్రసీదాఖిలజగన్మాయామోహకరావ్యయ।
అజ్ఞానం జ్ఞానసద్భావభూతం భూతేశ నాశయ ॥ **21** ॥ 1080

నమస్తే చక్రహస్తాయ శార్ఙ్గహస్తాయ తే నమః।
గదాహస్తాయ తే విష్ణో శంఖహస్తాయ తే నమః ॥ **22** ॥ 1081

ఏతత్పశ్యామి తే రూపం స్థూలచిహ్నోపలక్షితం।
న జానామి పరం యత్తే ప్రసీద పరమేశ్వర ॥ **23** ॥ 1082

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అదిత్యైవం స్తుతో విష్ణుః ప్రహస్యాహ సురారణిం।
మాతా దేవి త్వమస్మాకం ప్రసీద వరదా భవ ॥ **24** ॥ 1083

అదితిరువాచ

ఏవమస్తు తథేచ్ఛా తే త్వమశేషైస్సురాసురైః।
అజేయః పురుషవ్యాఘ్ర మర్త్యలోకే భవిష్యసి ॥ **25** ॥ 1084

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తతః కృష్ణస్య పత్నీ చ శక్రపల్యా సహాదితిం।
సత్యభామా ప్రణమ్యాహ ప్రసీదేతి పునః పునః ॥ **26** ॥ 1085

అదితిరువాచ

మత్ప్రసాదాన్న తే సుభ్రు జరా వైరూప్యమేవ వా।
భవిష్యత్యనవద్యాంగి సుస్థిరం నవయౌవనం ॥ **27** ॥ 1086

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అదిత్యా తు కృతానుజ్ఞో దేవరాజో జనార్దనం।
యథావత్పూజయామాస బహుమానపురస్సరం ॥ **28** ॥ 1087

శచీ చ సత్యభామాయై పారిజాతస్య పుష్పకం।
న దదౌ మానుషీం మత్వా స్వయం పుష్పైరలంకృతా ॥ **29** ॥ 1088

తతో దదర్శ కృష్ణోఽపి సత్యభామాసహాయవాన్।
దేవోద్యానాని హృద్యాని నందనాదీని సత్తమ ॥ **30** ॥ 1089

దదర్శ చ సుగంధాఢ్యం మంజరీపుంజధారిణం।
నిత్యాహ్లాదకరం తామ్రబాలపల్లవశోభితం ॥ **31** ॥ 1090

మథ్యమానేఽమృతే జాతం జాతరూపోపమత్వచం।
పారిజాతం జగన్నాథః కేశవః కేశిసూదనః ॥ **32** ॥ 1091

తుతోష పరమప్రీత్యా తరురాజమనుత్తమం।
తం దృష్ట్వా ప్రాహ గోవిందం సత్యభామా ద్విజోత్తమ।
కస్మాన్న ద్వారకామేష నీయతే కృష్ణ పాదపః ॥ **33** ॥ 1092

యది చేత్త్వద్వచః సత్యం త్వమత్యర్థం ప్రియేతి మే।
మద్గేహనిష్కుటార్థాయ తదయం నీయతాం తరుః ॥ **34** ॥ 1093

న మే జాంబవతీ తాదృగభీష్టా న చ రుక్మిణీ।
సత్యే యథా త్వమిత్యుక్తం త్వయా కృష్ణాసకృత్ప్రియం ॥ **35** ॥ 1094

సత్యం తద్యది గోవింద నోపచారకృతం మమ।
తదస్తు పారిజాతోఽయం మమ గేహవిభూషణం ॥ **36** ॥ 1095

బిభ్రతీ పారిజాతస్య కేశపక్షేణ మంజరీం।
సపత్నీనామహం మధ్యే శోభేయమితి కామయే ॥ **37** ॥ 1096

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తస్స ప్రహస్యైనాం పారిజాతం గరుత్మతి।
ఆరోపయామాస హరిస్తమూచుర్వనరక్షిణః ॥ **38** ॥ 1097

భో శచీ దేవరాజస్య మహిషీ తత్పరిగ్రహం।
పారిజాతం న గోవింద హర్తుమర్హసి పాదపం ॥ **39** ॥ 1098

ఉత్పన్నో దేవరాజాయ దత్తస్సోఽపి దదౌ పునః।
మహిష్యై సుమహాభాగ దేవ్యై శచ్యై కుతూహలాత్ ॥ **40** ॥ 1099

శచీవిభూషణార్థాయ దేవైరమృతమంథనే।
ఉత్పాదితోఽయం న క్షేమీ గృహీత్వైనం గమిష్యసి ॥ **41** ॥ 1100

దేవరాజో ముఖప్రేక్షీ యస్యాస్తస్యాః పరిగ్రహం।
మౌఢ్యాత్ప్రార్థయసే క్షేమీ గృహీత్వైనం హి కో వ్రజేత్ ॥ **42** ॥ 1101

అవశ్యమస్య దేవేంద్రో నిష్కృతిం కృష్ణ యాస్యతి।
వజ్రోద్యతకరం శక్రమనుయాస్యంతి చామరాః ॥ **43** ॥ 1102

తదలం సకలైర్దేవైర్విగ్రహేణ తవాచ్యుత।
విపాకకటు యత్కర్మ తన్న శంసంతి పండితాః ॥ **44** ॥ 1103

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తే తైరువాచైతాన్ సత్యభామాతికోపినీ।
కా శచీ పారిజాతస్య కో వా శక్రస్సురాధిపః ॥ **45** ॥ 1104

సామాన్యస్సర్వలోకస్య యద్యేషోఽమృతమంథనే।
సముత్పన్నస్తరుః కస్మాదేకో గృహ్ణాతి వాసవః ॥ **46** ॥ 1105

యథా సురా యథైవేందుర్యథా శ్రీర్వనరక్షిణః।
సామాన్యస్సర్వలోకస్య పారిజాతస్తథా ద్రుమః ॥ **47** ॥ 1106

భర్తృబాహుమహాగర్వాద్రుణద్ధ్యేనమథో శచీ।
తత్కథ్యతామలం క్షాంత్యా సత్యా హారయతి ద్రుమం ॥ **48** ॥ 1107

కథ్యతాం చ ద్రుతం గత్వా పౌలోమ్యా వచనం మమ।
సత్యభామా వదత్యేతదితి గర్వోద్ధతాక్షరం ॥ **49** ॥ 1108

యది త్వం దయితా భర్తుర్యది వశ్యః పతిస్తవ।
మద్భర్తుర్హరతో వృక్షం తత్కారయ నివారణం ॥ **50** ॥ 1109

జానామి తే పతిం శక్రం జానామి త్రిదశేశ్వరం।
పారిజాతం తథాప్యేనం మానుషీ హారయామి తే ॥ **51** ॥ 1110

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తా రక్షిణో గత్వా శచ్యాః ప్రోచుర్యథోదితం।
శ్రుత్వా చోత్సాహయామాస శచీ శక్రం సురాధిపం ॥ **52** ॥ 1111

తతస్సమస్తదేవానాం సైన్యైః పరివృతో హరిం।
ప్రయయౌ పారిజాతార్థమింద్రో యోద్ధుం ద్విజోత్తమ ॥ **53** ॥ 1112

తతః పరిఘనిస్త్రింశగదాశూలవరాయుధాః।
బభూవుస్త్రిదశాస్సజ్జాః శక్రే వజ్రకరే స్థితే ॥ **54** ॥ 1113

తతో నిరీక్ష్య గోవిందో నాగరాజోపరిస్థితం।
శక్రం దేవపరీవారం యుద్ధాయ సముపస్థితం ॥ **55** ॥ 1114

చకార శంఖనిర్ఘోషం దిశశ్శబ్దేన పూరయన్।
ముమోచ శరసంఘాతాన్సహస్రాయుతశశ్శితాన్ ॥ **56** ॥ 1115

తతో దిశో నభశ్చైవ దృష్ట్వా శరశతైశ్చితం।
ముముచుస్త్రిదశాస్సర్వే హ్యస్త్రశస్త్రాణ్యనేకశః ॥ **57** ॥ 1116

ఏకైకమస్త్రం శస్త్రం చ దేవైర్ముక్తం సహస్రశః।
చిచ్ఛేద లీలయైవేశో జగతాం మధుసూదనః ॥ **58** ॥ 1117

పాశం సలిలరాజస్య సమాకృష్యోరగాశనః।
చకార ఖండశశ్చంచ్వా బాలపన్నగదేహవత్ ॥ **59** ॥ 1118

యమేన ప్రహితం దండం గదావిక్షేపఖండితం।
పృథివ్యాం పాతయామాస భగవాన్ దేవకీసుతః ॥ **60** ॥ 1119

శిబికాం చ ధనేశస్య చక్రేణ తిలశో విభుః।
చకార శౌరిరర్కం చ దృష్టిదృష్టహతౌజసం ॥ **61** ॥ 1120

నీతోఽగ్నిశ్శితతాం బాణైర్ద్రావితా వసవో దిశః।
చక్రవిచ్ఛిన్నశూలాగ్రా రుద్రా భువి నిపాతితాః ॥ **62** ॥ 1121

సాధ్యా విశ్వేఽథ మరుతో గంధర్వాశ్చైవ సాయకైః।
శార్ఙ్గిణా ప్రేరితైరస్తా వ్యోమ్ని శాల్మలితూలవత్ ॥ **63** ॥ 1122

గరుత్మానపి తుండేన పక్షాభ్యాం చ నఖాంకరైః।
భక్షయంస్తాడయన్ దేవాన్ దారయంశ్చ చచార వై ॥ **64** ॥ 1123

తతశ్శరసహస్రేణ దేవేంద్రమధుసూదనౌ।
పరస్పరం ఙవర్షాతే ధారాభిరివ తోయదౌ ॥ **65** ॥ 1124

ఐరావతేన గరుడో యుయుధే తత్ర సంకులే।
దేవైస్సమస్తైర్యుయుధే శక్రేణ చ జనార్దనః ॥ **66** ॥ 1125

భిన్నేష్వశేషబాణేషు శస్త్రేష్వస్త్రేషు చ త్వరన్।
జగ్రాహ వాసవో వజ్రం కృష్ణశ్చక్రం సుదర్శనం ॥ **67** ॥ 1126

తతో హాహాకృతం సర్వం త్రైలోక్యం ద్విజసత్తమ।
వజ్రచక్రకరౌ దృష్ట్వా దేవరాజజనార్దనౌ ॥ **68** ॥ 1127

క్షిప్తం వజ్రమథేంద్రేణ జగ్రాహ భగవాన్హరిః।
న ముమోచ తదా చక్రం శక్రం తిష్ఠేతి చాబ్రవీత్ ॥ **69** ॥ 1128

ప్రణష్టవజ్రం దేవేంద్రం గరుడక్షతవాహనం।
సత్యభామాబ్రవీద్వీరం పలాయనపరాయణం ॥ **70** ॥ 1129

త్రైలోక్యేశ న తే యుక్తం శచీభర్తుః పలాయనం।
పారిజాతస్రగాభోగా త్వాముపస్థాస్యతే శచీ ॥ **71** ॥ 1130

కీదృశం దేవరాజ్యం తే పారిజాతస్రగుజ్జ్వలాం।
అపశ్యతో యథాపూర్వం ప్రణయాభ్యాగతాం శచీం ॥ **72** ॥ 1131

అలం శక్ర ప్రయాసేన న వ్రీడాం గంతుమర్హసి।
నీయతాం పారిజాతోఽయం దేవాస్సంతు గతవ్యథాః ॥ **73** ॥ 1132

పతిగర్వావలేపేన బహుమానపురస్సరం।
న దదర్శ గృహం యాతాముపచారేణ మాం శచీ ॥ **74** ॥ 1133

స్త్రీత్వాదగురుచిత్తాహం స్వభర్తృశ్లాఘనాపరా।
తతః కృతవతీ శక్ర భవతా సహ విగ్రహం ॥ **75** ॥ 1134

తదలం పారిజాతేన పరస్వేన హృతేన మే।
రూపేణ గర్వితా సా తు భర్త్రా కా స్త్రీ న గర్వితా ॥ **76** ॥ 1135

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తో వై నివవృతే దేవరాజస్తయా ద్విజ।
ప్రాహ చైనామలం చండి సఖ్యుః ఖేదోక్తివిస్తరైః ॥ **77** ॥ 1136

న చాపి సర్గసంహారస్థితికర్తాఖిలస్య యః।
జితస్య తేన మే వ్రీడా జాయతే విశ్వరూపిణా ॥ **78** ॥ 1137

యస్మాజ్జగత్సకలమేతదనాదిమధ్యా -
    ద్యస్మిన్యతశ్చ న భవిష్యతి సర్వభూతాత్ ।
తేనోద్భవప్రలయపాలనకారణేన
    వ్రీడా కథం భవతి దేవి నిరాకృతస్య ॥ **79** ॥ 1138

సకలభువనసూతిర్మూర్తిరల్పాల్పసూక్ష్మా
    విదితసకలవేదైర్జ్ఞాయతే యస్య నాన్యైః ।
తమజమకృతమీశం శాశ్వతం స్వేచ్ఛయైనం
    జగదుపకృతిమర్త్యం కో విజేతుం సమర్థః ॥ **80** ॥ 1139

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

సంస్తుతో భగవానిత్థం దేవరాజేన కేశవః।
ప్రహస్య భావగంభీరమువాచేంద్రం ద్విజోత్తమ ॥ **1** ॥ 1140

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ

దేవరాజో భవానింద్రో వయం మర్త్యా జగత్పతే।
క్షంతవ్యం భవతైవేదమపరాధం కృతం మమ ॥ **2** ॥ 1141

పారిజాతతరుశ్చాయం నీయతాముచితాస్పదం।
గృహీతోఽయం మయా శక్ర సత్యావచనకారణాత్ ॥ **3** ॥ 1142

వజ్రం చేదం గృహాణ త్వం యదత్ర ప్రహితం త్వయా।
తవైవైతత్ప్రహరణం శక్ర వైరివిదారణం ॥ **4** ॥ 1143

ఇంద్ర ఉవాచ

విమోహయసి మామీశ మర్త్యోఽహమితి కిం వదన్।
జానీమస్త్వాం భగవతో న తు సూక్ష్మవిదో వయం ॥ **5** ॥ 1144

యోఽసి సోఽసి జగత్త్రాణప్రవృత్తో నాథ సంస్థితః।
జగతశ్శల్యనిష్కర్షం కరోష్యసురసూదన ॥ **6** ॥ 1145

నీయతాం పారిజాతోఽయం కృష్ణ ద్వారవతీం పురీం।
మర్త్యలోకే త్వయా త్యక్తే నాయం సంస్థాస్యతే భువి ॥ **7** ॥ 1146

దేవదేవ జగన్నాథ కృష్ణ విష్ణో మహాభుజ।
శంఖచక్రగదాపాణే క్షమస్వైతద్వ్యతిక్రమం ॥ **8** ॥ 1147

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తథేత్యుక్త్వా చ దేవేంద్రమాజగామ భువం హరిః।
ప్రసక్తైః సిద్ధగంధర్వైః స్తూయమానః సురర్షిభిః ॥ **9** ॥ 1148

తతశ్శంఖముపాధ్మాయ ద్వారకోపరి సంస్థితః।
హర్షముత్పాదయామాస ద్వారకావాసినాం ద్విజ ॥ **10** ॥ 1149

అవతీర్యాథ గరుడాత్సత్యభామాసహాయవాన్।
నిష్కుటే స్థాపయామాస పారిజాతం మహాతరుం ॥ **11** ॥ 1150

యమభ్యేత్య జనస్సర్వో జాతిం స్మరతి పౌర్వికీం।
వాస్యతే యస్య పుష్పోత్థగంధేనోర్వీ త్రియోజనం ॥ **12** ॥ 1151

తతస్తే యాదవాస్సర్వే దేహబంధానమానుషాన్।
దదృశుః పాదపే తస్మిన్ కుర్వంతో ముఖదర్శనం ॥ **13** ॥ 1152

కింకరైస్సముపానీతం హస్త్యశ్వాది తతో ధనం।
విభజ్య ప్రదదౌ కృష్ణో బాంధవానాం మహామతిః ॥ **14** ॥ 1153

కన్యాశ్చ కృష్ణో జగ్రాహ నరకస్య పరిగ్రహాన్ ॥ **15** ॥ 1154

తతః కాలే శుభే ప్రాప్తే ఉపయేమే జనార్దనః।
తాః కన్యా నరకేణాసన్సర్వతో యాస్సమాహృతాః ॥ **16** ॥ 1155

ఏకస్మిన్నేవ గోవిందః కాలే తాసాం మహామునే।
జగ్రాహ విధివత్పాణీన్పృథగ్గేహేషు ధర్మతః ॥ **17** ॥ 1156

షోడశస్త్రీసహస్రాణి శతమేకం తతోఽధికం।
తావంతి చక్రే రూపాణి భగవాన్ మధుసూదనః ॥ **18** ॥ 1157

ఏకైకమేవ తాః కన్యా మేనిరే మధుసూదనః।
మమైవ పాణిగ్రహణం మైత్రేయ కృతవానితి ॥ **19** ॥ 1158

నిశాసు చ జగత్స్రష్టా తాసాం గేహేషు కేశవః।
ఉవాస విప్ర సర్వాసాం విశ్వరూపధరో హరిః ॥ **20** ॥ 1159

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ప్రద్యుమ్నాద్యా హరేః పుత్రా రుక్మిణ్యాం కథితాస్తవ।
భానుభౌమేరికాద్యాంశ్చ సత్యభామా వ్యజాయత ॥ **1** ॥ 1160

దీప్తిమత్తామ్రపక్షాద్యా రోహిణ్యాం తనయా హరేః।
బభూవుర్భాంబవత్యాం చ సాంబాద్యా బలశాలినః ॥ **2** ॥ 1161

తనయా భద్రవిందాద్యా నాగ్నజిత్యాం మహాబలాః।
సంగ్రామజిత్ప్రధానాస్తు శైవ్యాయాం చ హరేస్సుతాః ॥ **3** ॥ 1162

వృకాద్యాశ్చ సుతా మాద్ర్యాం గాత్రవత్ప్రముఖాన్సుతాన్।
అవాప లక్ష్మణా పుత్రాన్కాలింద్యాశ్చ శ్రుతాదయః ॥ **4** ॥ 1163

అన్యాసాం చైవ భార్యాణాం సముత్పన్నాని చక్రిణః।
అష్టాయుతాని పుత్రాణాం సహస్రాణి శతం తథా ॥ **5** ॥ 1164

ప్రద్యుమ్నః ప్రథమస్తేషాం సర్వేషాం రుక్మిణీసుతః।
ప్రద్యుమ్నాదనిరుద్ధోఽభూద్వజ్రస్తస్మాదజాయత ॥ **6** ॥ 1165

అనిరుద్ధో రణేఽరుద్ధో బలేః పౌత్రీం మహాబలః।
ఉషాం బాణస్య తనయాముపయేమే ద్విజోత్తమ ॥ **7** ॥ 1166

యత్ర యుద్ధమభూద్ఘోరం హరిశంకరయోర్మహత్।
ఛిన్నం సహస్రం బాహూనాం యత్ర బాణస్య చక్రిణా ॥ **8** ॥ 1167

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

కథం యుద్ధమభూద్బ్రహ్మన్నుషార్థే హరకృష్ణయోః।
కథం క్షయం చ బాణస్య బాహూనాం కృతవాన్హరిః ॥ **9** ॥ 1168

ఏతత్సర్వం మహాభాగ మమాఖ్యాతుం త్వమర్హసి।
మహత్కౌతూహలం జాతం కథాం శ్రోతుమిమాం హరేః ॥ **10** ॥ 1169

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఉషా బాణసుతా విప్ర పార్వతీం సహ శంభునా।
క్రీడంతీముపలక్ష్యైచ్ఛేః స్పృహాం చక్రే తదాశ్రయాం ॥ **11** ॥ 1170

తతస్సకలచిత్తజ్ఞా గౌరీ తామాహ భామినీం।
అలమత్యర్థతాపేన భర్తా త్వమపి రంస్యసే ॥ **12** ॥ 1171

ఇత్యుక్తా సా తయా చక్రే కదేతి మతిమాత్మనః।
కో వా భర్తా మమేత్యాహ పునస్తామాహ పార్వతీ ॥ **13** ॥ 1172

పార్వత్యువాచ

వైశాఖశుక్లద్వాదశ్యాం స్వప్నే యోఽభిభవం తవ।
కరిష్యతి స తే భర్తా రాజపుత్రి భవిష్యతి ॥ **14** ॥ 1173

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తస్యాం తిథావుషాస్వప్నే యథా దేవ్యా సమీరితం।
తథైవాభిభవం చక్రే కశ్చిద్రాగం చ తత్ర సా ॥ **15** ॥ 1174

తతః ప్రబుద్ధా పురుషమపశ్యంతీ సముత్సుకా।
క్వ గతోఽసీతి నిర్లజ్జా మైత్రేయోక్తవతీ సఖీం ॥ **16** ॥ 1175

బాణస్య మంత్రీ కుంభాండశ్చిత్రలేఖా చ తత్సుతా।
తస్యాః సఖ్యభవత్సా చ ప్రాహ కోఽయం త్వయోచ్యతే ॥ **17** ॥ 1176

యదా లజ్జాకులా నాస్యై కథయామాస సా సఖీ।
తదా విశ్వాసమానీయ సర్వమేవాభ్యవాదయత్ ॥ **18** ॥ 1177

విదితార్థం తు తామాహ పునశ్చేషా యథోదితం।
దేవ్యా తథైవ తత్ప్రాప్తౌ యో హ్యుపాయః కురుష్వ తం ॥ **19** ॥ 1178

చిత్రలేఖోవాచ

దుర్విజ్ఞేయమిదం వక్తుం ప్రాప్తుం వాపి న శక్యతే।
తథాపి కించిత్కర్తవ్యముపకారం ప్రియే తవ ॥ **20** ॥ 1179

సప్తాష్టదినపర్యంతం తావత్కాలః ప్రతీక్ష్యతాం।
ఇత్యుక్త్వాభ్యంతరం గత్వా ఉపాయం తమథాకరోత్ ॥ **21** ॥ 1180

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తతః పటే సురాందైత్యాన్గంధర్వాంశ్చ ప్రధానతః।
మనుష్యాంశ్చ విలిఖ్యాస్యై చిత్రలేఖా వ్యదర్శయత్ ॥ **22** ॥ 1181

అపాస్య సా తు గంధర్వాంస్తథోరగసురాసురాన్।
మనుష్యేషు దదౌ దృష్టిం తేష్వప్యంధకవృష్ణిషు ॥ **23** ॥ 1182

కృష్ణరామౌ విలోక్యాసీత్సుభ్రూర్లజ్జాజడేవ సా।
ప్రద్యుమ్నదర్శనే వ్రీడాదృష్టిం నిన్యేఽన్యతో ద్విజ ॥ **24** ॥ 1183

దృష్టమాత్రే తతః కాంతే ప్రద్యుమ్నతనయే ద్విజ।
దృష్ట్వాత్యర్థవిలాసిన్యా లజ్జా క్వాపి నిరాకృతా ॥ **25** ॥ 1184

సోఽయం సోఽయమితీత్యుక్తే తయా సా యోగగామినీ।
చిత్రలేఖాబ్రవీదేనాముషాం బాణసుతాం తదా ॥ **26** ॥ 1185

చిత్రలేఖోవాచ

అయం కృష్ణస్య పౌత్రస్తే భర్తా దేవ్యా ప్రసాదితః।
అనిరుద్ధ ఇతి ఖ్యాతః ప్రఖ్యాతః ప్రియదర్శనః ॥ **27** ॥ 1186

ప్రాప్నోషి యది భర్తారమిమం ప్రాప్తం త్వయాఖిలం।
దుష్ప్రవేశా పురీ పూర్వం ద్వారకా కృష్ణపాలితా ॥ **28** ॥ 1187

తథాపి యత్నాద్భర్తారమానయిష్యామి తే సఖి।
రహస్యమేతద్వక్తవ్యం న కస్యచిదపి త్వయా ॥ **29** ॥ 1188

అచిరాదాగమిష్యామి సహస్వ విరహం మమ।
యయౌ ద్వారవతీం చోషాం సమాశ్వాస్య తతః సఖీం ॥ **30** ॥ 1189

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

బాణోఽపి ప్రణిపత్యాగ్రే మైత్రేయాహ త్రిలోచనం।
దేవ బాహుసహస్రేణ నిర్విణ్ణోఽస్మ్యాహవం వినా ॥ **1** ॥ 1190

కచ్చిన్మమైషాం బాహూనాం సాఫల్యజనకో రణః।
భవిష్యతి వినా యుద్ధం భారాయ మమ కిం భుజైః ॥ **2** ॥ 1191

శ్రీశంకర ఉవాచ

మయూరధ్వజభంగస్తే యదా బాణ భవిష్యతి।
పిశితాశిజనానందం ప్రాప్స్యసే త్వం తదా రణం ॥ **3** ॥ 1192

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తతః ప్రణమ్య వరదం శంభుమభ్యాగతో గృహం।
సభగ్నం ధ్వజమాలోక్య హృష్టో హర్షం పునర్యయౌ ॥ **4** ॥ 1193

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు యోగవిద్యాబలేన తం।
అనిరుద్ధమథానిన్యే చిత్రలేఖా వరాప్సరాః ॥ **5** ॥ 1194

కన్యాంతఃపురమభ్యేత్య రమమాణం సహోషయా।
విజ్ఞాయ రక్షిణో గత్వా శశంసుర్దైత్యభూపతేః ॥ **6** ॥ 1195

వ్యాదిష్టం కింకరాణాం తు సైన్యం తేన మహాత్మనా।
జఘాన పరిఘం ఘోరమాదాయ పరవీరహా ॥ **7** ॥ 1196

హతేషు తేషు బాణోఽపి రథస్థస్తద్వధోద్యతః।
యుధ్యమానో యథాశక్తి యదువీరేణ నిర్జితః ॥ **8** ॥ 1197

మాయయా యుయుధే తేన స తదా మంత్రిచోదితః।
తతస్తం పన్నగాస్త్రేణ బబంధ యదునందనం ॥ **9** ॥ 1198

ద్వారవత్యాం క్వ యాతోఽసావనిరుద్ధేతి జల్పతాం।
యదూనామాచచక్షే తం బద్ధం బాణేన నారదః ॥ **10** ॥ 1199

తం శోణితపురం నీతం శ్రుత్వా విద్యావిదగ్ధయా।
యోషితా ప్రత్యయం జగ్ముర్యాదవా నామరైరితి ॥ **11** ॥ 1200

తతో గరుడమారుహ్య స్మృతమాత్రాగతం హరిః।
బలప్రద్యుమ్నసహితో బాణస్య ప్రయయౌ పురం ॥ **12** ॥ 1201

పురప్రవేశే ప్రమథైర్యుద్ధమాసీన్మహాత్మనః।
యయౌ బాణపురాభ్యాశం నీత్వా తాన్సంక్షయం హరిః ॥ **13** ॥ 1202

తతస్త్రిపాదస్త్రిశిరా జ్వరో మాహేశ్వరో మహాన్।
బాణరక్షార్థమభ్యేత్య యుయుధే శార్ఙ్గధన్వనా ॥ **14** ॥ 1203

తద్భస్మస్పర్శసంభూతతాపః కృష్ణాంగసంగమాత్।
అవాప బలదేవోఽపి శ్రమమామీలితేక్షణః ॥ **15** ॥ 1204

తతస్స యుధ్యమానస్తు సహ దేవేన శార్ఙ్గిణా।
వైష్ణవేన జ్వరేణాశు కృష్ణదేహాన్నిరాకృతః ॥ **16** ॥ 1205

నారాయణభుజాఘాతపరిపీడనవిహ్వలం।
తం వీక్ష్య క్షమ్యతామస్యేత్యాహ దేవః పితామహః ॥ **17** ॥ 1206

తతశ్చ క్షాంతమేవేతి ప్రోచ్య తం వైష్ణవం జ్వరం।
ఆత్మన్యేవ లయం నిన్యే భగవాన్మధుసూదనః ॥ **18** ॥ 1207

జ్వర ఉవాచ

మమ త్వయా సమం యుద్ధం యే స్మరిష్యంతి మానవాః।
విజ్వరాస్తే భవిష్యంతీత్యుక్త్వా చైనం యయౌ జ్వరః ॥ **19** ॥ 1208

తతోఽగ్నిర్భగవాన్పంచ జిత్వా నీత్వా తథా క్షయం।
దానవానాం బలం కృష్ణశ్చూర్ణయామాస లీలయా ॥ **20** ॥ 1209

తతస్సమస్తసైన్యేన దైతేయానాం బలేస్సుతః।
యుయుధే శంకరశ్చైవ కార్త్తికేయశ్చ శౌరిణా ॥ **21** ॥ 1210

హరిశంకరయోర్యుద్ధమతీవాసీత్సుదారుణం।
చుక్షుభుస్సకలా లోకాః శస్త్రాస్త్రాంశుప్రతాపితాః ॥ **22** ॥ 1211

ప్రలయోఽయమశేషస్య జగతో నూనమాగతః।
మేనిరే త్రిదశాస్తత్ర వర్తమానే మహారణే ॥ **23** ॥ 1212

జృంభకాస్త్రేణ గోవిందో జృంభయామాస శంకరం।
తతః ప్రణేశుర్దైతేయాః ప్రమథాశ్చ సమంతతః ॥ **24** ॥ 1213

జృంభాభిభూతస్తు హరో రథోపస్థ ఉపావిశత్।
న శశాక తతో యోద్ధుం కృష్ణేనాక్లిష్టకర్మణా ॥ **25** ॥ 1214

గరుడక్షతవాహశ్చ ప్రద్యుమ్నాస్త్రేణ పీడితః।
కృష్ణహుంకారనిర్ధూతశక్తిశ్చాపయయౌ గుహః ॥ **26** ॥ 1215

జృంభితే శంకరే నష్టే దైత్యసైన్యే గుహే జితే।
నీతే ప్రమథసైన్యే చ సంక్షయం శార్ఙ్గధన్వనా ॥ **27** ॥ 1216

నందినా సంగృహీతాశ్వమధిరుఢో మహారథం।
బాణస్తత్రాయయౌ యోద్ధుం కృష్ణకార్ష్ణిబలైస్సహ ॥ **28** ॥ 1217

బలభద్రో మహావీర్యో బాణసైన్యమనేకధా ।
వివ్యాధ బాణైః ప్రభ్రశ్య ధర్మతశ్చ పలాయత ॥ **29** ॥ 1218

ఆకృష్య లాంగలాగ్రేణ ముసలేనాశు తాడితం ।
బలం బలేన దదృశే బాణో బాణైశ్చ చక్రిణా ॥ **30** ॥ 1219

తతః కృష్ణేన బాణస్య యుద్ధమాసీత్సుదారుణం ।
సమస్యతోరిషూందీప్తాన్కాయంత్రాణవిభేదినః ॥ **31** ॥ 1220

కృష్ణశ్చిచ్ఛేద బాణైస్తాన్బాణేన ప్రహితాంఛితాన్ ।
వివ్యాధ కేశవం బాణో బాణం వివ్యాధ చక్రధృక్ ॥ **32** ॥ 1221

ముముచాతే తథాస్త్రాణి బాణకృష్ణౌ జిగీషయా ।
పరస్పరం క్షతికరౌ లాఘవాదనిశం ద్విజ ॥ **33** ॥ 1222

భిద్యమానేష్వశేషేషు శరేష్వస్త్రే చ సీదతి ।
ప్రాచుర్యేణ తతో బాణం హంతుం చక్రే హరిర్మనః ॥ **34** ॥ 1223

తతోఽర్కశతసంఘాతతేజసా సదృశద్యుతి ।
జగ్రాహ దైత్యచక్రారిర్హరిశ్చక్రం సుదర్శనం ॥ **35** ॥ 1224

ముంచతో బాణనాశాయ తతశ్చక్రం మధుద్విషః ।
నగ్నా దైతేయవిద్యాభూత్కోటరీ పురతో హరేః ॥ **36** ॥ 1225

తామగ్రతో హరిర్దృష్ట్వా మీలితాక్షస్సుదర్శనం ।
ముమోచ బాణముద్దిశ్యచ్ఛేత్తుం బాహువనం రిపోః ॥ **37** ॥ 1226

క్రమేణ తత్తు బాహూనాం బాణస్యాచ్యుతచోదితం ।
ఛేదం చక్రేఽసురాపాస్తశస్త్రౌఘక్షపణాదృతం ॥ **38** ॥ 1227

ఛిన్నే బాహువనే తత్తు కరస్థం మధుసూదనః ।
ముముక్షుర్బాణనాశాయ విజ్ఞాతస్త్రిపురద్విషా ॥ **39** ॥ 1228

సముపేత్యాహ గోవిందం సామపూర్వ్వముమాపతిః।
విలోక్య బాణం దోర్దండచ్ఛేదాసృక్స్రావవర్షిణం ॥ **40** ॥ 1229

శ్రీశంకర ఉవాచ

కృష్ణ కృష్ణ జగన్నాథ జానే త్వాం పురుషోత్తమం।
పరేశం పరమాత్మానమనాదినిధనం హరిం ॥ **41** ॥ 1230

దేవతిర్యఙ్మనుష్యేషు శరీరగ్రహణాత్మికా।
లీలేయం సర్వభూతస్య తవ చేష్టోపలక్షణా ॥ **42** ॥ 1231

తత్ప్రసీదాభయం దత్తం బాణస్యాస్య మయా ప్రభో।
తత్త్వయా నానృతం కార్యం యన్మయా వ్యాహృతం వచః ॥ **43** ॥ 1232

అస్మత్సంశ్రయదృప్తోఽయం నాపరాధీ తవావ్యయ।
మయా దత్తవరో దైత్యస్తతస్త్వాం క్షమయామ్యహం ॥ **44** ॥ 1233

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తః ప్రాహ గోవిందః శూలపాణిముమాపతిం।
ప్రసన్నవదనో భూత్వా గతామర్షోఽసురం ప్రతి ॥ **45** ॥ 1234

శ్రీభగవానువాచ

యుష్మద్దత్తవరో వాణో జీవతామేష శంకర।
త్వద్వాక్యగౌరవాదేతన్మయా చక్రం నివర్తితం ॥ **46** ॥ 1235

త్వయా యదభయం దత్తం తద్దత్తమఖిలం మయా।
మత్తోఽవిభిన్నమాత్మానం ద్రష్టుమర్హసి శంకర ॥ **47** ॥ 1236

యోఽహం స త్వం జగచ్చేదం సదేవాసురమానుషం।
మత్తో నాన్యదశేషం యత్తత్త్వం జ్ఞాతుమిహార్హసి ॥ **48** ॥ 1237

అవిద్యామోహితాత్మానః పురుషా భిన్నదర్శినః।
వదంతి భేదం పశ్యంతి చావయోరంతరం హర ॥ **49** ॥ 1238

ప్రసన్నోఽహం గమిష్యామి త్వం గచ్ఛ వృషభధ్వజ ॥ **50** ॥ 1239

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ కృష్ణః ప్రాద్యుమ్నిర్యత్ర తిష్ఠతి।
తద్బంధఫణినో నేశుర్గరుడానిలపోథితాః ॥ **51** ॥ 1240

తతోఽనిరుద్ధమారోప్య సపత్నీకం గరుత్మతి।
ఆజగ్ముర్ద్వారకాం రామకాష్ణిదామోదరాః పురీం ॥ **52** ॥ 1241

పుత్రపౌత్రైః పరివృతస్తత్ర రేమే జనార్దనః।
దేవీభిస్సతతం విప్ర భూభారతరణేచ్ఛయా ॥ **53** ॥ 1242

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

చక్రే కర్మ మహచ్ఛౌరిర్బిభ్రాణో మానుషీం తనుం।
జిగాయ శక్రం శర్వం చ సర్వాందేవాంశ్చ లీలయా ॥ **1** ॥ 1243

యచ్చాన్యదకరోత్కర్మ దివ్యచేష్టావిఘాతకృత్।
తత్కథ్యతాం మహాభాగ పరం కౌతూహలం హి మే ॥ **2** ॥ 1244

శ్రీపరాశర ఉవాచ

గదతో మమ విప్రర్షే శ్రూయతామిదమాదరాత్।
నరావతారే కృష్ణేన దగ్ధా వారాణసీ యథా ॥ **3** ॥ 1245

పౌండ్రకో వాసుదేవస్తు వాసుదేవోఽభవద్భువి।
అవతీర్ణస్త్వమిత్యుక్తో జనైరజ్ఞానమోహితైః ॥ **4** ॥ 1246

స మేనే వాసుదేవోఽహమవతీర్ణో మహీతలే।
నష్టస్మృతిస్తతస్సర్వం విష్ణుచిహ్నమచీకరత్ ॥ **5** ॥ 1247

దూతం చ ప్రేషయామాస కృష్ణాయ సుమహాత్మనే।
త్యక్త్వా చక్రాదికం చిహ్నం మదీయం నామ చాత్మనః ॥ **6** ॥ 1248

వాసుదేవాత్మకం మూఢ త్యక్త్వా సర్వమశేషతః।
ఆత్మనో జీవితార్థాయ తతో మే ప్రణతిం వ్రజ ॥ **7** ॥ 1249

ఇత్యుక్తస్సంప్రహస్యైనం దూతం ప్రాహ జనార్దనః।
నిజచిహ్నమహం చక్రం సముత్స్రక్ష్యే త్వయీతి వై ॥ **8** ॥ 1250

వాచ్యశ్చ పౌండ్రకో గత్వా త్వయా దూత వచో మమ।
జ్ఞాతస్త్వద్వాక్యసద్భావో యత్కార్యం తద్విధీయతాం ॥ **9** ॥ 1251

గృహీతచిహ్నవేషోఽహమాగమిష్యామి తే పురం।
ఉత్ప్రేక్ష్యామి చ తచ్చక్రం నిజచిహ్నమసంశయం ॥ **10** ॥ 1252

ఆజ్ఞాపూర్వం చ యదిదమాగచ్ఛేతి త్వయోదితం।
సంపాదయిష్యే శ్వస్తుభ్యం సమాగమ్యావిలంబితం ॥ **11** ॥ 1253

శరణం తే సమభ్యేత్య కర్తాస్మి నృపతే తథా।
యథా త్వత్తో భయం భూయో న మే కించిద్భవిష్యతి ॥ **12** ॥ 1254

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తేఽపగతే దూతే సంస్మృత్యాభ్యాగతం హరిః।
గరుత్మంతమథారుహ్య త్వరితస్తత్పురం యయౌ ॥ **13** ॥ 1255

తతస్తు కేశవోద్యోగం శ్రుత్వా కాశిపతిస్తదా।
సర్వసైన్యపరీవారః పార్ష్ణిగ్రాహ ఉపాయయౌ ॥ **14** ॥ 1256

తతో బలేన మహతా కాశిరాజబలేన చ।
పౌండ్రకో వాసుదేవోఽసౌ కేశవాభిముఖో యయౌ ॥ **15** ॥ 1257

తం దదర్శ హరిర్దూరాదుదారస్యందనే స్థితం।
చక్రహస్తం గదాశార్ఙ్గబాహుం పాణిగతాంబుజం ॥ **16** ॥ 1258

స్రగ్ధరం పీతవసనం సుపర్ణరచితధ్వజం।
వక్షఃస్థలే కృతం చాస్య శ్రీవత్సం దదృశే హరిః ॥ **17** ॥ 1259

కిరీటకుండలధరం నానారత్నోపశోభితం।
తం దృష్ట్వా భావగంభీరం జహాస గరుడధ్వజః ॥ **18** ॥ 1260

యుయుధే చ బలేనాస్య హస్త్యశ్వబలినా ద్విజ।
నిస్త్రింశాసిగదాశూలశక్తికార్ముకశాలినా ॥ **19** ॥ 1261

క్షణేన శార్ఙ్గనిర్ముక్తైశ్శరైరరివిదారణైః।
గదాచక్రనిపాతైశ్చ సూదయామాస తద్బలం ॥ **20** ॥ 1262

కాశిరాజబలం చైవం క్షయం నీత్వా జనార్దనః।
ఉవాచ పౌండ్రకం మూఢమాత్మచిహ్నోపలక్షితం ॥ **21** ॥ 1263

శ్రీభగవానువాచ

పౌండ్రకోక్తం త్వయా యత్తు దూతవక్త్రేణ మాం ప్రతి।
సముత్సృజేతి చిహ్నాని తత్తే సంపాదయామ్యహం ॥ **22** ॥ 1264

చక్రమేతత్సముత్సృష్టం గదేయం తే విసర్జితా।
గరుత్మానేష చోత్సృష్టస్సమారోహతు తే ధ్వజం ॥ **23** ॥ 1265

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుచ్చార్య విముక్తేన చక్రేణాసౌ విదారితః।
పాతితో గదయా భగ్నో ధ్వజశ్చాస్య గరుత్మతా ॥ **24** ॥ 1266

తతో హాహాకృతే లోకే కాశిపుర్యధిపో బలీ।
యుయుధే వాసుదేవేన మిత్రస్యాపచితౌ స్థితః ॥ **25** ॥ 1267

తతశ్శార్ఙ్గధనుర్ముక్తైశ్ఛిత్త్వా తస్య శిరశ్శరైః।
కాశిపుర్యాం స చిక్షేప కుర్వల్లోకస్య విస్మయం ॥ **26** ॥ 1268

హత్వా తం పౌండ్రకం శౌరిః కాశిరాజం చ సానుగం।
పునర్ద్వారవతీం ప్రాప్తో రేమే స్వర్గగతో యథా ॥ **27** ॥ 1269

తచ్ఛిరః పతితం తత్ర దృష్ట్వా కాశిపతేః పురే।
జనః కిమేతదిత్యాహచ్ఛిన్నం కేనేతి విస్మితః ॥ **28** ॥ 1270

జ్ఞాత్వా తం వాసుదేవేన హతం తస్య సుతస్తతః।
పురోహితేన సహితస్తోషయామాస శంకరం ॥ **29** ॥ 1271

అవిముక్తే మహాక్షేత్రే తోషితస్తేన శంకరః।
వరం వృణీష్వేతి తదా తం ప్రోవాచ నృపాత్మజం ॥ **30** ॥ 1272

స వవ్రే భగవన్కృత్యా పితృహంతుర్వధాయ మే।
సముత్తిష్ఠతు కృష్ణస్య త్వత్ప్రసాదాన్మహేశ్వర ॥ **31** ॥ 1273

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏవం భవిష్యతీత్యుక్తే దక్షిణాగ్నేరనంతరం।
మహాకృత్యా సముత్తస్థౌ తస్యైవాగ్నేర్వినాశినీ ॥ **32** ॥ 1274

తతో జ్వాలాకరాలాస్యా జ్వలత్కేశకపాలికా।
కృష్ణ కృష్ణేతి కుపితా కృత్యా ద్వారవతీం యయౌ ॥ **33** ॥ 1275

తామవేక్ష్య జనస్త్రాసాద్విచలల్లోచనో మునే।
యయౌ శరణ్యం జగతాం శరణం మధుసూదనం ॥ **34** ॥ 1276

కాశిరాజసుతేనేయమారాధ్య వృషభధ్వజం।
ఉత్పాదితా మహాకృత్యేత్యవగమ్యాథ చక్రిణా ॥ **35** ॥ 1277

జహి కృత్యామిమాముగ్రాం వహ్నిజ్వాలాజటాలకాం।
చక్రముత్సృష్టమక్షేషు క్రీడాసక్తేన లీలయా ॥ **36** ॥ 1278

తదగ్నిమాలాజటిలజ్వాలోద్ధారాతిభీషణాం।
కృత్యామనుజగామాశు విష్ణుచక్రం సుదర్శనం ॥ **37** ॥ 1279

చక్రప్రతాపనిర్దగ్ధా కృత్యా మాహేశ్వరీ తదా।
ననాశ వేగినీ వేగాత్తదప్యనుజగామ తాం ॥ **38** ॥ 1280

కృత్యా వారాణసీమేవ ప్రవివేశ త్వరాన్వితా।
విష్ణుచక్రప్రతిహతప్రభావా మునిసత్తమ ॥ **39** ॥ 1281

తతః కాశీబలం భూరి ప్రమథానాం తథా బలం।
సమస్తశస్త్రాస్త్రయుతం చక్రస్యాభిముఖం యయౌ ॥ **40** ॥ 1282

శస్త్రాస్త్రమోక్షచతురం దగ్ధ్వా తద్బలమోజసా।
కృత్యాగర్భామశేషాం తాం తదా వారాణసీం పురీం ॥ **41** ॥ 1283

సభూభృద్భృత్యపౌరాం తు సాశ్వమాతంగమానవాం।
అశేషగోష్ఠకోశాం తాం దుర్నిరీక్ష్యాం సురైరపి ॥ **42** ॥ 1284

జ్వాలాపరిష్కృతాశేషగృహప్రాకారచత్వరాం।
దదాహ తద్ధరేశ్చక్రం సకలామేవ తాం పురీం ॥ **43** ॥ 1285

అక్షీణామర్షమత్యుగ్రసాధ్యసాధనసస్పృహం।
తచ్చక్రం ప్రస్ఫురద్దీప్తి విష్ణోరభ్యాయయౌ కరం ॥ **44** ॥ 1286

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే పంచత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

భూయ ఏవాహమిచ్ఛామి బలభద్రస్య ధీమతః।
శ్రోతుం పరాక్రమం బ్రహ్మన్ తన్మమాఖ్యాతుమర్హసి ॥ **1** ॥ 1287

యమునాకర్షణాదీని శ్రుతాని భగవన్మయా।
తత్కథ్యతాం మహాభాగ యదన్యత్కృతవాన్బలః ॥ **2** ॥ 1288

శ్రీపరాశర ఉవాచ

మైత్రేయ శ్రూయతాం కర్మ యద్రామేణాభవత్కృతం।
అనంతేనాప్రమేయేన శేషేణ ధరణీధృతా ॥ **3** ॥ 1289

సుయోధనస్య తనయాం స్వయంవరకృతక్షణాం।
బలాదాదత్తవాన్వీరస్సాంబో జాంబవతీసుతః ॥ **4** ॥ 1290

తతః క్రుద్ధా మహావీర్యాః కర్ణదుర్యోధనాదయః।
భీష్మద్రోణాదయశ్చైనం బబంధుర్యుధి నిర్జితం ॥ **5** ॥ 1291

తచ్ఛ్రుత్వా యాదవాస్సర్వే క్రోధం దుర్యోధనాదిషు।
మైత్రేయ చక్రుః కృష్ణశ్చ తాన్నిహంతుం మహోద్యమం ॥ **6** ॥ 1292

తాన్నివార్య బలః ప్రాహ మదలోలకలాక్షరం।
మోక్ష్యంతి తే మద్వచనాద్యాస్యామ్యేకో హి కౌరవాన్ ॥ **7** ॥ 1293

శ్రీపరాశర ఉవాచ

బలదేవస్తతో గత్వా నగరం నాగసాహ్వయం।
బాహ్యోపవనమధ్యేఽభూన్న వివేశ చ తత్పురం ॥ **8** ॥ 1294

బలమాగతమాజ్ఞాయ భూపా దుర్యోధనాదయః।
గామర్ఘ్యముదకం చైవ రామాయ ప్రత్యవేదయన్ ॥ **9** ॥ 1295

గృహీత్వా విధివత్సర్వం తతస్తానాహ కౌరవాన్।
ఆజ్ఞాపయత్యుగ్రసేనస్సాంబమాశు విముంచత ॥ **10** ॥ 1296

తతస్తద్వచనం శ్రుత్వా భీష్మద్రోణాదయో నృపాః।
కర్ణదుర్యోధనాద్యాశ్చ చుక్షుభుర్ద్విజసత్తమ ॥ **11** ॥ 1297

ఊచుశ్చ కుపితాస్సర్వే బాహ్లికాద్యాశ్చ కౌరవాః।
అరాజ్యార్హం యదోర్వంశమవేక్ష్య ముసలాయుధం ॥ **12** ॥ 1298

భో భో కిమేతద్భవతా బలభద్రేరితం వచః।
ఆజ్ఞాం కురుకులోత్థానాం యాదవః కః ప్రదాస్యతి ॥ **13** ॥ 1299

ఉగ్రసేనోఽపి యద్యాజ్ఞాం కౌరవాణాం ప్రదాస్యతి।
తదలం పాండురైశ్ఛత్త్రైర్నృపయోగ్యైర్విడంబనైః ॥ **14** ॥ 1300

తద్గచ్ఛ బల మా వా త్వం సాంబమన్యాయచేష్టితం।
విమోక్ష్యామో న భవతశ్చోగ్రసేనస్య శాసనాత్ ॥ **15** ॥ 1301

ప్రణతిర్యా కృతాస్మాకం మాన్యానాం కుకురాంధకైః।
ననామ సా కృతా కేయమాజ్ఞా స్వామిని భృత్యతః ॥ **16** ॥ 1302

గర్వమారోపితా యూయం సమానాసనభోజనైః।
కో దోషో భవతాం నీతిర్యత్ప్రీత్యా నావలోకితా ॥ **17** ॥ 1303

అస్మాభిరర్థో భవతో యోఽయం బల నివేదితః।
ప్రేష్యైతన్నైతదస్మాకం కులాద్యుష్మత్కులోచితం ॥ **18** ॥ 1304

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా కురవః సాంబం ముంచామో న హరేస్సుతం।
కృతైకనిశ్చయాస్తూర్ణం వివిశుర్గజసాహ్వయం ॥ **19** ॥ 1305

మత్తః కోపేన చాఘూర్ణస్తతోఽధిక్షేపజన్మనా।
ఉత్థాయ పార్ష్ణ్యా వసుధాం జఘాన స హలాయుధః ॥ **20** ॥ 1306

తతో విదారితా పృథ్వీ పార్ష్ణిఘాతాన్మహాత్మనః।
ఆస్ఫోటయామాస తదా దిశశ్శబ్దేన పూరయన్ ॥ **21** ॥ 1307

ఉవాచ చాతితామ్రాక్షో భృకుటీకుటిలాననః ॥ **22** ॥ 1308

అహో మదావలేపోఽయమసారాణాం దురాత్మనాం।
కౌరవాణాం మహీపత్వమస్మాకం కిల కాలజం।
ఉగ్రసేనస్య యే నాజ్ఞాం మన్యంతేఽద్యాపి లంఘనం ॥ **23** ॥ 1309

ఉగ్రసేనః సమధ్యాస్తే సుధర్మాం న శచీపతిః।
ధిజ్మానుషశతోచ్ఛిష్టే తుష్టిరేషాం నృపాసనే ॥ **24** ॥ 1310

పారిజాతతరోః పుష్పమంజరీర్వనితాజనః।
బిభర్తి యస్య భృత్యానాం సోఽప్యేషాం న మహీపతిః ॥ **25** ॥ 1311

సమస్తభూభృతాం నాథ ఉగ్రసేనస్స తిష్ఠతు।
అద్య నిష్కారవాముర్వీ కృత్వా యాస్యామి తత్పురీం ॥ **26** ॥ 1312

కర్ణం దుర్యోధనం ద్రోణమద్య భీష్మం సబాహ్లికం।
దుశ్శాసనాదీన్భూరిం చ భూరిశ్రవసమేవ చ ॥ **27** ॥ 1313

సోమదత్తం శలం చైవ భీమార్జునయుధిష్ఠిరాన్।
యమౌ చ కౌరవాంశ్చాన్యాన్హత్వా సాశ్వరథద్విపాన్ ॥ **28** ॥ 1314

వీరమాదాయ తం సాంబం సపత్నీకం తతః పురీం।
ద్వారకాముగ్రసేనాదీన్గత్వా ద్రక్ష్యామి బాంధవాన్ ॥ **29** ॥ 1315

అథ వా కౌరవావాసం సమస్తైః కురుభిస్సహ।
భాగీరథ్యాం క్షిపామ్యాశు నగరం నాగసాహ్వయం ॥ **30** ॥ 1316

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్త్వా మదరక్తాక్షః కర్షణాధోముఖం హలం।
ప్రాకారవప్రదుర్గస్య చకర్ష ముసలాయుధః ॥ **31** ॥ 1317

ఆఘూర్ణితం తత్సహసా తతో వై హాస్తినం పురం।
దృష్ట్వా సంక్షుబ్ధహృదయాశ్చుక్షుభుః సర్వకౌరవాః ॥ **32** ॥ 1318

రామ రామ మహాబాహో
క్షమ్యతాం క్షమ్యతాం త్వయా।
ఉపసంహ్రియతాం కోపః
ప్రసీద ముసలాయుధ ॥ **33** ॥ 1319

ఏష సాంబస్సపత్నీకస్తవ నిర్యాతితో బల।
అవిజ్ఞాతప్రభావాణాం క్షమ్యతామపరాధినాం ॥ **34** ॥ 1320

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తతో నిర్యాతయామాసుస్సాంబం పత్నీసమన్వితం।
నిష్క్రమ్య స్వపురాత్తూర్ణం కౌరవా మునిపుంగవ ॥ **35** ॥ 1321

భీష్మద్రోణకృపాదీనాం ప్రణమ్య వదతాం ప్రియం।
క్షాంతమేవ మయేత్యాహ బలో బలవతాం వరః ॥ **36** ॥ 1322

అద్యాప్యాఘూర్ణితాకారం లక్ష్యతే తత్పురం ద్విజ।
ఏష ప్రభావో రామస్య బలశౌర్యోపలక్షణః ॥ **37** ॥ 1323

తతస్తు కౌరవాస్సాంబం సంపూజ్య హలినా సహ।
ప్రేషయామాసురుద్వాహధనభార్యాసమన్వితం ॥ **38** ॥ 1324

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే పంచత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

మైత్రేయైతద్బలం తస్య బలస్య బలశాలినః।
కృతం యదన్యత్తేనాభూత్తదపి శ్రూయతాం త్వయా ॥ **1** ॥ 1325

నరకస్యాసురేంద్రస్య దేవపక్షవిరోధినః।
సఖాభవన్మహావీర్యో ద్వివిదో వానరర్షభః ॥ **2** ॥ 1326

వైరానుబంధం బలవాన్స చకార సురాన్ప్రతి।
నరకం హతవాన్కృష్ణో దేవరాజేన చోదితః ॥ **3** ॥ 1327

కరిష్యే సర్వదేవానాం తస్మాదేతత్ప్రతిక్రియాం।
యజ్ఞవిధ్వంసనం కుర్వన్ మర్త్యలోకక్షయం తథా ॥ **4** ॥ 1328

తతో విధ్వంసయామాస యజ్ఞానజ్ఞానమోహితః।
బిభేద సాధుమర్యాదాం క్షయం చక్రే చ దేహినాం ॥ **5** ॥ 1329

దదాహ సవనాందేశాన్పురగ్రామాంతరాణి చ।
క్వచిచ్చ పర్వతాక్షేపైర్గ్రామాదీన్సమచూర్ణయత్ ॥ **6** ॥ 1330

శైలానుత్పాట్య తోయేషు ముమోచాంబునిధౌ తథా।
పునశ్చార్ణవమధ్యస్థః క్షోభయామాస సాగరం ॥ **7** ॥ 1331

తేన విక్షోభితశ్చాబ్ధిరుద్వేలో ద్విజ జాయతే।
ప్లావయంస్తీరజాన్గ్రామాన్పురాదీనతివేగవాన్ ॥ **8** ॥ 1332

కామరూపీ మహారూపం కృత్వా సస్యాన్యశేషతః।
లుఠన్భ్రమణసమ్మర్దైస్సంచూర్ణయతి వానరః ॥ **9** ॥ 1333

తేన విప్రకృతం సర్వం జగదేతద్దురాత్మనా।
నిస్స్వాధ్యాయవషట్కారం మైత్రేయాసీత్సుదుఃఖితం ॥ **10** ॥ 1334

ఏకదా రైవతోద్యానే పపౌ పానం హలాయుధః।
రేవతీ చ మహాభాగా తథైవాన్యా వరస్త్రియః ॥ **11** ॥ 1335

ఉద్గీయమానో విలసల్లలనామౌలిమధ్యగః।
రేమే యదుకులశ్రేష్ఠః కుబేర ఇవ మందరే ॥ **12** ॥ 1336

తతస్స వానరోఽభ్యేత్య గృహీత్వా సీరిణో హలం।
ముసలం చ చకారాస్య సమ్ముఖం చ విడంబనం ॥ **13** ॥ 1337

తథైవ యోషితాం తాసాం జహాసాభిముఖం కపిః।
పానపూర్ణాంశ్చ కరకాంచిక్షేపాహత్య వై తదా ॥ **14** ॥ 1338

తతః కోపపరీతాత్మా భర్త్సయామాస తం హలీ।
తథాపి తమవజ్ఞాయ చక్రే కిలకిలధ్వనిం ॥ **15** ॥ 1339

తతః స్మయిత్వా స బలో జగ్రాహ ముసలం రుషా।
సోఽపి శైలశిలాం భీమాం జగ్రాహ ప్లవగోత్తమః ॥ **16** ॥ 1340

చిక్షేప స చ తాం క్షిప్తాం ముసలేన సహస్రధా।
బిభేద యాదవ శ్రేష్ఠస్సా పపాత మహీతలే ॥ **17** ॥ 1341

అథ తన్ముసలం చాసౌ సముల్లంఘ్య ప్లవంగమః।
వేగేనాగత్య రోషేణ కరేణోరస్యతాడయత్ ॥ **18** ॥ 1342

తతో బలేన కోపేన ముష్టినా మూర్ధ్ని తాడితః।
పపాత రుధిరోద్గారీ ద్వివిదః క్షీణజీవితః ॥ **19** ॥ 1343

పతతా తచ్ఛరీరేణ గిరేశ్శృంగమశీర్యత।
మైత్రేయ శతధా వజ్రివజ్రేణేవ విదారితం ॥ **20** ॥ 1344

పుష్పవృష్టిం తతో దేవా రామస్యోపరి చిక్షిపుః।
ప్రశశంసుస్తతోఽభ్యేత్య సాధ్వేతత్తే మహత్కృతం ॥ **21** ॥ 1345

అనేన దుష్టకపినా దైత్యపక్షోపకారిణా।
జగన్నిరాకృతం వీర దిష్ట్యా సక్షయమాగతః ॥ **22** ॥ 1346

ఇత్యుక్త్వా దివమాజగ్ముర్దేవా హృష్టాస్సగుహ్యకాః ॥ **23** ॥ 1347

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏవంవిధాన్యనేకాని బలదేవస్య ధీమతః।
కర్మాణ్యపరిమేయాని శేషస్య ధరణీభృతః ॥ **24** ॥ 1348

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏవం దైత్యవధం కృష్ణో బలదేవసహాయవాన్ ।
చక్రే దుష్టక్షితీశానాం తథైవ జగతః కృతే ॥ **1** ॥ 1349

క్షితేశ్చ భారం భగవాన్భాల్లునేన సమన్వితః ।
అవతారయామాస విభుస్సమస్తాక్షౌహిణీవధాత్ ॥ **2** ॥ 1350

కృత్వా భారావతరణం భువో హత్వాఖిలాన్నృపాన్ ।
శాపవ్యాజేన విప్రాణాముపసంహృతవాన్కులం ॥ **3** ॥ 1351

ఉత్సృజ్య ద్వారకాం కృష్ణస్త్యక్త్వా మానుష్యమాత్మనః ।
సాంశో విష్ణుమయం స్థానం ప్రవివేశ మునే నిజం ॥ **4** ॥ 1352

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

స విప్రశాపవ్యాజేన సంజహ్రే స్వకులం కథం ।
కథం చ మానుషం దేహముత్ససర్జ జనార్దనః ॥ **5** ॥ 1353

శ్రీపరాశర ఉవాచ

విశ్వామిత్రస్తథా కణ్వో నారదశ్చ మహామునిః ।
పిండారకే మహాతీర్థే దృష్టా యదుకుమారకైః ॥ **6** ॥ 1354

తతస్తే యౌవనోన్మత్తా భావికార్యప్రచోదితాః ।
సాంబం జాంబవతీపుత్రం భూషయిత్వా స్త్రియం యథా ॥ **7** ॥ 1355

ప్రశ్రితాస్తాన్మునీనూచుః ప్రణిపాతపురస్సరం ।
ఇయం స్త్రీ పుత్రకామా వై బ్రూత కిం జనయిష్యతి ॥ **8** ॥ 1356

శ్రీపరాశర ఉవాచ

దివ్యజ్ఞానోపపన్నాస్తే విప్రలబ్ధాః కుమారకైః ।
మునయః కుపితాః ప్రోచుర్ముసలం జనయిష్యతి ॥ **9** ॥ 1357

సర్వయాదవసంహారకారణం భువనోత్తరం ।
యేనాఖిలకులోత్సాదో యాదవానాం భవిష్యతి ॥ **10** ॥ 1358

ఇత్యుక్తాస్తే కుమారాస్తు ఆచచక్షుర్యథాతథం ।
ఉగ్రసేనాయ ముసలం జజ్ఞే సాంబస్య చోదరాత్ ॥ **11** ॥ 1359

తదుగ్రసేనో ముసలమయశ్చూర్ణమకారయత్ ।
జజ్ఞే తదేరకాచూర్ణం ప్రక్షిప్తం తైర్మహోదధౌ ॥ **12** ॥ 1360

ముసలస్యాథ లోహస్య చూర్ణితస్య తు యాదవైః ।
ఖండం చూర్ణితశేషం తు తతో యత్తోమరాకృతి ॥ **13** ॥ 1361

తదప్యంబునిధౌ క్షిప్తం మత్స్యో జగ్రాహ జాలిభిః ।
ఘాతితస్యోదరాత్తస్య లుబ్ధో జగ్రాహ తజ్జరాః ॥ **14** ॥ 1362

విజ్ఞాతపరమార్థోఽపి భగవాన్మధుసూదనః ।
నైచ్ఛత్తదన్యథా కర్తుం విధినా యత్సమీహితం ॥ **15** ॥ 1363

దేవైశ్చ ప్రహితో వాయుః ప్రణిపత్యాహ కేశవం ।
రహస్యేవమహం దూతః ప్రహితో భగవన్సురైః ॥ **16** ॥ 1364

వస్వశ్వివరుదాదిత్యరుద్రసాధ్యాదిభిస్సహ ।
విజ్ఞాపయతి శక్రస్త్వాం తదిదం శ్రూయతాం విభో ॥ **17** ॥ 1365

భారావతరణార్థాయ వర్షాణామధికం శతం ।
భగవానవతీర్ణోఽత్ర త్రిదశైస్సహ చోదితః ॥ **18** ॥ 1366

దుర్వృత్తా నిహతా దైత్యా భువో భారోఽవతారితః ।
త్వయా సనాథాస్త్రిదశా భవంతు త్రిదివే సదా ॥ **19** ॥ 1367

తదతీతం జగన్నాథ వర్షాణామధికం శతం ।
ఇదానీం గమ్యతాం స్వర్గో భవతా యది రోచతే ॥ **20** ॥ 1368

దేవైర్విజ్ఞాప్యతే దేవ తథాత్రైవ రతిస్తవ ।
తత్స్థీయతాం యథాకాలమాఖ్యేయమనుజీవిభిః ॥ **21** ॥ 1369

శ్రీభగవానువాచ

యత్త్వమాత్థాఖిలం దూత వేద్మ్యేతదహమప్యుత ।
ప్రారబ్ధ ఏవ హి మయా యాదవానాం పరిక్షయః ॥ **22** ॥ 1370

భువో నాద్యాపి భారోఽయం యాదవైరనిబర్హితైః ।
అవతార్య కరోమ్యేతత్సప్తరాత్రేణ సత్వరః ॥ **23** ॥ 1371

యథా గృహీతామంభోధేర్దత్త్వాహం ద్వారకాభువం ।
యాదవానుపసంహృత్య యాస్యామి త్రిదశాలయం ॥ **24** ॥ 1372

మనుష్యదేహముత్సృజ్య సంకర్షణసహాయవాన్ ।
ప్రాప్త ఏవాస్మి మంతవ్యో దేవేంద్రేణ తథామరైః ॥ **25** ॥ 1373

జరాసంధాదయో యేఽన్యే నిహతా భారహేతవః ।
క్షితేస్తేభ్యః కుమారోఽపి యదూనాం నాపచీయతే ॥ **26** ॥ 1374

తదేతం సుమహాభారమవతార్య క్షితేరహం ।
యాస్యామ్యమరలోకస్య పాలనాయ బ్రవీహి తాన్ ॥ **27** ॥ 1375

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తో వాసుదేవేన దేవదూతః ప్రణమ్య తం ।
మైత్రేయ దివ్యయా గత్యా దేవరాజాంతికం యయౌ ॥ **28** ॥ 1376

భగవానప్యథోత్పాతాందివ్యభౌమాంతరిక్షజాన్ ।
దదర్శ ద్వారకాపుర్యాం వినాశాయ దివానిశం ॥ **29** ॥ 1377

తాందృష్ట్వా యాదవానాహ పశ్యధ్వమతిదారుణాన్ ।
మహోత్పాతాంచ్ఛమాయైషాం ప్రభాసం యామ మా చిరం ॥ **30** ॥ 1378

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఏవముక్తే తు కృష్ణేన యాదవప్రవరస్తతః ।
మహాభాగవతః ప్రాహ ప్రణిపత్యోద్ధవో హరిం ॥ **31** ॥ 1379

భగవన్యన్మయా కార్యం తదాజ్ఞాపయ సాంప్రతం ।
మన్యే కులమిదం సర్వం భగవాన్సంహరిష్యతి ॥ **32** ॥ 1380

నాశాయాస్య నిమిత్తాని కులస్యాచ్యుత లక్షయే ॥ **33** ॥ 1381

శ్రీభగవానువాచ

గచ్ఛ త్వం దివ్యయా గత్యా మత్ప్రసాదసముత్థయా ।
యద్వదర్యాశ్రమం పుణ్యం గంధమాదనపర్వతే ।
నరనారాయణస్థానే తత్పవిత్రం మహీతలే ॥ **34** ॥ 1382

మన్మనా మత్ప్రసాదేన తత్ర సిద్ధిమవాప్స్యసి ।
అహం స్వర్గం గమిష్యామి హ్యుపసంహృత్య వై కులం ॥ **35** ॥ 1383

ద్వారకాం చ మయా త్యక్తాం సముద్రః ప్లావయిష్యతి ।
మద్వేశ్మ చైకం ముక్త్వా తు భయాన్మత్తో జలాశయే ।
తత్ర సన్నిహితశ్చాహం భక్తానాం హితకామ్యయా ॥ **36** ॥ 1384

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తః ప్రణిపత్యైనం జగామాశు తపోవనం।
నరనారాయణస్థానం కేశవేనానుమోదితః ॥ **37** ॥ 1385

తతస్తే యాదవాస్సర్వే రథానారుహ్య శీఘ్రగాన్।
ప్రభాసం ప్రయయుస్సార్ధం కృష్ణరామాదిభిర్ద్విజ ॥ **38** ॥ 1386

ప్రభాసం సమనుప్రాప్తాః కుకురాంధకవృష్ణయః।
చక్రుస్తత్ర మహాపానం వాసుదేవేన చోదితాః ॥ **39** ॥ 1387

పిబతాం తత్ర చైతేషాం సంఘర్షేణ పరస్పరం।
అతివాదేంధనో జజ్ఞే కలహాగ్నిః క్షయావహః ॥ **40** ॥ 1388

శ్రీమైత్రేయ ఉవాచ

స్వం స్వం వై భుంజతాం తేషాం కలహః కిన్నిమిత్తకః।
సంఘర్షో వా ద్విజశ్రేష్ఠ తన్మమాఖ్యాతుమర్హసి ॥ **41** ॥ 1389

శ్రీపరాశర ఉవాచ

మృష్టం మదీయమన్నం తే న మృష్టమితి జల్పతాం।
మృష్టామృష్టకథా జజ్ఞే సంఘర్షకలహౌ తతః ॥ **42** ॥ 1390

తతశ్చాన్యోన్యమభ్యేత్య క్రోధసంరక్తలోచనాః।
జఘ్నుః పరస్పరం తే తు శస్త్రైర్దేవబలాత్కృతాః ॥ **43** ॥ 1391

క్షీణశస్త్రాశ్చ జగృహుః ప్రత్యాసన్నామథైరకాం ॥ **44** ॥ 1392

ఏరకా తు గృహీతా వై వజ్రభూతేవ లక్ష్యతే।
తయా పరస్పరం జఘ్నుస్సంప్రహారే సుదారుణే ॥ **45** ॥ 1393

ప్రద్యుమ్నసాంబప్రముఖాః కృతవర్మాథ సాత్యకిః।
అనిరుద్ధాదయశ్చాన్యే పృథుర్విపృథురేవ చ ॥ **46** ॥ 1394

చారువర్మా చారుకశ్చ తథాక్రూరాదయో ద్విజ।
ఏరకారూపిభిర్వజ్రైస్తే నిజఘ్నుః పరస్పరం ॥ **47** ॥ 1395

నివారయామాస హరిర్యాదవాంస్తే చ కేశవం।
సహాయం మేనిరేఽరీణాం ప్రాప్తం జఘ్నుః పరస్పరం ॥ **48** ॥ 1396

కృష్ణోఽపి కుపితస్తేషామేరకాముష్టిమాదదే।
వధాయ సోఽపి ముసలం ముష్టిర్లౌహమభూత్తదా ॥ **49** ॥ 1397

జఘాన తేన నిశ్శేషాన్యాదవానాతతాయినః।
జఘ్నుస్తే సహసాభ్యేత్య తథాన్యేఽపి పరస్పరం ॥ **50** ॥ 1398

తతశ్చార్ణవమధ్యేన జైత్రోఽసౌ చక్రిణో రథః।
పశ్యతో దారుకస్యాథ ప్రాయాదశ్వైర్ధృతో ద్విజ ॥ **51** ॥ 1399

చక్రం గదా తథా శార్ఙ్గ తూణీ శంఖోఽసిరేవ చ।
ప్రదక్షిణం హరిం కృత్వా జగ్మురాదిత్యవర్త్మనా ॥ **52** ॥ 1400

క్షణేన నాభవత్కశ్చిద్యాదవానామఘాతితః।
బుతే కృష్ణం మహాత్మానం దారుకం చ మహామునే ॥ **53** ॥ 1401

చంక్రమ్యమాణౌ తౌ రామం వృక్షమూలే కృతాసనం।
దదృశాతే ముఖాచ్చాస్య నిష్క్రామంతం మహోరగం ॥ **54** ॥ 1402

నిష్క్రమ్య స ముఖాత్తస్య మహాభోగో భుజంగమః।
ప్రయయావర్ణవం సిద్ధైః పూజ్యమానస్తథోరగైః ॥ **55** ॥ 1403

తతోఽర్ఘ్యమాదాయ తదా జలధిస్సమ్ముఖం యయౌ।
ప్రవివేశ తతస్తోయం పూజితః పన్నగోత్తమైః ॥ **56** ॥ 1404

దృష్ట్వా బలస్య నిర్యాణం దారుకం ప్రాహ కేశవః।
ఇదం సర్వం సమాచక్ష్వ వసుదేవోగ్రసేనయోః ॥ **57** ॥ 1405

నిర్యాణం బలభద్రస్య యాదవానాం తథా క్షయం।
యోగే స్థిత్వాహమప్యేతత్పరిత్యక్ష్యే కలేవరం ॥ **58** ॥ 1406

వాచ్యశ్చ ద్వారకావాసీ జనస్సర్వస్తథాహుకః।
యథేమాం నగరీం సర్వాం సముద్రః ప్లావయిష్యతి ॥ **59** ॥ 1407

తస్మాద్భవద్భిస్సర్వైస్తు ప్రతీక్ష్యో హ్యర్జునాగమః।
న స్థేయం ద్వారకామధ్యే నిష్క్రాంతే తత్ర పాండవే ॥ **60** ॥ 1408

తేనైవ సహ గంతవ్యం యత్ర యాతి స కౌరవః ॥ **61** ॥ 1409

గత్వా చ బ్రూహి కౌంతేయమర్జునం వచనాన్మమ।
పాలనీయస్త్వయా శక్త్యా జనోఽయం మత్పరిగ్రహః ॥ **62** ॥ 1410

త్వమర్జునేన సహితో ద్వారవత్యాం తథా జనం।
గృహీత్వా యాహి వజ్రశ్చ యదురాజో భవిష్యతి ॥ **63** ॥ 1411

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్యుక్తో దారుకః కృష్ణం ప్రణిపత్య పునః పునః।
ప్రదక్షిణం చ బహుశః కృత్వా ప్రాయాద్యథోదితం ॥ **64** ॥ 1412

స చ గత్వా తదాచష్ట ద్వారకాయాం తథార్జునం।
ఆనినాయ మహాబుద్ధిర్వజ్రం చక్రే తథా నృపం ॥ **65** ॥ 1413

[భగవానపి గోవిందో వాసుదేవాత్మకం పరం।
బ్రహ్మాత్మని సమారోప్య సర్వభూతేష్వధారయత్ ॥] 1414

నిష్ప్రపంచే మహాభాగ సంయోజ్యాత్మానమాత్మని।
తుర్యావస్థం సలీలం చ శేతే స్మ పురుషోత్తమః ॥ **66** ॥ 1415

సమ్మానయంద్విజవచో దుర్వాసా యదువాచ హ ।
యోగయుక్తోఽభవత్పాదం కృత్వా జానుని సత్తమ ॥ **67** ॥ 1416

ఆయయౌ చ జరానామ తదా తత్ర స లుబ్ధకః ।
ముసలావశేషలోహైకసాయకన్యస్తతోమరః ॥ **68** ॥ 1417

స తత్పాదం మృగాకారమవేక్ష్యారాదవస్థితః ।
తలే వివ్యాధ తేనైవ తోమరేణ ద్విజోత్తమ ॥ **69** ॥ 1418

తతశ్చ దదృశే తత్ర చతుర్బాహుధరం నరం ।
ప్రణిపత్యాహ చైవైనం ప్రసీదేతి పునః పునః ॥ **70** ॥ 1419

అజానతా కృతమిదం మయా హరిణశంకయా ।
క్షమ్యతాం మమ పాపేన దగ్ధం మాం త్రాతుమర్హసి ॥ **71** ॥ 1420

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తతస్తం భగవానాహ న తేఽస్తు భయమణ్వపి ।
గచ్ఛ త్వం మత్ప్రసాదేన లుబ్ధ స్వర్గం సురాస్పదం ॥ **72** ॥ 1421

విమానమాగతం సద్యస్తద్వాక్యసమనంతరం ।
ఆరుహ్య ప్రయయౌ స్వర్గం లుబ్ధకస్తత్ప్రసాదతః ॥ **73** ॥ 1422

గతే తస్మిన్న భగవాన్సంయోజ్యాత్మానమాత్మని ।
బ్రహ్మభూతేఽవ్యయేఽచింత్యే వాసుదేవమయేఽమలే ॥ **74** ॥ 1423

అజన్మన్యమరే విష్ణావప్రమేయేఽఖిలాత్మని ।
తత్యాజ మానుషం దేహమతీత్య త్రివిధాం గతిం ॥ **75** ॥ 1424

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమేంఽశే అష్టాత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీపరాశర ఉవాచ

అర్జునోఽపి తదాన్విష్య రామకృష్ణకలేవరే ।
సంస్కారం లంభయామాస తథాన్యేషామనుక్రమాత్ ॥ **1** ॥ 1425

అష్టౌ మహిష్యః కథితా రుక్మిణీప్రముఖాస్తు యాః ।
ఉపగుహ్య హరేర్దేహం వివిశుస్తా హుతాశనం ॥ **2** ॥ 1426

రేవతీ చాపి రామస్య దేహమాశ్లిష్య సత్తమా ।
వివేశ జ్వలితం వహ్నిం తత్సంగాహ్లాదశీతలం ॥ **3** ॥ 1427

ఉగ్రసేనస్తు తచ్ఛ్రుత్వా తథైవానకదుందుభిః ।
దేవకీ రోహిణీ చైవ వివిశుర్జాతవేదసం ॥ **4** ॥ 1428

తతోఽర్జునః ప్రేతకార్యం కృత్వా తేషాం యథావిధి ।
నిశ్చక్రామ జనం సర్వం గృహీత్వా వజ్రమేవ చ ॥ **5** ॥ 1429

ద్వారవత్యా వినిష్క్రాంతాః కృష్ణపత్న్యః సహస్రశః ।
వజ్రం జనం చ కౌంతేయః పాలయంఛనకైర్యయౌ ॥ **6** ॥ 1430

సభా సుధర్మా కృష్ణేన మర్త్యలోకే సముజ్ఝితే ।
స్వర్గం జగామ మైత్రేయ పారిజాతశ్చ పాదపః ॥ **7** ॥ 1431

యస్మిందినే హరిర్యాతో దివం సంత్యజ్య మేదినీం ।
తస్మిన్నేవావతీర్ణోఽయం కాలకాయో బలీ కలిః ॥ **8** ॥ 1432

ప్లావయామాస తాం శూన్యాం ద్వారకాం చ మహోదధిః।
వాసుదేవగృహం త్వేకం న ప్లావయతి సాగరః ॥ **9** ॥ 1433

నాతిక్రాంతుమలం బ్రహ్మంస్తదద్యాపి మహోదధిః।
నిత్యం సన్నిహితస్తత్ర భగవాన్కేశవో యతః ॥ **10** ॥ 1434

తదతీవ మహాపుణ్యం సర్వపాతకనాశనం।
విష్ణుశ్రియాన్వితం స్థానం దృష్ట్వా పాపాద్విముచ్యతే ॥ **11** ॥ 1435

పార్థః పంచనదే దేశే బహుధాన్యధనాన్వితే।
చకార వాసం సర్వస్య జనస్య మునిసత్తమః ॥ **12** ॥ 1436

తతో లోభస్సమభవత్పార్థైనైకేన ధన్వినా।
దృష్ట్వా స్త్రియో నీయమానా దస్యూనాం నిహతేశ్వరాః ॥ **13** ॥ 1437

తతస్తే పాపకర్మాణో లోభోపహృతచేతసః।
ఆభీరా మంత్రయామాసుస్సమేత్యాత్యంతదుర్మదాః ॥ **14** ॥ 1438

అయమేకో ఒర్జునో ధన్వీ స్త్రీజనం నిహతేశ్వరం।
నయత్యస్మానతిక్రమ్య ధిగేతద్భవతాం బలం ॥ **15** ॥ 1439

హత్వా గర్వసమారూఢో భీష్మద్రోణజయద్రథాన్।
కర్ణాదీంశ్చ న జానాతి బలం గ్రామనివాసినాం ॥ **16** ॥ 1440

యష్టిహస్తానవేక్ష్యాస్మాంధనుష్పాణిస్స దుర్మతిః।
సర్వానేవావజానాతి కిం వో బాహుభిరున్నతైః ॥ **17** ॥ 1441

తతో యష్టిప్రహరణా దస్యవో లోష్టధారిణః।
సహస్రశోఽభ్యధావంత తం జనం నిహతేశ్వరం ॥ **18** ॥ 1442

తతో నిర్భర్త్స్య కౌంతేయః ప్రాహాభీరాన్హసన్నివ।
నివర్తధ్వమధర్మజ్ఞా యది న స్థ ముమూర్షవః ॥ **19** ॥ 1443

అవజ్ఞాయ వచస్తస్య జగృహుస్తే తదా ధనం।
స్త్రీధనం చైవ మైత్రేయ విష్వక్సేనపరిగ్రహం ॥ **20** ॥ 1444

తతోఽర్జునో ధనుర్దివ్యం గాండీవమజరం యుధి।
ఆరోపయితుమారేభే న శశాక చ వీర్యవాన్ ॥ **21** ॥ 1445

చకార సజ్యం కృచ్ఛ్రేచ్ఛ తచ్చాభూచ్ఛిథిలం పునః।
న సస్మార తతోఽస్త్రాణి చింతయన్నపి పాండవః ॥ **22** ॥ 1446

శరాన్ముమోచ చైతేషు పార్థో వైరిష్వమర్షితః।
త్వగ్భేదం తే పరం చక్రురస్తా గాండీవధన్వినా ॥ **23** ॥ 1447

వహ్నినా యేఽక్షయా దత్తాశ్శరాస్తేఽపి క్షయం యయుః।
యుధ్యతస్సహ గోపాలైరర్జునస్య భవక్షయే ॥ **24** ॥ 1448

అచింతయచ్చ కౌంతేయః కృష్ణస్యైవ హి తద్బలం।
యన్మయా శరసంఘాతైస్సకలా భూభృతో హతాః ॥ **25** ॥ 1449

మిషతః పాండుపుత్రస్య తతస్తాః ప్రమదోత్తమాః।
ఆభీరైరపకృష్యంత కామం చాన్యాః ప్రదుద్రువుః ॥ **26** ॥ 1450

తతశ్శరేషు క్షీణేషు ధనుష్కోట్యా ధనంజయః।
జఘాన దస్యూంస్తే చాస్య ప్రహారాంజహసుర్మునే ॥ **27** ॥ 1451

ప్రేక్షతస్తస్య పార్థస్య వృష్ణ్యంధకవరస్త్రియః।
జగ్ముర్ఆదాయ తే మ్లేచ్ఛాః సమస్తా మునిసత్తమ ॥ **28** ॥ 1452

తతస్సుదుఃఖితో జిష్ణుః కష్టం కష్టమితి బ్రువన్।
అహో భగవతానేన వంచితోఽస్మి రురోద హ ॥ **29** ॥ 1453

తద్ధనుస్తాని శస్త్రాణి స రథస్తే చ వాజినః।
సర్వమేకపదే నష్టం దానమశ్రోత్రియే యథా ॥ **30** ॥ 1454

అహోఽతిబలవద్దైవం వినా తేన మహాత్మనా।
యదసామర్థ్యయుక్తేఽపి నీచవర్గే జయప్రదం ॥ **31** ॥ 1455

తౌ బాహూ స చ మే ముష్టిః స్థానం తత్సోఽస్మి చార్జునః।
పుణ్యైనైవ వినా తేన గతం సర్వమసారతాం ॥ **32** ॥ 1456

మమార్జునత్వం భీమస్య భీమత్వం తత్కృతే ధ్రువం।
వినా తేన యదాభీరైర్జితోఽహం రథినాం వరః ॥ **33** ॥ 1457

శ్రీపరాశర ఉవాచ

ఇత్థం వదన్యయౌ జిష్ణురింద్రప్రస్థం పురోత్తమం।
చకార తత్ర రాజానం వజ్రం యాదవనందనం ॥ **34** ॥ 1458

స దదర్శ తతో వ్యాసం ఫాల్గునః కాననాశ్రయం।
తముపేత్య మహాభాగం వినయేనాభ్యవాదయత్ ॥ **35** ॥ 1459

తం వందమానం చరణావవలోక్య మునిశ్చిరం।
ఉవాచ వాక్యం విచ్ఛాయః కథమద్య త్వమీదృశః ॥ **36** ॥ 1460

అవీరజోఽనుగమనం బ్రహ్మహత్యా కృతాథ వా।
దృఢాశాభంగదుఃఖీవ భ్రష్టచ్ఛాయోఽసి సాంప్రతం ॥ **37** ॥ 1461

సాంతానికాదయో వా తే యాచమానా నిరాకృతాః।
అగమ్యస్త్రీరతిర్వా త్వం యేనాసి విగతప్రభః ॥ **38** ॥ 1462

భుంక్తేఽప్రదాయ విప్రేభ్యో మిష్టమేకోఽథ వా భవాన్।
కిం వా కృపణవిత్తాని హృతాని భవతార్జున ॥ **39** ॥ 1463

కచ్చిన్ను శూర్పవాతస్య గోచరత్వం గతోఽర్జున।
దుష్టచక్షుర్హతో వాఽసి నిశ్శ్రీకః కథమన్యథా ॥ **40** ॥ 1464

స్పృష్టో నఖాంభసా వాథ ఘటవార్యుక్షితోఽపి వా।
కేన త్వం వాసి విచ్ఛాయో న్యూనైర్వా యుధి నిర్జితః ॥ **41** ॥ 1465

శ్రీపరాశర ఉవాచ

తతః పార్థో వినిఃశ్వస్య శ్రూయతాం భగవన్నితి।
ఉక్త్వా యథావదాచష్టే వ్యాసాయాత్మపరాభవం ॥ **42** ॥ 1466

అర్జున ఉవాచ

యద్బలం యచ్చ మత్తేజో యద్వీర్యం యః పరాక్రమః।
యా శ్రీశ్ఛాయా చ నః సోఽస్మాన్పరిత్యజ్య హరిర్గతః ॥ **43** ॥ 1467

ఈశ్వరేణాపి మహతా స్మితపూర్వాభిభాషిణా।
హీనా వయం మునే తేన జాతాస్తృణమయా ఇవ ॥ **44** ॥ 1468

అస్త్రాణాం సాయకానాం చ గాండీవస్య తథా మమ।
సారతా యాభవన్మూర్ధ్ని స్స గతః పురుషోత్తమః ॥ **45** ॥ 1469

యస్యావలోకనాదస్మాంఛ్రీర్జయః సంపదున్నతిః।
న తత్యాజ స గోవిందస్త్యక్త్వాస్మాన్భగవాన్గతః ॥ **46** ॥ 1470

భీష్మద్రోణాంగరాజాద్యాస్తథా దుర్యోధనాదయః।
యత్ప్రభావేణ నిర్దగ్ధాస్స కృష్ణస్త్యక్తవాన్భవం ॥ **47** ॥ 1471

నిర్యౌవనా గతశ్రీకా నష్టచ్ఛాయేవ మేదినీ।
విభాతి తాత నైకోఽహం విరహే తస్య చక్రిణః ॥ **48** ॥ 1472

యస్య ప్రభావాద్భీష్మాద్యైర్మయ్యగ్నౌ శలభాయితం।
వినా తేనాద్య కృష్ణేన గోపాలైరస్మి నిర్జితః ॥ **49** ॥ 1473

గాండీవస్తిషు లోకేషు ఖ్యాతిం యదనుభావతః।
గతస్తేన వినాభీరలగుడైస్స తిరస్కృతః ॥ **50** ॥ 1474

స్త్రీసహస్రాణ్యనేకాని మన్నాథాని మహామునే।
యతతో మమ నీతాని దస్యుభిర్లగుడాయుధైః ॥ **51** ॥ 1475

ఆనీయమానమాభీరైః కృష్ణ కృష్ణావరోధనం।
హృతం యష్టిప్రహరణైః పరిభూయ బలం మమ ॥ **52** ॥ 1476

నిశ్శ్రీకతా న మే చిత్రం యజ్జీవామి తదద్భుతం।
నీచావమానపంకాంకీ నిర్లజ్జోఽస్మి పితామహ ॥ **53** ॥ 1477

శ్రీవ్యాస ఉవాచ

అలం తే వ్రీడయా పార్థ న త్వం శోచితుమర్హసి।
అవేహి సర్వభూతేషు కాలస్య గతిరీదృశీ ॥ **54** ॥ 1478

కాలో భవాయ భూతానామభవాయ చ పాండవ।
కాలమూలమిదం జ్ఞాత్వా భవ స్థైర్యపరోఽర్జున ॥ **55** ॥ 1479

నద్యః సముద్రా గిరయస్సకలా చ వసుంధరా।
దేవా మనుష్యాః పశవస్తరవశ్చ సరీసృపాః ॥ **56** ॥ 1480

సృష్టాః కాలేన కాలేన పునర్యాస్యంతి సంక్షయం।
కాలాత్మకమిదం సర్వం జ్ఞాత్వా శమమవాప్నుహి ॥ **57** ॥ 1481

కాలస్వరూపీ భగవాన్కృష్ణః కమలలోచనః।
యచ్చాత్థ కృష్ణమాహాత్మ్యం తత్తథైవ ధనంజయ ॥ **58** ॥ 1482

భారావతారకార్యార్థమవతీర్ణస్య మేదినీం।
భారాక్రాంతా ధరా యాతా దేవానాం సమితిం పురా ॥ **59** ॥ 1483

తదర్థమవతీర్ణోఽసౌ కాలరూపీ జనార్దనః।
తచ్చ నిష్పాదితం కార్యమశేషా భూభుజో హతాః ॥ **60** ॥ 1484

వృష్ణ్యంధకకులం సర్వం తథా పార్థోపసంహృతం।
న కించిదన్యత్కర్తవ్యం తస్య భూమితలే ప్రభోః ॥ **61** ॥ 1485

అతో గతస్స భగవాన్కృతకృత్యో యథేచ్ఛయా।
సృష్టిం సర్గే కరోత్యేష దేవదేవః స్థితౌ స్థితిం।
అంతేఽంతాయ సమర్థోఽయం సాంప్రతం వై యథా గతః ॥ **62** ॥ 1486

తస్మాత్పార్థ న సంతాపస్త్వయా కార్యః పరాభవే।
భవంతి భావాః కాలేషు పురుషాణాం యతః స్తుతిః ॥ **63** ॥ 1487

త్వయైకేన హతా భీష్మద్రోణకర్ణాదయో రణే।
తేషామర్జున కాలోత్థః కిం న్యూనాభిభవో న సః ॥ **64** ॥ 1488

విష్ణోస్తస్య ప్రభావేణ యథా తేషాం పరాభవః।
కృతస్తథైవ భవతో దస్యుభ్యస్స పరాభవః ॥ **65** ॥ 1489

స దేవేశశ్శరీరాణి సమావిశ్య జగత్స్థితిం।
కరోతి సర్వభూతానాం నాశమంతే జగత్పతిః ॥ **66** ॥ 1490

భగోదయే తే కౌంతేయ సహాయోఽభూజ్జనార్దనః।
తథాంతే తద్విపక్షాస్తే కేశవేన విలోకితాః ॥ **67** ॥ 1491

కశ్శ్రద్ధ్యాత్సగాంగేయాన్హన్యాస్త్వం కౌరవానితి।
ఆభీరేభ్యశ్చ భవతః కః శ్రద్ధ్యాత్పరాభవం ॥ **68** ॥ 1492

పార్థితత్సర్వభూతస్య హరేర్లీలావిచేష్టితం।
త్వయా యత్కౌరవా ధ్వస్తా యదాభీరైర్భవాంజితః ॥ **69** ॥ 1493

గృహీతా దస్యుభిర్యాశ్చ భవాంఛోచతి తాస్స్త్రియః।
ఏతస్యాహం యథావృత్తం కథయామి తవార్జున ॥ **70** ॥ 1494

అష్టావక్రః పురా విప్రో జలవాసరతోఽభవత్ ।
బహూన్వర్షగణాన్పార్థ గృణన్బ్రహ్మ సనాతనం ॥ **71** ॥ 1495

జితేష్వసురసంగేషు మేరుపృష్ఠే మహోత్సవః ।
బభూవ తత్ర గచ్ఛంత్యో దదృశుస్తం సురస్త్రియః ॥ **72** ॥ 1496

రంభాతిలోత్తమాద్యాస్తు శతశోఽథ సహస్రశః ।
తుష్టువుస్తం మహాత్మానం ప్రశశంసుశ్చ పాండవ ॥ **73** ॥ 1497

ఆకంఠమగ్నం సలిలే జటాభారవహం మునిం ।
వినయావనతాశ్చైనం ప్రణేముః స్తోత్రతత్పరాః ॥ **74** ॥ 1498

యథా యథా ప్రసన్నోఽసౌ తుష్టువుస్తం తథా తథా ।
సర్వాస్తాః కౌరవశ్రేష్ఠ తం వరిష్ఠం ద్విజన్మనాం ॥ **75** ॥ 1499

అష్టావక్ర ఉవాచ

ప్రసన్నోఽహం మహాభాగా భవతీనాం యదిష్యతే ।
మత్తస్తద్వియతాం సర్వం ప్రదాస్యామ్యతిదుర్లభం ॥ **76** ॥ 1500

రంభాతిలోత్తమాద్యాస్తం వైదిక్యోఽప్సరసోఽబ్రువన్ ।
ప్రసన్నే త్వయ్యపర్యాప్తం కిమస్మాకమితి ద్విజ ॥ **77** ॥ 1501

ఇతరాస్త్వబ్రువన్విప్ర ప్రసన్నో భగవాన్యది ।
తదిచ్ఛామః పతిం ప్రాప్తుం విప్రేంద్ర పురుషోత్తమం ॥ **78** ॥ 1502

శ్రీవ్యాస ఉవాచ

ఏవం భవిష్యతీత్యుక్త్వా హ్యుత్తతార జలాన్మునిః ।
తముత్తీర్ణం చ దదృశుర్విరూపం వక్రమష్టధా ॥ **79** ॥ 1503

తం దృష్ట్వా గూహమానానాం యాసాం హాసః స్ఫుటోఽభవత్ ।
తాశ్శశాప మునిః కోపమవాప్య కురునందన ॥ **80** ॥ 1504

యస్మాద్వికృతరూపం మాం మత్వా హాసావమాననా।
భవతీభిః కృతా తస్మాదేతం శాపం దదామి వః ॥ **81** ॥ 1505

మత్ప్రసాదేన భర్తారం లబ్ధ్వా తు పురుషోత్తమం।
మచ్ఛాపోపహతాస్సర్వా దస్యుహస్తం గమిష్యథ ॥ **82** ॥ 1506

శ్రీవ్యాస ఉవాచ

ఇత్యుదీరితమాకర్ణ్య మునిస్తాభిః ప్రసాదితః।
పునస్సురేంద్రలోకం వై ప్రాహ భూయో గమిష్యథ ॥ **83** ॥ 1507

ఏవం తస్య మునేశ్శాపాదష్టావక్రస్య చక్రిణం।
భర్తారం ప్రాప్త తా యాతా దస్యుహస్తం సురాంగనాః ॥ **84** ॥ 1508

తత్త్వయా నాత్ర కర్తవ్యశ్శోకోఽల్పోఽపి హి పాండవ।
తేనైవాఖిలనాథేన సర్వం తదుపసంహృతం ॥ **85** ॥ 1509

భవతాం చోపసంహార ఆసన్నస్తేన పాండవ।
బలం తేజస్తథా వీర్యం మాహాత్మ్యం చోపసంహృతం ॥ **86** ॥ 1510

జాతస్య నియతో మృత్యుః పతనం చ తథోన్నతేః।
విప్రయోగావసానస్తు సంయోగః సంచయే క్షయః ॥ **87** ॥ 1511

విజ్ఞాయ న బుధాశ్శోకం న హర్షముపయాంతి యే।
తేషామేవేతరే చేష్టాం శిక్షంతస్సంతి తాదృశాః ॥ **88** ॥ 1512

తస్మాత్త్వయా నరశ్రేష్ఠ జ్ఞాత్వైతద్భ్రాతృభిస్సహ।
పరిత్యజ్యాఖిలం తంత్రం గంతవ్యం తపసే వనం ॥ **89** ॥ 1513

తద్గచ్ఛ ధర్మరాజాయ నివేద్యైతద్వచో మమ।
పరశ్వో భ్రాతృభిస్సార్ధం యథా యాసి తథా కురు ॥ **90** ॥ 1514

ఇత్యుక్తోఽభ్యేత్య పార్థాభ్యాం యమాభ్యాం చ సహార్జునః।
దృష్టం చైవానుభూతం చ సర్వమాఖ్యాతవాంస్తథా ॥ **91** ॥ 1515

వ్యాసవాక్యం చ తే సర్వే శ్రుత్వార్జునముఖేరితం।
రాజ్యే పరీక్షితం కృత్వా యయుః పాండుసుతా వనం ॥ **92** ॥ 1516

ఇత్యేతత్తవ మైత్రేయ విస్తరేణ మయోదితం।
జాతస్య యద్యదోర్వంశే వాసుదేవస్య చేష్టితం ॥ **93** ॥ 1517

యశ్చైతచ్చరితం తస్య కృష్ణస్య శృణుయాత్సదా।
సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి ॥ **94** ॥ 1518

॥ ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే పంచమేంఽశే అష్టాత్రింశోఽధ్యాయః ॥